

รายงานวิจัย

เรื่อง

แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของ
โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

Guidelines for Participatory Tourism Revival during the Epidemic
Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Phuket

โดย

สุเทพ สิงห์ฆาพะ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ชื่องานวิจัย: แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

ชื่อผู้วิจัย: สุเทพ สิงห์มาพะ

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ: 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต 2) ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนรวมทั้งสิ้น 18 ราย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเป็นเครื่องมือวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ด้านนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามาเที่ยวได้ ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ผลกระทบธุรกิจเป็นโดมิโนส่งผลกระทบเป็นวงกว้างโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง และธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ได้รับผลกระทบอย่างหนัก เพราะพึ่งพิงเม็ดเงินส่วนใหญ่จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวค่อนข้างทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดในการเดินทาง การประสานงานต่าง ๆ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานในการแก้ไขปัญหาค่อนข้างเป็นไปด้วยความยุ่งยาก 2) แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต ด้านนักท่องเที่ยว รัฐควรสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว โดยกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย โดยให้จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดนำร่อง ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมการปล่อยสินเชื่อให้แก่ ธุรกิจท่องเที่ยวทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง เพื่อให้สามารถนำเงินทุนมาใช้หมุนเวียนเพื่อชดเชยในช่วงที่ขาดสภาพคล่องจากสถานการณ์ดังกล่าว และการปรับลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี แก่ธุรกิจท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว รัฐควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งจังหวัด ให้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็ว

คำสำคัญ: การฟื้นฟูการท่องเที่ยว การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดภูเก็ต การมีส่วนร่วม

Research Title: Guidelines for Participatory Tourism Revival during the Epidemic Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Phuket

Researcher: Suthep Singkhalah

Year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the problems and obstacles of tourism during the epidemic coronavirus disease 2019 (COVID-19) in Phuket, 2) study the guidelines for sustainable tourism revival during the epidemic coronavirus disease 2019 (COVID-19) that was appropriate and consistent with Phuket. It was qualitative research. The population in this study was those who were involved and had a stake in tourism revival. The samples were purposive sampling of 18 peoples by in-depth interviews as the research tool and using content analysis methods by presented the study results of a descriptive analysis.

The results found that: 1. Problems and obstacles of tourism during the epidemic coronavirus disease 2019 in Phuket were affected directly to tourists as both Thai and foreign tourists could not come to visit. The tourism was in domino effect widely, especially on the tourism business, including the hotel, tour, transportation, and food and beverage affected heavily because they relied mostly on money from foreign tourists. Participation in tourism management was difficult to do due to travel restrictions. Coordinating the various main agencies responsible for solving problems was difficult. 2. The guidelines for sustainable tourism revival during the epidemic coronavirus disease 2019 that was appropriate and consistent with Phuket, the government should build confidence among tourists by setting a policy for tourism safety in Phuket as the pilot province. Tourism business in both small and medium size should be supported to lend the capital to compensate during the lack of liquidity from the aforementioned situation, and the reductions or tax exemption for tourism business. Participation in tourism revival, the government should encourage all sectors throughout the province to use modern and fast communication technology.

Keywords: Tourism Revival, The Epidemic Coronavirus Disease 2019, Phuket, Participation

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ดร.อนาวุฒิ ชูทรัพย์ อธิการบดี ประธานกรรมการการวิจัย คณะกรรมการการวิจัยทุกท่านที่ได้พิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัยให้แก่ข้าพเจ้า รวมถึงที่ปรึกษาโครงการวิจัย ดร.ละเอียด ศิลาน้อย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัยพร้อมทั้งให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่องานวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกหน่วยงานตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้เสร็จสมบูรณ์

สุเทพ สิงห์มาพะ

ธันวาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟื้นฟู.....	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	9
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	11
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).....	16
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ 5R การฟื้นฟูการท่องเที่ยว.....	26
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง	27
2.7 แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	40
2.8 ข้อมูลบริบทจังหวัดภูเก็ต.....	47
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	83
3.1 ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้ในการวิจัย	83
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์	89
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต	90
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต	92
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาด โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต.....	95
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
5.1 สรุปผลการวิจัย	89
5.2 อภิปรายผล	102
5.3 ข้อเสนอแนะ	111
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	111
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	112
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	122
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ข้อมูลเขตการปกครอง.....	49
2.2 จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ปี พ.ศ. 2560	51
2.3 จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2560	51

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 วงจรการจัดการสาธารณสุขสู่การสร้างใหม่ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม	8
2.2 ประเภทและองค์ประกอบของความเสี่ง	28
2.3 องค์ประกอบของความเสี่ง	30
2.4 ระดับความเสี่งที่ยอมรับได้	34
2.5 แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด	53
2.6 แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ	55
2.7 แหล่งท่องเที่ยววิวิททัศน์	55
2.8 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์	56
2.9 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น	57
2.10 แหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมและความสนใจพิเศษ	58
2.11 ประเพณีตรุษจีน	60
2.12 ประเพณีถือศีลกินผัก	61
2.13 งานท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร	62
5.1 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต	110

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีศักยภาพทางการแข่งขัน ซึ่งนำมา การเจริญเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ เพราะ นอกจากจะสร้างรายได้ข้อการค่าประเภทบริการของประเทศแล้ว ยังทำให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีก มากมาย อาทิ โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง อีกทั้งก่อให้เกิดการค้า การลงทุน การจ้างงานและช่วยกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น การท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูด นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เกิดรูปแบบการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยสำหรับบริการให้นักท่องเที่ยว ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจโลก และเป็นที่ยอมรับกันเกือบ ทุกประเทศ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เจริญเติบโตจนกลายมาเป็นอุตสาหกรรมหลักในระบบเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว ในหลายประเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความ สำคัญอยู่ในอันดับที่ 1-3 ของประเทศ นั้น ๆ ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้สอดคล้องกับความ เจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยซึ่งในรอบหลายทศวรรษที่ผ่านมาสามารถสร้างรายได้จากอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวของประเทศไทยในรอบหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้จากอุตสาหกรรมที่อยู่ในลำดับ แรกเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งเสริมสินค้าออกอื่น ๆ เป็นที่ตระหนักดีว่าอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่แสดงบทบาทเด่นชัดตลอดสามถึงสี่ ทศวรรษที่ผ่านมา ความสำเร็จโดยรวมมาจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่ช่วยกันผลักดันให้ อุตสาหกรรมนี้ เคลื่อนไหวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง และแสดงบทบาทนำในการเป็นตัวกระตุ้นให้ เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ และการลงทุน ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องมากมายหลายร้อยสาขา เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประชาชน และ ประเทศชาติอย่างมากมาย และนำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ COVID-19 ใน เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และได้มีการแพร่ระบาดในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศ ไทย การระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยัง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีการ คาดการณ์ว่าหากสถานการณ์การแพร่ระบาดยาวนาน 1-3 เดือน จำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมา

เที่ยวประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 อาจลดลงเหลือประมาณ 10.94-10.77 ล้านคน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น โรงแรม ร้านอาหาร บริษัททัวร์ และร้านขายของที่ระลึก อีกทั้งสถานการณ์ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศจีน ซึ่งจะมีผลต่อการเข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวจีนอันจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งห่วงโซ่อุปทาน (ศรัณยู ธารารัตนสุวรรณ, 2563) ข้อมูลจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้คาดการณ์ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยจะหายไปประมาณ 5 ล้านคน ซึ่งจะทำให้รายได้ของประเทศไทยหายไปประมาณ 2.5 แสนล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 1.5 ของ GDP จากเดิมที่ธนาคารแห่งประเทศไทย คาดการณ์ว่า GDP ปี 2563 จะขยายตัวร้อยละ 2.8 ทำให้ GDP ปี 2563 ลดลงและขยายตัวเพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้น (ประชาชาติออนไลน์, 2563) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมาก ซึ่งภาครัฐได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาผลกระทบ และหลายภาคส่วนได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนั้น ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันปฏิบัติตามมาตรการและแนวทางเพื่อจะได้ผ่านพ้นวิกฤติครั้งนี้ไป และเพื่อให้การท่องเที่ยวกลับมาเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนอีกครั้ง

การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยมี การประเมินพบว่า จะส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทยในปี 2563 ที่จะลดลงเหลือเพียง 18 ล้านคน หรือลดลงร้อยละ 54.6 และน่าจะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงเศรษฐกิจไทย ที่มีการคาดการณ์ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จะลดลงจากร้อยละ 2.7 เหลือร้อยละ -0.8 โดยมีแนวโน้มที่สถานการณ์จะกลับมาฟื้นตัวในช่วงไตรมาส 4 หากพิจารณาประเทศที่มีภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว โดยอ้างอิงตัวเลขตามรายงาน ของสภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก (World Travel and Tourism Council: WTTC) จะเห็นว่า อุตสาหกรรมการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในปี 2561 สร้างเม็ดเงินให้กับเศรษฐกิจโลก ประมาณ 8.8 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.4 ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหมดของโลก แต่เมื่อนำสัดส่วนของธุรกิจการ ท่องเที่ยวใน GDP มาเปรียบเทียบจะพบว่า ประเทศที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 มากที่สุดเป็น อันดับหนึ่งของโลก คือ ประเทศไทย โดยคิดเป็นร้อยละ 22 ของ GDP ของประเทศ รองลงมา คือ ฟิลิปปินส์ร้อยละ 21 เม็กซิโกร้อยละ 16.1 สเปนร้อยละ 14.9 อิตาลี ร้อยละ 13 ประเทศจีนร้อยละ 11 ออสเตรเลียร้อยละ 11 เยอรมนีร้อยละ 10.7 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 10.5 และอาร์เจนตินา ร้อยละ 10.2 ตามลำดับ (สถาบันนโยบายสาธารณะ, 2563) สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของ ประเทศไทยในช่วงเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาประเทศไทย จำนวน 6,691,574 คน ลดลงร้อยละ 71.03 หรือลดลง 16,404,971 คน เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกัน ของปี 2562 ขณะที่รายได้รวมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ อยู่ที่ 332,013.03 ล้านบาท ลดลงร้อยละ

70.35 หรือลดลง 787,841.54 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 (ศุภลักษณ์ ศรีวิไลย และ รุ่งเรือง ทองศร, 2564)

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย เป็นจังหวัดเดียวที่มีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย โดยได้ชื่อว่าเป็น “ไข่มุกแห่งอันดามัน” กล่าวคือ เป็นจังหวัดที่มีความสวยงาม หาดทรายขาวสะอาดตัดกับสีน้ำทะเลอย่างชัดเจน และขณะเดียวกันจังหวัดภูเก็ตได้ถือว่าเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นเป็นของตนเอง โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมชิโนยูโรเปียน ได้ชื่อว่าเป็นเมือง East Meet West เป็นที่ที่ ตะวันออกพบตะวันตก นั่นคือจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะเป็นเมืองที่มีความทันสมัยและเป็นเมืองนานาชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ดำรงศิลปะและวัฒนธรรมเป็นของตนเองอย่างเห็นได้ชัด จังหวัดภูเก็ตยังเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงในระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท ทั้งบนเกาะภูเก็ตซึ่งมีจุดขายหลัก คือ ชายหาดและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมบันเทิง นันทนาการและกีฬาทางน้ำ และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะปสิวราโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง (สุเทพ สิงห์พาพะ, 2561)

จากสถิติการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของผู้มาเยี่ยมเยือน ทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวใน ปี พ.ศ. 2562 พบว่ามีผู้เยี่ยมเยือนจำนวน 14,545,187 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ รวม 10,636,315 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทย 3,908,872 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2563) อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือไวรัสโควิด-19 (COVID-19) ที่ได้แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวางไปทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจในระดับประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลจากการประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินในวันที่ 25 มีนาคม 2563 ให้ปิดด่านตรวจคนเข้าเมืองทั่วประเทศ และประกาศของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (กพท.) ที่ห้ามอากาศยานทำการบินเข้าสู่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราว (ฉบับที่ 3) ตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2563 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2563 ส่งผลให้ตลอดเดือนเมษายน 2563 ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย นอกจากนี้ ผลจากการขยายเวลาห้ามอากาศยานทางการบินเข้าสู่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราว โดยระยะเวลาขยายจนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย และจังหวัดภูเก็ต ซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงต่อภาคการท่องเที่ยวภายในประเทศและจังหวัดภูเก็ตทั้งทางตรงและทางอ้อม ขณะที่สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประเมินว่าสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทยไม่ต่ำกว่า 6 เดือน และสูญเสียเสียรายได้กว่า 2.5 แสนล้านบาท (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2563)

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อสถานะเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต และประเทศเป็นอันมาก นอกจากจะทำให้ประเทศไทยมีรายได้เป็นเงินตราจากต่างประเทศ ยังส่งผลโดยตรงต่อการมีงานทำของประชาชน การมีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งจะนำมาถึงความเจริญต่อชุมชนต่าง ๆ ที่กระจายอย่างทั่วถึง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต จึงได้ทำการวิจัยครั้งนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตให้มีความยั่งยืนต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เป็นอย่างไร

1.2.2 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟู การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ข้อมูลเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยุทธศาสตร์ 5R การฟื้นฟูการท่องเที่ยว การจัดการความเสี่ยง และการมีส่วนร่วม โดยยึดถือนโยบายแห่งรัฐทางด้านสาธารณสุขเป็นสำคัญ

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1.4.2.1 ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

- 1) ธุรกิจนำเที่ยว
- 2) ธุรกิจที่พัก

1.4.2.2 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาครัฐ จังหวัดภูเก็ต ได้แก่

- 1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต
- 2) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต
- 3) สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต
- 4) องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต

1.4.2.3 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาคเอกชน จังหวัดภูเก็ต ได้แก่

- 1) สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- 2) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- 3) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต

1.4.2.4 ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน เป็นต้น

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เป็นการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือนธันวาคม 2565

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัยที่จะทำการศึกษา คือ จังหวัดภูเก็ต เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทยหากไม่นับรวมกรุงเทพมหานคร และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทย โดยจังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การฟื้นฟูการท่องเที่ยวจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หมายถึง การปรับปรุงการท่องเที่ยวให้กลับมาเหมือนเดิม พัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการฟื้นฟู โดยมีการซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) การเสริมสร้างป้องกัน และการแก้ไขปัญหา

ความบกพร่องของการท่องเที่ยวที่สูญเสียไปจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้มีศักยภาพเหมาะสมดั้งเดิมหรือดีขึ้นกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและมีความยั่งยืน

1.5.2 การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนจังหวัดภูเก็ต ได้เข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการช่วยกันดูแล ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.6.1 ได้รับทราบสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

1.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน สามารถนำมาเป็นแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟื้นฟู
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ 5R การฟื้นฟูการท่องเที่ยว
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง
- 2.7 แนวคิดการมีส่วนร่วม
- 2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการพยากรณ์ตัวเลขตามแนวโน้ม
- 2.9 ข้อมูลบริบทจังหวัดภูเก็ต
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟื้นฟู

2.1.1 การฟื้นฟู มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็น ไว้หลากหลาย ดังนี้

แนวคิดการฟื้นฟู

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายการฟื้นฟูว่า ทำให้กลับเจริญงอกงามขึ้นมาใหม่ เช่น ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทย ฟื้นฟูการเล่นของไทย เป็นต้น

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559) ได้ให้ความหมายของการฟื้นฟูว่า การฟื้นฟู การปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีพ และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเก่าตามความเหมาะสม โดยการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้ามา ช่วยในการฟื้นฟูด้วย (build back better) หมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (2558) กล่าวว่า การฟื้นฟูเป็นการดำเนินการภายหลังจากที่ภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยบรรเทาลง หรือได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อ

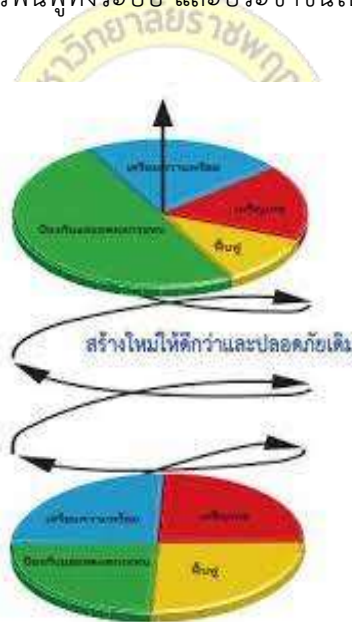
ปรับสภาพระบบสาธารณสุขโรค การดำรงชีวิต และสถานะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) โดยมีหลักการสำคัญของการฟื้นฟู ได้แก่

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่สภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว

ผู้ประสบภัยต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดกระบวนการยอมรับ และมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ

การพิจารณาความเสี่ยงต่อภัยในการฟื้นคืนสภาพและการสร้างใหม่เสมอ เพื่อไม่ให้เกิดงบประมาณต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์จากการเกิดสาธารณภัยครั้งต่อไป

ดังนั้นท้องถิ่นชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยต้องมีความเข้มแข็งในการฟื้นฟูได้โดยเร็ว โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาจัดการฟื้นฟูทั้งระบบ และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2.1 วงจรการจัดการสาธารณภัยสู่การสร้างใหม่ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2549) กล่าวว่า การฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งของชุมชนทำให้มีนักท่องเที่ยวจากบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยการเปลี่ยนจากระบบการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าขายและกำไร ซึ่งทำให้มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น เกิดการฟื้นฟูและการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนเข้า

มามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

อนุชนทร์ เรืองฤทธิ์ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การฟื้นฟู (Recovery) หมายถึง การปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีพ และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเก่าตามความเหมาะสมโดยการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟูด้วย (Build back better) หมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ทับทิม สุวรรณประพา (2541) ได้กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นโดยเน้นให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

เดชา บุญค้ำ (2536 อ่างใน ชลธิชา กำลังทรัพย์, 2554) การฟื้นฟู (Rehabilitation) หมายถึง การฟื้นฟูสภาพของภูมิทัศน์ อาคารสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ให้กลับอยู่ในสภาพที่ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งโดยปกติแล้วจะทำในระดับเพียงการซ่อมแซมให้มีสภาพดี และอาจรวมถึงการปรับสภาพเล็กน้อยเพื่อให้สะดวกแก่การใช้งาน ระดับการรักษาความแท้ดั้งเดิม

ฤทธิ์ วัฒนชัยยิ่งเจริญ (2553) การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการกับทรัพยากรที่ลดลงหรือเสื่อมโทรมให้สามารถฟื้นคืนกลับสู่สภาพเดิมได้โดยการปิดกั้นไม่ให้เกิดการรบกวนระบบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ระบบสิ่งแวดล้อมมีเวลาในการฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เช่น การฟื้นฟูไร่เลื่อนลอย การฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน เป็นต้น.

สรุป การฟื้นฟู หมายถึง การปรับปรุงกลับมาให้เหมือนเดิมของสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจในด้านการท่องเที่ยว โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรมรดกของประเทศ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของหลาย ๆ ประเทศและมีการเติบโตขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ (2556) การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางแบบชั่วคราวจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการ และเป็นการไปโดยความสมัครใจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม และการใช้จ่ายใช้สอย เป็นต้น

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2552) การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

สหพันธ์องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีเงื่อนไขตามหลักสากลดังต่อไปนี้ คือ (Goeldner & Ritchie, 2006 อ้างใน กฤษ เตชะ ประเสริฐ, 2556)

1. ต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ในกรณีนั้น

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) แห่งองค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวว่า การเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางนั้นผู้เดินทาง เดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ
3. การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มิใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

ความหมายดังกล่าว ได้กำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 1963 ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้นำไปพิจารณาเป็นแนวทางให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำไปใช้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ (ศรีธัญญา วรากุลวิทย์, 2551)

การท่องเที่ยว คือ การที่มนุษย์เดินทางออกจากที่พักไปยังสถานที่อื่น ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ และมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างพักอาศัยชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวดังต่อไปนี้ (Holloway, 1983)

1. ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร
2. เดินทางไปเพื่อประชุมสัมมนา
3. เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การศาสนา การศึกษา เล่นกีฬา และรักษาสุขภาพ

สรุปการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากความต้องการของบุคคลทำให้เกิดการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์มิใช่เพื่อการหารายได้ หรือเพื่อการ

ประกอบอาชีพตามปกติ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร เดินทางไปเพื่อประชุมสัมมนา หรือการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การศึกษา เล่นกีฬา และรักษาสุขภาพ

การฟื้นฟูการท่องเที่ยวจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นการปรับปรุงการท่องเที่ยวให้กลับมาเหมือนเดิม พัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการฟื้นฟู โดยมีการซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) การเสริมสร้างป้องกัน และการแก้ไขปัญหาความบกพร่องของการท่องเที่ยวที่สูญเสียไปจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้มีศักยภาพเหมาะสมดั้งเดิมหรือดีขึ้นกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและมีความยั่งยืน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไว้หลากหลาย ดังนี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวของกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยว มีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างพอเพียง แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว ส่วนประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายความว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พร้อมกันไปในขณะที่เดียวกันชุมชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

สุเทพ สิงห์ฆาพะ (2549) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การจัดการอย่างดีเยี่ยมเพื่อดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

รายงานเบิร์นแลนด์ (1987 อ้างใน เลิศพร ภาระสกุล, 2553) ให้คำจำกัดความคำว่า “ความยั่งยืน” (Sustainability) ว่าหมายถึง “การตอบสนองต่อความต้องการต่าง ๆ ของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่เป็นการตัดโอกาสของคนรุ่นต่อไปในอนาคต (รุ่นลูกหลาน) ที่จะได้มีโอกาสในการตอบสนองต่อความต้องการของตัวเองบ้าง” นอกจากนี้รายงานเบิร์นแลนด์ยังได้ระบุถึงหลักการขั้นพื้นฐานบางประเภทของความยั่งยืน หลักการเหล่านี้ได้แก่

1. การใช้แนวทางหรือวิธีการแบบองค์รวมในการวางแผนและจัดทำยุทธศาสตร์ต่าง ๆ
2. ปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (ความหลากหลายทางด้านชีวภาพ) และแหล่งมรดกที่มนุษย์สร้างขึ้น

3. ดำรงไว้ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ทางด้านนิเวศที่มีความจำเป็น
4. อำนวยความสะดวก และจัดให้มีการมีส่วนร่วมจากประชาชน
5. พยายามทำให้ผลิตผลต่าง ๆ มีความยั่งยืนไปสู่อนาคตระยะยาว
6. พยายามทำให้เกิดความยุติธรรมและโอกาสแก่ประเทศต่าง ๆ

กิตติ อริยานนท์ (2552) ได้สรุปการทอ้งที่ยั่งยืนไว้ว่า การพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาด้าน อื่น ๆ รวมทั้งเกิดพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นสถานที่ทอ้งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ขาดการดูแลรักษา และจัดการที่ดี นอกจากนี้ควรคำนึงถึงปัญหาและต้องการของสถานที่ทอ้งที่เกี่ยวข้อง นั้น ๆ และควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้และทรัพยากรการทอ้งที่เกี่ยวข้องไม่เสื่อมโทรม อันต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นจะนำไปสู่การพัฒนาการทอ้งที่ยั่งยืน

ฟีแนล (Fenell, 1999) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการทอ้งที่ยั่งยืน สรุปได้ว่า

1. การทอ้งที่ยั่งยืนต้องกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
2. การทอ้งที่ยั่งยืนต้องเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น และกระทบต่อวัฒนธรรมดังกล่าว น้อยที่สุด
3. การทอ้งที่ยั่งยืนต้องยอมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์มากที่สุด
4. นักทอ้งที่ยั่งยืนได้รับความพึงพอใจจากกิจกรรมด้านการทอ้งที่ยั่งยืน

คริส คูเปอร์ (Chris Cooper, 2005) ได้กล่าวว่า “คำจำกัดความหมายของคำว่า การทอ้งที่ยั่งยืนที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมีความเกี่ยวพันกันทั้งสิ้น” โดยประเด็นหลักที่มีการอภิปรายถกเถียงกันมากที่สุดจะเป็นประเด็นของความเจริญทางด้านเศรษฐกิจในระยะยาว ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนทางด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน และการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวในระยะยาว จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและบริการการทอ้งที่ยั่งยืน

Butler & Douglas (2007) ได้กล่าวถึงความหมาย การพัฒนาการทอ้งที่ยั่งยืนไว้ว่า การพัฒนาและการบำรุงรักษาพื้นที่ในรูปแบบและในระดับที่สามารถก่อให้เกิด ผลประโยชน์ต่อพื้นที่และชุมชนได้ตลอดไป โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ลดคุณค่าการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ รวมทั้งไม่ขัดแย้งกับกิจกรรมอื่น ๆ ในพื้นที่ด้วย

การทอ้งที่ยั่งยืนแห่งประเทศไทย (2550) ได้ให้ความหมายของการทอ้งที่ยั่งยืนไว้ว่า การทอ้งที่ยั่งยืนรวมถึงการจัดบริการอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดย

1. ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการทอ้งที่ยั่งยืน

2. ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว

3. ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยว อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

4. ต้องชี้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (2561) ได้ให้คำจำกัดความล่าสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยว แบบยั่งยืน (sustainable Tourism) ว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยว ขนาดเล็กหรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche tourism segments) โดยทั่วไปการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึง สังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไปจนถึงคนในอนาคต โดยหลักการและแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในคำจำกัดความของ WTO ประกอบด้วย (1) การท่องเที่ยวต้อง ตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด (2) การเคารพในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของประชาชนพื้นเมือง รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและ เข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน และ (3) การสร้างความเจริญ มั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในการท่องเที่ยว (tourism stakeholder)

การประชุม Earth Summit เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่กรุงริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะจุดประสงค์ปลายทางจะเป็นที่ใด หรือจะเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็ก ทั้งในเมืองและชนบท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ

วสุธร ต้นวัฒนกุล (2549 อ่างใน กัญพร ธีรเวคิน, 2559) กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงการ พัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการผสมผสานระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาที่สนองความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคและยุติธรรม มีการผสมผสานกิจกรรม เพื่อ ทำให้สังคมเกิดความผูกพันและอนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม คำนึงถึงการรักษา สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้อย่างสอดคล้องกับชุมชน

นิตยา กมลวาทนิตศา (2546 อ่างใน กัญพร ธีรเวคิน, 2559) ได้ให้แนวคิดว่าการพัฒนาที่ ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ดำเนินไปโดยคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ

การตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่ส่งผลเสียต่อความต้องการในอนาคต เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงความเป็น “องค์รวม” คือ การกระทำสิ่งใดต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ ซึ่งการพัฒนาตามแนวคิดนี้ยึดหลักความรอบคอบ และค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ได้ปฏิเสธ “ระบบเทคโนโลยี” เพียงแต่ต้องคำนึงว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้นั้นเป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือทำลาย

จุดสสารเพื่อการเผยแพร่พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (2548 อ้างใน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2539) ได้ให้ความหมาย ของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคือ การบริหารการท่องเที่ยวได้มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของธรรมชาติ

2.3.1 หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ได้กล่าวมาแล้ว Shirley Eber (1992, อ้างใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2542: 9) ได้นำมาแปลเป็นหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็น 10 ประการคือ

1. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable)

เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างพอดีเท่าที่จำเป็นและประหยัด เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรให้มีการใช้ยาวนานขึ้น

2. การลดการบริโภคและของเสียที่เกินความจำเป็น (Reducing Over Consumption and Waste)

เป็นการลดการบริโภคที่เกิดความจำเป็นและการลดของเสีย เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย

3. การรักษาความหลากหลาย (Maintaining Diversity)

เป็นการรักษาความหลากหลายของธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของการท่องเที่ยว

4. การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning)

เป็นการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนพัฒนาแห่งชาติ และแผนพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment – EIA) ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหมายถึง การใช้หลักวิชาการในการคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งทางด้านบวก และด้านลบของการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมทุกด้าน ทั้งด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อหาทางป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด อันจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics)

เป็นการรับรองกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาควบคุมไปกับด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย

6. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities)

เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวด้วย

7. การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Consulting Stakeholders and the Public)

เป็นการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างรัฐบาล ผู้ประกอบการ ประชาชน ท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมงานกันในทิศทางเดียวกันรวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์

8. การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff)

เป็นการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับทุกประเภททุกระดับให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับของการบริการท่องเที่ยว

9. การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly)

เป็นการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวอย่างพร้อมมูลเพื่อเผยแพร่ไปยังนักท่องเที่ยวให้เข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10. การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research)

เป็นการวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว รวมถึงนักลงทุน

2.3.2 องค์ประกอบการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบการพัฒนาที่ยั่งยืน มีนักวิชาการในหลากหลายสาขาและสถาบันได้ให้ความหมายและองค์ประกอบการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2556) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่เน้นให้มนุษย์คำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติบนโลก และให้มีการดำเนินการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนทั้งในยุคปัจจุบันและยุคต่อ ๆ ไป อย่างเท่าเทียมกัน หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การสร้างสมดุลระหว่าง 3 มิติ ของการพัฒนา อันได้แก่

1. มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายรายได้ให้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มีรายได้น้อย
2. มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูงขึ้นส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
3. มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ การปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายมลพิษนั้นได้โดยให้สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากร ประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้

สรุป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึงการพัฒนาและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดรอบคอบระมัดระวัง ให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสามารถธำรงรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

มหาวิทยาลัยมหิดล (2563) ความเป็นมาของโรคโควิด-19 (COVID-19) ไวรัสโคโรนาเป็นไวรัสในสัตว์ มีหลายสายพันธุ์ โดยปกติไม่ก่อโรคในคน แต่เมื่อกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ก่อโรคในมนุษย์ได้ (ซึ่งมักเกิดจากการจัดการที่ผิดธรรมชาติโดยมนุษย์) ในขณะที่มนุษย์ยังไม่รู้จักและไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะเกิดการระบาดของโรคในคน โรคโควิด-19 (COVID-19, ย่อจาก Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ซึ่งมีชื่อทางการว่า SARS-CoV-2 ทำให้เกิดไข้ ไอ และอาจมีปอดอักเสบ เริ่มพบผู้ป่วยครั้งแรกเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของประเทศจีน ซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีผู้คนหนาแน่น จึงเกิดการระบาดใหญ่ได้รวดเร็ว การดูแลรักษาเป็นไปอย่างฉุกเฉิน มีคนป่วยหนักและตายมากเกินที่ควรจะเป็น จนประเทศจีนต้องปิดเมือง และปิดประเทศต่อมา ขณะนี้ประเทศจีนสามารถควบคุมได้ จนแทบจะไม่มีผู้ป่วยรายใหม่ แต่โดยธรรมชาติแล้วจะยังมีผู้ที่มีเชื้ออยู่

ผู้ป่วยรายแรกที่ได้รับการรักษาในประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 เป็นคนจีนที่รับเชื้อจากการระบาดในประเทศจีน และได้เดินทางมาประเทศไทย หลังจากนั้น มีผู้ป่วยอีกหลายรายที่มาจากประเทศอื่น ส่วนผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศไทยรายแรก มีการรายงานเมื่อ 31 มกราคม 2563 โรคนี้เกิดจากไวรัสโคโรนา (Corona virus) ที่กลายพันธุ์ในธรรมชาติเป็นสายพันธุ์ใหม่ จากการที่ธรรมชาติถูกมนุษย์ทำร้าย โดยมีสมมุติฐานว่า ไวรัสอาจจะมีแหล่งเริ่มต้นคือค้างคาว และกลายพันธุ์เมื่อผ่านสัตว์ตัวกลางกลายเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ก่อโรคในคน และคนไปรับเชื้อมาแพร่ระหว่างคนสู่

คน ทั้งนี้ต้องรอการพิสูจน์ต่อไป เคยมีเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในอดีต คือ การเกิดโรค SARS (พ.ศ.2545) และ MERS (พ.ศ.2557) ซึ่งทั้งสองโรคนั้น

ผู้ป่วยมีอาการหนักทั้งหมดและต้องอยู่ในโรงพยาบาล จึงสกัดการแพร่โรคได้ไม่ยากนัก ส่วนผู้ป่วยโรค COVID-19 ที่แพร่เชื้อ มีทั้งผู้ที่มีอาการน้อยหรืออาจไม่มีอาการ นอกเหนือจากผู้มีอาการหนักซึ่งมีน้อยกว่ามาก จึงควบคุมการระบาดได้ยากกว่า การระบาดที่ใกล้เคียงกับครั้งนี้น่ามากที่สุด คือ การระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (Influenza A (H1N1) pdm09 virus) ใน พ.ศ.2552 ซึ่งเริ่มจากอเมริกาแล้วระบาดหนักไปทั่วโลก แต่คนที่ติดเชื้อโควิด-19 สามารถแพร่เชื้อได้ในช่วงเวลาของการติดเชื้อได้นานกว่า การระบาดจึงน่าจะกว้างขวางกว่า และควบคุมยากกว่า ในขณะนี้ โรคโควิด-19 ได้ระบาดไปทั่วโลกแล้ว

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 ได้มีการกำหนดชื่อโรคและชื่อไวรัสอย่างเป็นทางการ ดังนี้

โรค COVID-19 (อ่านว่า โควิดไนน์ทีน ย่อมาจาก Corona Virus Disease 2019) กำหนดชื่อโดยองค์การอนามัยโลก (WHO)

ไวรัส SARS-CoV-2 (อ่านว่า ซาร์สคอฟทู ย่อมาจาก Severe Acute Respiratory Syndrome Corona Virus 2) กำหนดชื่อโดยคณะกรรมการระหว่าง ประเทศว่าด้วยอนุกรมวิธานของไวรัส (ICTV) โดยที่ช่วงแรกของการระบาด ใช้ชื่ออย่างไม่เป็นทางการ เช่น ไวรัสอู่ฮั่น 2019-nCoV (2019 novel coronavirus หรือ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019) แต่มักจะเรียกกันง่ายว่า ไวรัสโควิด19 ส่วน ไวรัส SARS-Co-1 คือไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจรุนแรง หรือ SARS ที่ระบาด ใน พ.ศ. 2545-2546 ไวรัสที่ก่อโรคระบาดในครั้งนี้น่าจะเป็นชนิดที่ 2 หรือ SARS-CoV-2

ไวรัส SARS-CoV-2 เป็นเชื้อโรคที่ต้องอยู่ในเซลล์เนื้อเยื่อ หรือมีเมือมกคลุมอยู่ เช่น เสมหะ ไม่สามารถอยู่เป็นอิสระ นอกจากนี้ ยังเป็นไวรัสที่เกาะทางด้านนอกเป็นไขมัน ซึ่งจะสลายตัวเมื่อสัมผัสกับสารซักฟอกหรือสบู่ไวรัสโคโรนา ที่ก่อโรคในมนุษย์ในขณะนี้ทั้งหมด 7 ชนิด

ชนิดที่ 1-4: โรคหัดธรรมดา

ชนิดที่ 5: โรค SARS (ซาร์) จากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2545-2546

ชนิดที่ 6: โรค MERS (เมอร์ส) จากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2557

ชนิดที่ 7: โรค COVID-19 (โควิด-19) จากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในปัจจุบัน

แหล่งแพร่เชื้อไวรัส COVID-19

1. คาดว่าเริ่มจากสัตว์ป่าที่นำมาขายในตลาดสดเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ซึ่งคนไปสัมผัสและนำมาเผยแพร่ต่อ โดยเริ่มจากไวรัสจากค้างคาวที่มีการผสมพันธุ์กับไวรัสอื่น และกลายพันธุ์
2. คนที่มีเชื้อแล้วแพร่สู่คนอื่น ทางสิ่งคัดหลั่งจากทางเดินหายใจ

ขั้นตอนจากการรับเชื้อถึงการป่วย

ผู้สัมผัสเชื้อโรค (contact)

หมายถึง ผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ หรือ อาจจะสัมผัสกับเชื้อที่ออกมาจากสิ่งคัดหลั่งจากระบบหายใจของผู้ป่วย (น้ำลาย เสมหะ น้ำมูก) แล้วอาจจะนำเข้าสู่ร่างกายทางปาก จมูก ตา (อวัยวะที่มีเยื่อเมือกบุ) โดยได้อยู่ในชุมชนที่มีผู้ป่วยอยู่ด้วย โดยไม่ระมัดระวังเพียงพอ หากมีการสัมผัสดังกล่าว ก็อาจเกิดการติดเชื้อตามมา และเป็นแหล่งแพร่เชื้อต่อไปได้ผู้ที่ต้องเฝ้าระวังในขณะนี้ (มีค. 63) ได้แก่ ผู้สัมผัสหรืออาจจะสัมผัสโรค โดยมีประวัติอย่างใดอย่างหนึ่งในช่วงเวลา 14 วันก่อนหน้า (คือ ระยะฟักตัวที่ยาวที่สุดของโรค คือ ติดเชื้อแล้วแต่ยังไม่มีอาการป่วย) ดังต่อไปนี้

1. มีประวัติเดินทางไปยัง มาจาก หรืออยู่อาศัย ในพื้นที่ที่มีรายงานการระบาด
2. เป็นผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่มาจากพื้นที่ที่มีรายงานการระบาด
3. มีประวัติใกล้ชิดหรือสัมผัสกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับการตรวจยืนยันว่าติดเชื้อผลจากการสัมผัสกับเชื้อโรค ผู้ที่สัมผัสกับเชื้อโรคโควิด-19 หากได้รับเชื้อโรคมาอาจจะมีผลเป็น
  1. พาหะของเชื้อ คือผู้ที่ได้รับเชื้อโรคแต่ไม่เกิดการติดเชื้อ ซึ่งเชื้อมักจะติดมาทางมือ
  2. ผู้ติดเชื้อ คือ ผู้ที่ตรวจพบเชื้อ และมีปฏิกิริยาทางภูมิคุ้มต่อเชื้อ ซึ่งตรวจพบได้ทางการตรวจเลือด แบ่งเป็น

2.1 ผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการ

2.2 ผู้ป่วย หรือ ผู้ติดเชื้อที่มีอาการ ซึ่งอาจจะมีอาการน้อยหรือมาก

ลักษณะของโรค COVID-19

การวินิจฉัย และการรักษาการติดเชื้อทางเดินหายใจจากไวรัส ระบบทางเดินหายใจเริ่มจากจมูกลงไปถึงถุงลมในปอด แบ่งออกเป็นทางเดินหายใจส่วนบน (จมูก โพรงรอบจมูกหรือไซนัส กล่องเสียง) และส่วนล่าง (หลอดลมและปอด) ความเจ็บป่วยจากการติดเชื้อที่ทางเดินหายใจส่วนบน จะไม่รุนแรงเท่าการติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนล่าง ไวรัสที่ขอบทางเดินหายใจส่วนล่างจึงก่อโรครุนแรงกว่า ความเจ็บป่วยจากการติดเชื้อไวรัสที่ทางเดินหายใจ เป็นผลจากที่ไวรัสเข้าไปแบ่งตัวในเซลล์ของทางเดินหายใจ และเกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากร่างกายความรุนแรงของโรคน้อยขึ้นอยู่กับ

1. ลักษณะเฉพาะตัวของไวรัส ซึ่งชอบที่จะไปอยู่ที่ส่วนไหนของทางเดินหายใจ เช่น ในรูจมูก ทำให้มีน้ำมูก หรือลงปอดเกิดปอดอักเสบ และความสามารถในการกระตุ้นปฏิกิริยาการอักเสบ
2. ปฏิกิริยาทางภูมิคุ้มกันของผู้ติดเชื้อ เพื่อการกำจัดไวรัส ซึ่งอาจก่อให้เกิดการอักเสบมากเกินไป และหากกระบวนการยับยั้งไม่ดี ก็จะทำให้โรครุนแรง

การดำเนินโรค

การติดเชื้อไวรัสโควิด-19 รวมถึงไวรัสอื่นที่ทำให้ติดเชื้อที่ทางเดินหายใจ เข้าสู่ร่างกายโดยทาง “ปาก จมูก ตา” โดยที่ไวรัสจะเข้าไปเกาะติดและเข้าไปแบ่งตัวในเซลล์ของเยื่อบุทางเดินหายใจ

ไวรัสไม่เข้าทางผิวหนัง หรือแผลที่ผิวหนัง ระยะฟักตัว (Incubation period, IP) หมายถึงระยะเวลาตั้งแต่รับเชื้อจนถึงเริ่มมีอาการป่วยระยะฟักตัวของโรค COVID-19 เท่ากับ 2-14 วัน ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้สัมผัสโรคกักกันตัวจากคนอื่น 14 วัน จากรายงานผู้ป่วยนอกเมืองอู่ฮั่น ระหว่าง มค.-กพ. 2563 พบว่าค่ามัธยฐาน (median, ค่ากลาง) ของระยะฟักตัวของโรคนี้นี้ ประมาณ 5.1 วัน (95% CI, 4.5 to 5.8 days) และ 97.5% ของผู้ป่วยมีระยะฟักตัวของโรคน้อยกว่า 11.5 วัน (95% CI, 8.2 to 15.6 days)

ปัจจัยที่มีผลต่อระยะฟักตัว ได้แก่

1. ปริมาณของเชื้อไวรัสที่ได้รับ ถ้ามากจะท าให้เกิดโรคเร็ว คือระยะฟักตัวสั้น
2. ทางเข้าของเชื้อโรค เช่น ไวรัส COVID-19 หากเข้าสู่ปอดโดยตรงทางจมูกและปาก จะเกิดโรคเร็วกว่าการรับเชื้อทางเยื่อบุตา
3. ความเร็วของการเพิ่มจำนวนไวรัสในร่างกายมนุษย์
4. สุขภาพของผู้ที่ได้รับเชื้อ
5. ปฏิกริยาทางภูมิคุ้มกันของผู้ติดเชื้อต่อไวรัส ซึ่งมีผลทั้งในการกำจัดเชื้อ และการอักเสบซึ่งมีผลให้เกิดอาการของโรค เช่น ไข้ ไอ หอบ

อาการป่วย (Symptoms)

โดยทั่วไป ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ มีอาการ “ไข้ และ ไอ” เป็นพื้นฐานส่วนใหญ่ เริ่มจาก ไอแห้ง ตามด้วย ไข้ ผู้ป่วยส่วนน้อยคือ ร้อยละ 5 มีน้ำมูก เจ็บคอ หรือ จาม ไม่มีอาการเสียงแหบหรือเสียงหาย ร้อยละ 98.6 มีไข้ (ไข้อาจจะไม่ได้เริ่มในวันแรกของการป่วย) ร้อยละ 69.6 มีอาการอ่อนเพลียผิดปกติร้อยละ 59.4 ไอแห้ง (Wang et al JAMA 2020)

ความรุนแรงของโรค

ความรุนแรงของโรค ขึ้นอยู่กับ

1. ปริมาณไวรัสที่ได้รับเข้าทางเดินหายใจ
2. ปัจจัยทางผู้ติดเชื้อ เช่น สุขภาพ โรคประจำตัว ปฏิกริยาภูมิคุ้มกัน การปฏิบัติตนเมื่อเริ่มป่วย
3. การดูแลรักษาเมื่อติดเชื้อและป่วย

ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่มีอาการน้อย และส่วนน้อยมากไม่มีอาการป่วยเลย เด็กส่วนใหญ่มีอาการน้อย ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัวมักจะมีอาการหนักกว่า

-ร้อยละ 80 มีอาการน้อย คล้ายไข้หวัดธรรมดา หรือไข้หวัดใหญ่ที่อาการน้อย หายได้เองหลังพักผ่อน และดูแลตามอาการ

-ร้อยละ 14 มีอาการหนักจากปอดอักเสบ หายใจผิดปกติ

-ร้อยละ 5 มีอาการวิกฤติ เช่น การหายใจล้มเหลว ซ็อกจากการป่วยรุนแรง

-ร้อยละ 1-2 เสียชีวิต หลังจากมีอาการหนัก มักเกิดกับผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัวทางหัวใจ และปอด เบาหวาน ภูมิต้านทานต่ำ หรือโรคประจำตัวอื่น

ระยะเวลาที่ป่วย

ข้อมูลผู้ป่วย 55,924 ราย ให้ค่ามัธยฐาน (median time หรือ ค่ากลาง) ของระยะเวลาจาก เริ่มมีอาการจนถึงวันที่เริ่มฟื้นตัวจากการป่วย คืออาการเริ่มดีขึ้น ดังนี้

- ผู้ป่วยที่มีอาการน้อย (mild cases) 2 สัปดาห์
- ผู้ป่วยที่มีอาการหนัก (severe or critical) 3-6 สัปดาห์
- เริ่มป่วยจนมีอาการหนัก 1 สัปดาห์
- เริ่มป่วยจนถึงแก่กรรม 2-8 สัปดาห์

อัตราการตายจากการติดเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ที่เคยพบในประเทศไทย

พ.ศ. 2545: โรค SARS ร้อยละ 10

พ.ศ.2553: ไข้หวัดใหญ่-2009 ร้อยละ 0.03-0.5

พ.ศ. 2557: โรค MERS ร้อยละ 30

พ.ศ. 2562-2563: โรค COVID-19 ร้อยละ 1-2 (ซึ่งน่าจะต่ำกว่าขณะนี้)

การวินิจฉัยโรค และการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

1. ข้อมูลจากประวัติอาการผิดปกติ และการสัมผัสโรค

- 1.1 ประวัติอาการไม่สบาย ผลการตรวจร่างกาย และการตรวจทางห้องปฏิบัติการพื้นฐาน
- 1.2 ประวัติสัมผัสโรค ตามที่กล่าวแล้วในเรื่องผู้สัมผัส

2. การตรวจหาไวรัส SARS-CoV-2 (หรือ ไวรัสโคโรนาชนิดใหม่)

วัตถุประสงค์

1. การควบคุมการแพร่ระบาด
2. การพิจารณาใช้ยาต้านไวรัสที่ตรงกับชนิดของเชื้อ
3. การวิจัยเพื่อใช้ในการควบคุมโรค และการรักษา การติดตามดูแลการเปลี่ยนแปลงของไวรัส

การตรวจ

มีการพัฒนาการตรวจเพิ่มเติมและดีขึ้นเรื่อย ๆ หลักการมีดังนี้

1. สิ่งส่งตรวจ

-สารที่เก็บจากด้านในของจมูกและคอหอย โดยการเก็บตรวจอย่างถูกต้องตาม

-เลือด

2. วิธีการตรวจ

-Real-Time RT-PCR for coronavirus จากสิ่งส่งตรวจจากทางเดินหายใจ เป็นการตรวจหลักในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการตรวจระดับโมเลกุล การเก็บสิ่งส่งตรวจไม่ดีทำให้ตรวจไม่พบไวรัสได้ บอกไม่ได้จากผลตรวจว่ามีไวรัสที่มีชีวิตหรือไม่

-Serology คือการตรวจเลือดหา immunoglobulin ที่เฉพาะต่อเชื้อ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ปฏิกิริยาภูมิคุ้มกันตามธรรมชาติ ในการตรวจหาการติดเชื้อไวรัสโดยทั่วไป จะตรวจ IgM ในสัปดาห์แรก และ IgG หลังจาก 1 สัปดาห์ นับตั้งแต่ติดเชื้อ

-Viral culture คือการเพาะเชื้อไวรัสจากสิ่งส่งตรวจ ใช้ในการวิจัยเป็นหลัก การป้องกัน อันตรายในห้องแล็บยากกว่า และค่าใช้จ่ายสูงกว่า

3. การตรวจปอดด้วยภาพรังสี (Chest X-ray, CT-Chest)

-ในช่วงที่มีการระบาดหนักในประเทศจีน จนการตรวจทางโมเลกุลรับไม่ไหว ได้มีการแนะนำ การตรวจปอดด้วยภาพเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ เพื่อการวินิจฉัย COVID-19 อาจพิจารณาเป็น ส่วนประกอบของการวินิจฉัยทางการแพทย์ และเป็นทางเลือก

การดูแลรักษาผู้ติดเชื้อ

โรคนี้คล้ายกับไข้หวัดใหญ่ คือ ผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ประมาณ ร้อยละ 80) มีอาการน้อย และหายได้เอง แต่ ต้องปฏิบัติตัวให้ร่างกายได้ซ่อมแซมตัวเอง และป้องกันคนอื่น

1. การรักษา

1.1 การรักษาทั่วไป:

1.1.1 พักผ่อนทันทีที่เริ่มป่วย และพักผ่อนให้พอ ให้ร่างกายอบอุ่น กินอาหาร และดื่มน้ำให้เพียงพอ รักษาตามอาการ เช่น ลดไข้

1.1.2 ปรึกษาแพทย์ เพื่อการดูแลรักษา ถ้าเป็นผู้เสี่ยงต่อการที่จะป่วยรุนแรง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัว หรือมีอาการหนัก ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการติดเชื้อในหญิงมีครรภ์น้อยมาก ซึ่งยังไม่พบว่ามีอาการติดเชื้อจากแม่สู่ลูก หรือมีอาการที่รุนแรงขึ้น แต่ควรระวัง

1.1.3. ผู้ป่วยที่มีอาการน้อย สามารถรักษาตัวที่บ้าน ผู้ป่วยที่มีอาการหนักต้องรับการรักษาในโรงพยาบาลในระยะที่ผู้ติดเชื้อยังไม่มากเกินกำลังควบคุมดูแล มีข้อกำหนดให้รับผู้ติดเชื้อไว้ในสถานพยาบาลทั้งหมด เพื่อการดูแลรักษาและป้องกันการแพร่เชื้อ

1.2 เฉพาะโรค: เริ่มมียาต้านไวรัสต่อไวรัสชนิดนี้ในขั้นทดลองในวงกว้างแล้ว

2. การป้องกัน

-ในระยะที่ควบคุมการระบาด ต้องรายงานเจ้าพนักงาน เมื่อมีผู้ติดเชื้อ

-ป้องกันการแพร่เชื้อให้คนอื่น ตามข้อแนะนำภูมิคุ้มกันตามหลังติดเชื้อ คนที่เคยติดเชื้อไวรัส COVID-19 แล้ว จะติดเชื้อนี้อีกไหม ? แม้ว่าจะยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องนี้ แต่ข้อมูลจากการติด

เชื้อโคโรนาไวรัสอื่นที่คล้ายคลึงกัน เช่น โรค SARS ในปี 2545 และ MERS-CoV ในปี 2557 ชี้แนะว่า ภูมิคุ้มกันที่ก่อกำเนิดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ไม่ใช่ภูมิคุ้มกันที่จะอยู่นาน ไม่น่าจะมีการติดเชื้อซ้ำ ในระยะเวลาใกล้ เช่น ภายใน 1 ปี ทั้งนี้การสร้างภูมิคุ้มกันต่อ COVID-19 ยังไม่เป็นที่เข้าใจดีนัก

3. การแพร่เชื้อ และการรับเชื้อ

แหล่งเชื้อโรค COVID-19 และการแพร่เชื้อ

1. คนที่ติดเชื้อ

1.1 ไอ จาม หรือ พูด โดยไม่มีอุปกรณ์ปิดปาก ในระยะใกล้ชิด (น้อยกว่า 1 เมตร) มีผลให้ละอองฝอย เสมหะ น้ำมูก น้ำลาย ที่มีไวรัสอยู่ด้วย ฟุ้งกระจายออกมา เรียกว่า airborne droplet หรือ หยดน้ำเล็กที่ลอยในอากาศ (ขนาด >5 micron) ซึ่งจะตกลงบนพื้นในระยะ 1-2 เมตร

1.2 ทำให้เกิดการฟุ้งของไวรัสในอากาศ โดยการปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อบาง ลักษณะในสถานพยาบาล เช่น การใช้อุปกรณ์พ่นยาเข้าทางเดินหายใจ การใช้สายยางดูดเสมหะ การส่องกล้องตรวจภายในหลอดลม การใส่และถอดท่อหายใจให้ผู้ป่วย การดูดเสมหะด้วยระบบเปิด ก่อให้เกิดละอองขนาดเล็กมาก (fine mist) เรียกว่า airborne aerosole (ขนาด <5 micron) ซึ่งคล้ายกับไวรัสที่ฟุ้งในอากาศ ไวรัสโคโรนาจะมีชีวิตสั้นมากถ้าอากาศแห้ง แต่อยู่ได้นานหลายชั่วโมงหากอากาศเย็นและชื้น

1.3 มือ ที่มีเชื้อโรคติดอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเอาฝ่ามือปิดปากเวลาไอ จาม แล้วไม่ล้างมือ และใช้มือนั้นสัมผัสกับผู้อื่น หรือสิ่งของ

2. พื้นผิววัตถุ หรือสิ่งของที่ผู้ติดเชื้อได้นำเชื้อโรคมานั่งไว้ อาจอยู่ได้หลายชั่วโมงหรือหลายวัน ระยะเวลาแพร่เชื้อจากผู้ติดเชื้อ (Contagious period) โดยทั่วไปแล้ว ผู้ป่วยติดเชื้อที่เป็นโรคติดต่อ จะแพร่เชื้อเมื่อมีอาการ และแพร่เชื้อได้มากที่สุดในระยะที่อาการหนักที่สุดของโรคที่ไม่ใช่ผลแทรกซ้อนจากเหตุอื่น ทั้งนี้ผู้ติดเชื้อที่มีอาการน้อย อาจแพร่เชื้อได้บ้าง แต่น้อยกว่า การแพร่เชื้อในระยะที่ไม่มีอาการอาจเกิดขึ้นได้เล็กน้อย และมักจะอยู่ในระยะ 2-3 วันก่อนเริ่มมีอาการป่วย โรคติดเชื้อที่เป็นโรคติดต่อแต่ละโรคมีระยะเวลาแพร่เชื้อแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีรายงานว่า อาจจะมีผู้ป่วย COVID-19 ที่แพร่เชื้อในขณะที่ไม่มีอาการ แต่ข้อมูลยังไม่ชัดเจน และหากเป็นจริง ก็มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยมาก เช่นเดียวกับโรคติดต่ออื่นต้องรอดูข้อมูลเพิ่มเติม

การแพร่เชื้อ COVID-19 และการรับเชื้อ

เกิดจากการติดต่อจากคนที่ติดเชื้อสู่คนอื่น โดย

1. ทางตรง (direct) โดยทางละอองฝอย (droplet) จากทางเดินหายใจ

-การคลุกคลีใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วย ในระยะน้อยกว่า 1-2 เมตร

-โดยทางละอองฝอย (droplet) ของน้ำ ลาย เสมหะ น้ำมูก ของผู้ป่วย ด้วยการไอ จาม หรือการพูดที่น้ำลายกระเด็น

-ละอองฝอยเหล่านี้ อาจจะเข้า ปาก จมูก ตา ของผู้ที่อยู่ใกล้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อหันหน้าเข้าหากัน และสูดหายใจเข้าไป เนื่องจาก ไวรัส COVID-19 เป็นไวรัสที่ต้องอยู่ในเซลล์จึงจะมีชีวิตอยู่ได้ ดังนั้น เมื่อละอองฝอยแห้งลง ไวรัสก็ตาย ไม่ลอยอยู่ในอากาศฟุ้งกระจาย

2. ทางอ้อม (indirect) โดยการสัมผัส (contact)

-โดยการสัมผัสบริเวณ พื้นผิว สิ่งของ มือของคนอื่น ที่มีการปนเปื้อนเชื้อโรคจากผู้ป่วยจากการไอ จาม แล้วนำไปเข้า จมูก ปาก ตา ของตนเอง

-มีสิ่งอื่นนำเชื้อไปโดยการสัมผัส เช่น ของเล่นของเด็กที่ปนเปื้อนเชื้อ สัตว์เลี้ยงที่มีผู้นำเชื้อมาสัมผัสทิ้งไว้ที่ชน ทั้งนี้ยังไม่มีหลักฐานว่าสัตว์เลี้ยงจะติดเชื้อสายพันธุ์นี้

-สุนัขมีไวรัสโคโรนาของสุนัข แต่เป็นสายพันธุ์ที่ไม่ก่อโรคในคน

3. ทาง aerosol เป็นกรณีเฉพาะ

-Aerosol คือ ละอองฝอยขนาดเล็กกว่า 5 ไมครอน ลอยในอากาศ

-ไวรัสโคโรนาจากผู้ป่วยจะลอยเป็นละอองฝอยขนาดเล็ก ในกรณีที่มีเหตุการณ์ในการรักษาบางอย่าง เช่น การดูดเสมหะโดยใช้เครื่องต่อสายยาง การพ่นยาเป็นละอองเข้าทางเดินหายใจ เป็นต้น

-มีข้อมูลบ้างว่า ในลักษณะอากาศบางอย่าง อาจจะเป็นอากาศเย็นและชื้น ไวรัสอาจลอยอยู่ในอากาศนานขึ้น ซึ่งอาจจะสร้างปัญหาของการติดเชื้อในโรงพยาบาล ต้องติดตามข้อมูลต่อไป

“COVID-19 ติดต่อกันด้วยวิธีการที่คล้ายคลึงกับไข้หวัดใหญ่” การคลุกคลีใกล้ชิดกัน (close contact)

การคลุกคลีใกล้ชิดผู้ป่วยทำให้มีโอกาสรับเชื้อจากผู้ป่วยได้ ทั้งนี้ หมายถึง

1. การอยู่ใกล้ผู้ป่วย ในระยะน้อยกว่า 2 เมตร เป็นเวลานาน เช่น อยู่ร่วมห้อง พุดคุยกัน หน้าเข้าหากัน เป็นคนดูแลผู้ป่วย เป็นต้น

2. มีกิจกรรมที่มีการสัมผัสโดยตรงกับเชื้อโรคจากน้ำลาย เสมหะของผู้ติดเชื้อ เช่น กอด จูบกัน สัมผัสตัว การใช้ของร่วมกัน เช่น ช้อนส้อม แก้วน้ำ การกินอาหาร ร่วมกัน การที่กำหนดระยะใกล้ชิดที่อาจจะรับเชื้อ หรือระยะห่างในการป้องกันการรับเชื้อ ที่ 1-2 เมตร เพราะการไอจามของคนทั่วไปจะส่งฝอยน้ำลายได้ไกลถึง 1 เมตร แต่ถ้าคนตัวโตไอแรงมาก อาจจะไปไกลถึง 2 เมตร

การรับเชื้อ COVID-19

1. คนที่คลุกคลีใกล้ชิด (close contact) ได้รับเชื้อเข้าทางปาก จมูก ตา ส่วนใหญ่เกิดจากการไอ จามของผู้ป่วย

2. มือที่สัมผัสไวรัสจากผู้ป่วย ที่ปนเปื้อนอยู่บนผิววัตถุแล้ว ำเข้าสู่ทางเดิน หายใจทางปาก จมูก ตา หรือแพร่ไปที่อื่นต่อ

3. แม้ว่าจะมีรายงานการตรวจพบไวรัสโคโรนา19 ในอุจจาระ และผู้ป่วยบาง คนมี อุจจาระร่วง การติดเชื้อทางทางเดินอาหารไม่เป็นการแพร่เชื้อที่มีความสำคัญ

R0 ตัวชี้วัดโอกาสแพร่เชื้อ

ไวรัสแต่ละชนิดติดต่อไปยังคนอื่นได้มากน้อยต่างกัน บางชนิดติดต่อได้ง่ายมาก ไปยังคนที่ยัง ไม่มีภูมิคุ้มกัน (ไม่เคยติดเชื้อ ไม่เคยรับวัคซีน) เช่น หัด เพราะไวรัสล่องลอยอยู่ในอากาศได้นาน โดยมีการใช้ค่าวัดเปรียบเทียบ คือ R0 (R nought) หรือ จำนวนคนติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นจากคนติดเชื้อ 1 คน (reproductive number) ซึ่ง เป็นค่าแสดงความสามารถการแพร่เชื้อตามธรรมชาติว่าคนที่ติดเชื้อ 1 คน จะแพร่ให้คนอื่นประมาณกี่คน ในประชากรที่ไม่มีภูมิคุ้มกันมาก่อนและไม่มีการควบคุมโรค ปัจจัยที่มีผลต่อค่า R0 เช่น ภูมิคุ้มกันของประชากรความสามารถในการ ควบคุมการแพร่เชื้อ

ตัวอย่าง R0 ของแต่ละโรค

-R0 โรคหัด 12-18-R0 ไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล 1.3 to 1.5.

-R0 ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (novel influenza A (H1N1)) 1.4 and 1.6

-R0 ของ COVID-19 1-5 (จากการประชุมร่วม WHO-จีน เมื่อ 24 ก.พ 2563)

การแปลค่า R0

-R0 น้อยกว่า 1 แสดงว่าจำนวนผู้ติดเชื้อลดลง และโรคจะหมดไปในที่สุด

-R0 เท่ากับ 1 แสดงว่าจำนวนผู้ป่วยจะค่อนข้างคงที่ ไปเรื่อยๆ

-R0 มากกว่า 1 แสดงว่าจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นตามลำดับ และจะเกิดการระบาด

การป้องกันการแพร่เชื้อ และการติดเชื้อ

1. ล้างมือ ด้วยน้ำและสบู่ให้ทั่ว และนานพอ (ประมาณ 20 วินาที) และเช็ดมือให้แห้ง – การล้างมือด้วยน้ำและสบู่จะกำจัดคราบสกปรก และฆ่าเชื้อไวรัส ไม่จำเป็น ต้องใช้สบู่ที่ผสมสารฆ่าเชื้อ – ถ้าไม่มีน้ำและสบู่ จึงใช้แอลกอฮอล์ (60-70 % ซึ่งมักอยู่ในรูปเจล หรือสเปรย์) ทาทั่วมือที่ไม่เปียกเพื่อฆ่าเชื้อโรค (ถ้ามือเปียก แอลกอฮอล์จะเจือจางจนฆ่าเชื้อไม่ได้) ๑๕ ทิ้งให้แห้ง ห้ามล้างน้ำ ต่อ เพราะจะล้างแอลกอฮอล์หมดไป แต่ถ้ามือสกปรกต้องล้าง มือด้วยน้ำและสบู่ เพราะแอลกอฮอล์จะไม่สามารถฆ่าเชื้อโรคที่อยู่ในคราบเปื้อน

2. ไม่เอามือจับหน้า ปาก จมูก หรือ ตา ถ้าจำเป็น ควรทำมือให้สะอาดก่อน

3. เว้นระยะห่าง จากคนอื่นที่อาจจะแพร่เชื้อ (keep distance) ได้แก่

-คนที่มือสกปรกซึ่งอาจจะเกิดจากการติดเชื้อทางเดินหายใจ เช่น ไข้ ไอ

-หลีกเลี่ยงการไปในที่ที่มีคนหนาแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ไม่รู้จักรักและอาจติดเชื้อ โดยไม่สามารถอยู่ห่างกันเกิน 1 เมตร ได้ตลอดเวลา ถ้าจำเป็นควรใส่ หน้ากากอนามัย และไม่หันหน้าเผชิญกัน เพราะเขาอาจไอ จามรดได้

4. ทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่อาจปนเปื้อนเสมหะ น้ำมูก น้ำลาย จากผู้ป่วย และมีไวรัส

คนกลุ่มต่างที่มีโอกาสสัมผัสเชื้อโรคนี้ ควรปฏิบัติดังนี้

1. คนทุกคน

มือสะอาด: ล้างมือด้วยน้ำและสบู่อย่างถูกวิธีเป็นหลัก โดยเฉพาะเมื่อมีคราบสกปรก ใช้ แอลกอฮอล์ เจลเฉพาะเวลาที่ไม่สามารถใช้น้ำและสบู่ล้างมือ หน้า: ไม่สัมผัสด้วยมือที่ยังไม่สะอาด เพราะปาก จมูก ตา เป็น ทางเข้าของเชื้อ

หน้ากากป้องกัน: คนที่ไม่ติดเชื้อไม่จำเป็นต้องใช้หน้ากากเมื่ออยู่ในที่ชุมชนที่ แน่ใจว่าไม่มีผู้ ติดเชื้อ อาจใช้หน้ากากผ้าที่มีคุณภาพ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่คาดไม่ถึงว่าจะมีคนไอจามรด หาก เกิดขึ้น รีบเอาหน้ากากออก ล้างหน้า หรือเช็ดหน้า หากไม่เกิดอุบัติเหตุ จัดการหน้ากากที่ใช้ครั้งเดียว เช่นเดียวกับ ขยะทั่วไป ส่วนหน้ากากผ้า นั้น ซักแล้วใช้ใหม่ได้

กิน: อาหารปรุงใหม่ ด้วยกระบวนการที่สะอาด ล้างมือก่อนกินอาหาร และไม่ ปนเปื้อน อาหารส่วนกลางด้วยช้อนส้อมส่วนตัว

2. ผู้ป่วย

-หน้ากากป้องกัน: ใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ใช้และทิ้งอย่าง ขยะติดเชื้อ ในที่ที่มี การจัดไว้ให้ที่เป็นลักษณะปิด หรือทิ้งในถุงหรือถังขยะปิด ที่ใช้เฉพาะ

-ไอ จาม: ให้ปลอดภัยต่อคนอื่น เว้นระยะห่างและหันหน้าออกจากคนอื่น ใช้ข้อ พับศอก ด้านในปิดปาก และจมูก หรือใช้ทิชชูปิดปากและจมูก แล้วทิ้งในถังขยะติด เชื้อ หรือใส่ถุงที่ปิด หากใส่ หน้ากากอนามัยอยู่ ให้ไอ จาม ในหน้ากากอนามัย ถ้าใช้ ผ้าเช็ดหน้าปิดปากจมูก เสร็จแล้วให้พับด้าน เปื้อนไว้ข้างใน เก็บไว้ในถุงพลาสติก ก่อนนำไปซัก

-อยู่ห่างจากคนอื่น: งดหรือเลี่ยงการเข้าใกล้คนอื่นในระยะน้อยกว่า 1 เมตร

3. ผู้ดูแลผู้ป่วย

ถ้าต้องเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยที่บ้าน

1. แยกผู้ป่วยจากคนอื่น เว้นระยะห่างให้เกิน 1-2 เมตร ตลอดเวลา หากเป็นไปได้ ผู้ป่วย ควรจะอยู่ในห้องแยกและแยกใช้ห้องน้ำจากคนอื่น

2. หน้ากากอนามัย ผู้ป่วยใส่หน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ในห้องร่วมกับคนอื่น คนที่ดูแลผู้ป่วย ใกล้ชิดก็ควรใส่หน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ในห้องผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผู้ป่วยใส่ไม่ได้

3. ระมัดระวังในการสัมผัสเสมหะ น้ำมูก น้ำลาย และสิ่งคัดหลั่งอื่น จากผู้ป่วย ใส่หน้ากาก อนามัย ผ่ากันเปื้อน และถุงมือ ตามกรณี และล้างมือ

4. ทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ดูแลผู้ป่วย และสิ่งของ เช่น โทรศัพท์

5. ล้างมือด้วยน้ำและสบู่ ใช้แอลกอฮอล์เมื่อไม่มีน้ำและสบู่

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ 5R การฟื้นฟูการท่องเที่ยว

ผลกระทบเชื้อไวรัส COVID-19 ต่อวิกฤตการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีแนวทางการฟื้นฟูและทิศทางการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสู่ความยั่งยืนซึ่งเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของแผนฟื้นฟูการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งมีอยู่ 2 ข้อหลักๆ คือ 1. สร้างงาน สร้างรายได้ เสริมสภาพคล่อง กระตุ้นการบริโภคภาคประชาชนผ่านการเดินทางภายในประเทศ และ 2. สร้างรายได้จากฐานนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง สร้างสมดุลเชิงโครงสร้างใหม่ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมียุทธศาสตร์ 5R เป็นกลไกในการขับเคลื่อนประกอบด้วย (เอกชัย ชำนินา, 2563)

1. Reboot กระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ สร้างความเชื่อมั่นผู้บริโภค เพื่อการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก โดยใช้แนวทาง Go Again ส่งเสริมให้เกิด การเที่ยวซ้ำในประเทศ เน้นเพิ่มความถี่ในการเดินทางของกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมไทยเที่ยวไทยให้มีความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะผ่านความร่วมมือต่าง ๆ และแนวทาง Go Local พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก

2. Rebuild ซ่อมสร้าง ปรับตัวสู่ New Normal เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาว พัฒนาสินค้าและบริการให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยใช้แนวทาง Go New Norm ซ่อมสิ่งที่เป็นปัญหา และสร้างสิ่งที่จะเป็นรากฐานที่มั่นคงยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อไป ประสานความช่วยเหลือผู้ประกอบการ พัฒนายกระดับทักษะของบุคลากรทุกระดับ และแนวทาง Go Digital พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสร้างความมั่นใจเรื่องความปลอดภัย พัฒนาแพลตฟอร์มเป็นเครื่องมือทางการตลาด สร้างโอกาสและให้ความรู้การตลาดสมัยใหม่แก่ผู้ประกอบการ

3. Rebrand สื่อสารการตลาดด้วยภาพลักษณ์ใหม่ ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวคนไทยและต่างชาตินึกถึงและตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยว ด้วยแนวทาง Go Top สร้างความประทับใจ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในใจของนักท่องเที่ยว และแนวทาง Go Confident สร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าแบรนด์ Amazing Thailand ด้านความปลอดภัย นักท่องเที่ยวมั่นใจว่าจะมีความสุขเมื่อได้มาและกลับไปอย่างปลอดภัย

4. Rebound กระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ฟื้นกลับมาในระยะเวลาที่รวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง รักษาฐานนักท่องเที่ยวคุณภาพและกลุ่มเป้าหมาย ผ่านแนวทาง Go High ทำตลาดแบบเจาะจงกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่ม Health and Wellness ไม่นับจำนวน มุ่งรักษาฐานนักท่องเที่ยวคุณภาพเปิดกว้างทำตลาดทุกพื้นที่ และแนวทาง Go Quality มุ่งตลาดที่มีศักยภาพในการเติบโต

5. Rebalance ปรับสมดุลใหม่เพื่อความยั่งยืน ผ่านแนวทาง Go Responsible รักษาธรรมชาติที่ฟื้นตัวดีขึ้นจากช่วง COVID-19 สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่

รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และแนวทาง Go Sustainability ลดการพึ่งพิงตลาดใดตลาดหนึ่ง กระจายการเดินทางท่องเที่ยวเชิงพื้นที่และเวลา สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สรุป ยุทธศาสตร์ 5R การฟื้นฟูการท่องเที่ยว หมายถึง การกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทย พัฒนาระบบสารสนเทศให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาสินค้าและบริการให้ทันกับยุคดิจิทัล พัฒนาระดับทักษะของบุคลากรภาคบริการทุกระดับ สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ กระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูงให้เดินทางท่องเที่ยว และเดินทางท่องเที่ยวโดยมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง

การจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่ จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผล การปฏิบัติงานตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสม มี ประสิทธิภาพมากขึ้น และลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร การจัดการ ความเสี่ยง นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550) กล่าวถึงความหมายความเสี่ยง คือโอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจจะ เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตราย หรือคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือ แผนการต่าง ๆ ทั้งนี้ความเสี่ยงเกิดขึ้นเนื่องมาจากความไม่แน่นอนซึ่งสามารถวัดได้ ความน่าจะเป็น ของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (ถ้าเกิดขึ้นจริง) ซึ่งในแต่ละหน่วยงานในองค์กรทั้งภาครัฐและ เอกชนนั้น อาจมีมุมมองในเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกันหรือตรงข้ามกันได้ เช่น บุคลากรในแผนกรักษา ความปลอดภัยอาจมองเรื่องความเสี่ยงเป็นเรื่องเลวร้ายที่ต้องได้รับการจัดการโดยเร่งด่วน ในขณะที่ แผนการเงินอาจมีมุมมองที่แตกต่างออกไป อย่างไรก็ตามบุคลากรในองค์กรต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ต้องไม่สร้างความเสี่ยงเกินกว่าที่องค์กรของตนเองจะรับไหว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ การหาโอกาสที่จะสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรของตน

นิรภัย จันทรสวัสดิ์ (2551) ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ ความ ผิดพลาดความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลในทางลบ ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของ องค์กร หรือจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุ ความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระดับ บุคคลได้ เช่น การแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย ภัยธรรมชาติ การทุจริต

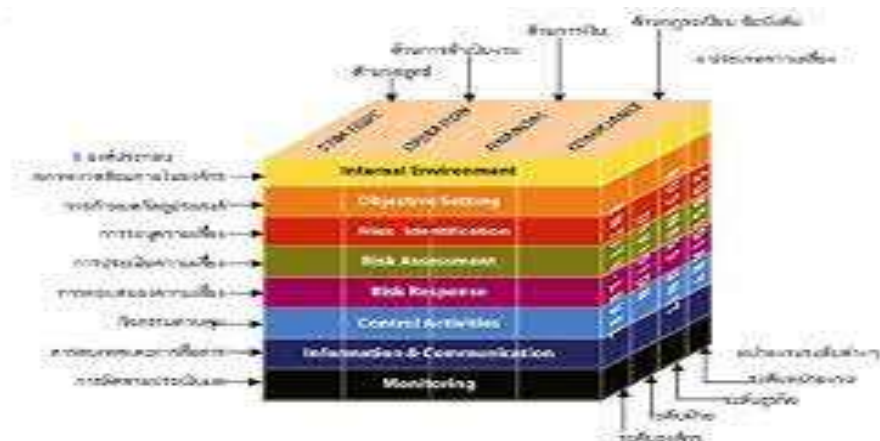
การลักขโมย ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการถูกดำเนินการทางกฎหมาย โดยการวัดจากระบบ (Impact) ที่จะได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ ซึ่งความเสี่ยงจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. Strategic risk: ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับเหตุการณ์
2. Operational risk: ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการ
3. Financial risk: ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงิน
4. Hazard risk: ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในด้านความปลอดภัยจากอันตรายต่อชีวิต และทรัพย์สิน

ปราชญา กล้าผจญ (2551) ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสบางสิ่งบางอย่างอาจจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตราย ความเสี่ยงนี้เกิดจากความไม่แน่นอน (Uncertainty) ซึ่งสามารถวัดได้ ความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแต่ละหน่วยงานต่างก็มี มุมมองเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกันไป เช่นงานทรัพยากรมนุษย์ มองอย่างหนึ่ง งานผลิตรายอย่างหนึ่ง งานรักษาความปลอดภัยมองอย่างหนึ่ง และงานวิศวกรรมความปลอดภัยขององค์กรก็มองไปอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2562) ความเสี่ยง หมายถึง ความไม่แน่นอนซึ่งทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผลลัพธ์ดังกล่าวอาจเป็นผลลัพธ์ทางบวกหรือทางลบก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการโดยทั่วไปจะให้ความสำคัญกับความไม่แน่นอนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ทางลบ และเตรียมการ ป้องกันไม่ให้องค์กรต้องประสบกับความเสียหายจากผลลัพธ์ทางลบด้วยการจัดการความเสี่ยงอย่าง เหมาะสมต่อไป

2.6.1 ประเภทและองค์ประกอบของความเสี่ยง (คู่มือการบริหารความเสี่ยง กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย, 2564: ออนไลน์)

ภาพที่ 2.2 ประเภทและองค์ประกอบของความเสี่ยง

ประเภทของความเสี่ย แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (คู่มือการบริหารความเสี่ยง กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย, 2564: ออนไลน์)

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมาย และพันธกิจใน ภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจาก

-การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลให้กลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์

-เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้โครงการขาดการ ยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

-เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้ อย่างไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงาน ภายในขององค์กร/ กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน ขององค์กร เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมทำให้ขาดประสิทธิภาพและ ไม่ทันต่อสถานการณ์ งบประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์การวางแผน การควบคุม การจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ ในการบริหารงบประมาณและการเงิน ดังกล่าว เป็นต้น

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจาก ความไม่ชัดเจน ความไม่ ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

2.6.2 การบริหารความเสี่ยง (Risk management)

พงศ์กุลธร โรจน์วิรุฬห์ (2552) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงคือ กระบวนการวางแผน การบริหารและการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ของหน่วยงานทั่วทั้ง องค์กรในอันที่จะหาวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจ เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้ โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด โดยค ำนี้ถึง การบรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550) การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มาของบริษัท โดยการลดโอกาสของการสูญเสีย ซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ดี โดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารในบริษัททุกประเภทจะต้องตื่นตัวต่อความเสี่ยงที่มีต่อบริษัท และผลกระทบที่อาจส่งผลถึงกำไรบริษัทด้วย โดยกระบวนการในการบริหารความเสี่ยง

สรุป การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการปัจจัยต่าง ๆ และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

2.6.3 องค์ประกอบกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM

องค์ประกอบของความเสี่ยง แบ่งเป็น 8 องค์ประกอบ ดังนี้ (คู่มือการบริหารความเสี่ยง กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย, 2564: ออนไลน์)

ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบของความเสี่ยง

องค์ประกอบของความเสียมมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) สภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดกรอบทิศทางบริหารความเสี่ยง ขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรจะสะท้อนการดำเนินงานชัดเจนขึ้น เมื่อพิจารณาให้ครอบคลุมถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กร

- ปัจจัยภายใน เช่น โครงสร้างองค์กร กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน วัฒนธรรมองค์กร ปรัชญาการบริหารความเสี่ยง และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของผู้บริหาร เป็นต้น

- ปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะเศรษฐกิจ การเมืองทั้งในประเทศและต่างประเทศ โรคระบาด ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกฎเกณฑ์การกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting) การกำหนดวัตถุประสงค์การบริหารจัดการความเสี่ยง การพิจารณาคัดเลือกกระบวนการ/ แผนงาน/ โครงการ ซึ่งการคัดเลือกมาดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงจะมุ่งเน้นไปที่มีความสำคัญ และมีนัยสำคัญต่อการบรรลุความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง ควรกำหนดให้ชัดเจนและสื่อสารให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กร เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน โดยมีลักษณะวัตถุประสงค์ที่ดี (SMART) ดังนี้

- Specific มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง สามารถทำให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรเข้าใจตรงกันได้

- Measurable สามารถวัดผลได้ว่าวัตถุประสงค์นั้นบรรลุสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ

- Attainable สามารถทำให้บรรลุผลได้ภายใต้ศักยภาพ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่องค์กรมีอยู่

- Relevant มีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์และเป็นไปในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์ขององค์กร

- Timely มีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) การระบุความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมกันระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อ การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยต้องพิจารณาว่ามีเหตุการณ์ใดหรือกิจกรรมใดของกระบวนการปฏิบัติงาน ที่อาจเกิดความผิดพลาดความเสียหายและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ตัวอย่างประเด็นความเสี่ยงและเหตุแห่งความเสี่ยงที่สำคัญ เช่น

- ความเสียหายหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบในเชิงลบต่อกองทุนฯ
- ความไม่แน่นอนที่อาจมีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ของกองทุนฯ
- เหตุการณ์ที่อาจทำให้กองทุนฯ เสียโอกาส

ในการวิเคราะห์เพื่อระบุความเสี่ยงต่าง ๆ จะต้องพิจารณาประเภทหรือปัจจัยเสี่ยงในทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S)
- 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O)
- 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F)
- 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) รวมถึง

ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากสาเหตุทั้งภายในและภายนอกกองทุนฯ โดยในแต่ละประเภทของ ความเสี่ยง หรือแต่ละกระบวนการ หรือกิจกรรมอาจจะมีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้

4. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ภายหลังจากระบุความเสี่ยงได้แล้วจะต้องพิจารณาความเสี่ยงที่มีอยู่ก่อนที่เคยทำการควบคุม แล้ว จึงทำการประเมินโอกาสที่จะเกิดขึ้น และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงนั้น การประเมินความเสี่ยงสามารถทำการประเมินทั้งในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการประเมินจะพิจารณาให้ครอบคลุม 2 ประเด็น ดังนี้

- โอกาสที่อาจเกิดขึ้น (Likelihood) ความถี่ หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง
- ผลกระทบ (Impact) ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่มีต่อกองทุนฯ หากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นจริง ผลกระทบอาจพิจารณาความเสียหายทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 1 เท่ากับ น้อยมาก

ระดับ 2 เท่ากับ น้อย

ระดับ 3 เท่ากับ ปานกลาง

ระดับ 4 เท่ากับ สูง

ระดับ 5 เท่ากับ สูงมาก

เมื่อได้พิจารณาโอกาสและผลกระทบแล้ว ได้กำหนดวิธีการจัดลำดับนัยสำคัญตามความรุนแรง ของความเสี่ยงนั้น โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยง ที่ประเมินตามตารางการวิเคราะห์ซึ่งทำให้กองทุนฯ ทราบว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่เป็นความเสี่ยงสูงสุดที่จะต้องบริหารจัดการความเสี่ยงนั้นก่อน

5. การกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยง (Risk Response)

5.1) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เมื่อความเสี่ยงได้รับการประเมินและแบ่งชั้นตามระดับความสำคัญแล้วต้องมีการประเมิน วิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ผู้ประเมินต้องเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่จะเกิดขึ้นและความรุนแรง (ผลกระทบ) ของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ (Risk Tolerance) หลักการ ตอบสนองความเสี่ยงมี 4 ประการ (4T) คือ

(1) การยอมรับ (Take) ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในปัจจุบันอยู่ภายในระดับที่ต้องการหรือยอมรับได้แล้วโดยไม่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสหรือความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น แต่ควรมีมาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น

(2) การลดหรือควบคุม (Treat) การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสที่อาจเกิดขึ้นหรือความรุนแรงของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้โดยการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงหรือการวิเคราะห์หาวิธีการควบคุม/มาตรการหรือวิธีการใด ๆ ในการที่จะป้องกันความสูญเสีย รวมถึงลดความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงจะเกิดขึ้น

(3) การโอนหรือกระจาย (Transfer) การโอนหรือการกระจายความรับผิดชอบให้กับผู้อื่นในการจัดการความเสี่ยง เนื่องจากเป็นความเสี่ยงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่สามารถรับเอาไว้เองได้

(4) การหยุดหรือการหลีกเลี่ยง (Terminate) การหยุดหรือการดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

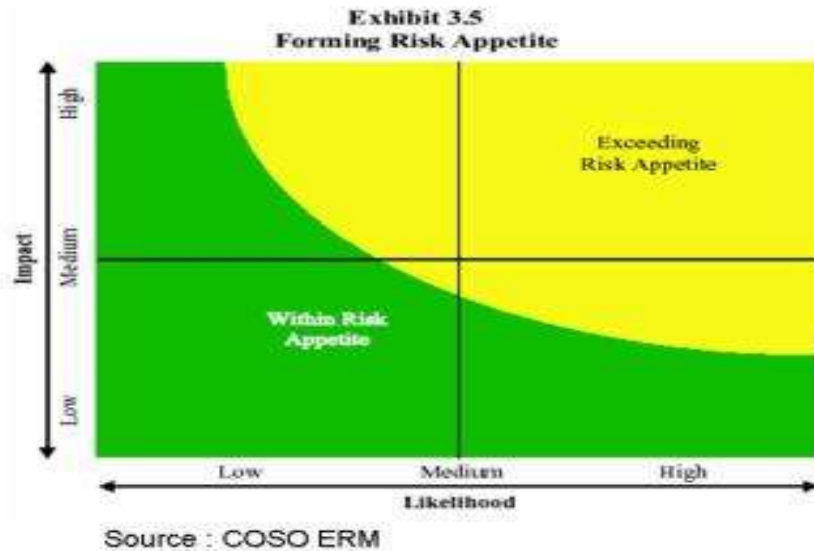
5.2) การกำหนดความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) และการกำหนดช่วงเบี่ยงเบนของระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Tolerance)

ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite: RA) หมายถึง จำนวน (amount) หรือคุณภาพ (statement) ของความเสี่ยงในภาพกว้างที่องค์กรสามารถยอมรับได้เพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสีย ใช้เป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์องค์กรเพื่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite: RA) ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน ได้แก่ ระดับของการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงขององค์กร (Risk aversion) และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ระดับของความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมทางการดำเนินงานขององค์กร

ช่วงเบี่ยงเบนของระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Tolerance: RT) หมายถึง ระดับการเบี่ยงเบนที่ยอมรับได้จากตัววัดผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite: RA) ช่วงเบี่ยงเบนของระดับความเสี่ยงที่

ยอมรับได้ ต้องสามารถวัดได้ทำให้องค์กรมีความมั่นใจมากขึ้นในการดำเนินงานภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite: RA) ซึ่งทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

Risk Appetite

ภาพที่ 2.4 ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

6. กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Activities) ภายหลังจากประเมินความเสี่ยง และกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยงแล้ว ต้องทำการกำหนดแนวทางหรือกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อให้ความเสี่ยงลดลง และหากความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงมากหรือสูงต้องนำความเสี่ยงนั้นมาดำเนินการจัดการความเสี่ยงในแผนบริหารความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมตามแนวทางการจัดการความเสี่ยง เพื่อควบคุมหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ ยอมรับได้
- 2) เป้าหมาย/ผลสำเร็จของการดำเนินการ โดยกำหนดกิจกรรมตามแนวทางการจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับผลผลิต ผลลัพธ์หรือความคืบหน้าของโครงการ โดยคำนึงถึงตัวชี้วัดผลลัพธ์การดำเนินการ (ผลลัพธ์ของกระบวนการ) ตามค่าเกณฑ์วัดผลการดำเนินงาน
- 3) ระยะเวลาดำเนินการ เป็นการระบุช่วงเวลาที่จะดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการความเสี่ยง
- 4) ผู้รับผิดชอบความเสี่ยง ซึ่งมีหน้าที่

- ทบทวนประสิทธิภาพของแนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- กำหนดการควบคุมที่ต้องการเพิ่มเติมเพื่อจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่กองทุนฯ ยอมรับได้
- ประเมินความเสี่ยงที่เหลืออยู่หลังจากได้รับการจัดการในปัจจุบันแล้ว
- กำหนดเวลาที่แน่นอนในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

7. ข้อมูลและการสื่อสารด้านบริหารความเสี่ยง (Information & Communication) กองทุนฯ จะต้องมียุทธศาสตร์และการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่ถูกต้อง สามารถจัดการกับความเสี่ยงตามลำดับความสำคัญ และมีการติดตามแผนการจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ต้องจัดให้มีช่องทางการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความเข้าใจที่ตรงกันอย่างทั่วถึง โดยเข้าใจและมีข้อมูลความเสี่ยงของโครงการทางเลือกในการลดปัญหาความเสี่ยง ข้อมูลความเสี่ยงในลักษณะต่าง ๆ และทำการตัดสินใจได้ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัดของแต่ละกระบวนการ หรือโครงการ

8. การติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยง (Control & Monitoring)

8.1) การควบคุม (Control Activities) กองทุนฯ ได้กำหนดวิธีปฏิบัติที่จะช่วยให้มั่นใจว่าได้มีการดำเนินการตามแนวทางการตอบสนอง ต่อความเสี่ยงที่วางไว้กิจกรรมการควบคุมดำเนินการในทุกระดับ ทุกหน้าที่งานและทั่วทั้งกองทุนฯ ประกอบด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น การอนุมัติการมอบหมายอำนาจหน้าที่ การยืนยันความถูกต้อง การกระทบยอด การแบ่งแยกหน้าที่ และการสอบทานผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงทุกปัจจัยที่ถูกระบุขึ้น จะถูกนำมาพิจารณาเพื่อระบุถึงการควบคุมภายในที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงนั้น ๆ ในเบื้องต้นก่อน ภายหลังจากที่ได้มีการระบุถึงกิจกรรมและ/หรือระบบการควบคุมภายในแล้ว จะดำเนินการ ประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมหรือโครงการ และ โดยจะพิจารณาถึงโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่การควบคุม ดังกล่าวจะสามารถป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นทั้งการบรรเทาความรุนแรงของผลกระทบจากความเสี่ยงหรือการลดโอกาสการเกิดความเสี่ยงนั้น ๆ เมื่อได้มีการระบุวิธีการควบคุมภายในแล้ว จึงจะดำเนินการประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมควบคุมภายใน โดยได้กำหนดไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ควรปรับปรุง หมายถึง กิจกรรม โครงการ และ/หรือระบบการควบคุมภายในดังกล่าว ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากยังพบว่ามีจุดอ่อนหรือความไม่มีประสิทธิผลบางประการ ปรากฏอยู่ นอกจากนี้การควบคุมภายในไม่สามารถให้ความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้จะสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ระดับที่ 2 ปานกลาง หมายถึง กิจกรรมโครงการ และ/หรือการควบคุมภายใน ดังกล่าวยังแสดง ให้เห็นว่ายังมีจุดอ่อนหรือการขาดประสิทธิผลเกิดขึ้นบางประการในระหว่าง การปฏิบัติงาน ถึงแม้ว่าจุดอ่อน ข้างต้นจะไม่แสดงให้เห็นว่าเป็นลักษณะของผลกระทบที่มีความรุนแรงก็ตาม แต่ก็ควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้ มั่นใจว่าการปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ระดับที่ 3 น่าพอใจ หมายถึง กิจกรรมโครงการ และ/หรือการควบคุมภายในมี ประสิทธิภาพและ ยังดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการควบคุมภายในนี้ให้ความมั่นใจได้ว่าการ ปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้จะ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การประเมินประสิทธิภาพของการ ควบคุมภายใน จะพิจารณาในเรื่องความมีประสิทธิภาพของการ ออกแบบการควบคุมภายใน และ ภาพรวมของประสิทธิภาพของกิจกรรม โครงการ และ/หรือระบบการควบคุม ภายในนั้น ๆ ที่จะ สามารถลดโอกาสการเกิดความเสียหาย และ/หรือการบรรเทาผลกระทบจากความเสียหายมาก เพียงไร โดย พิจารณาจากความเสียหายขั้นต้น (Gross Risk) กับความเสี่ยงที่คงเหลือ (Residual Risk) ภายหลัง จาก การพิจารณาถึงการควบคุมภายในที่มีอยู่ในปัจจุบัน

8.2) การติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยง (Monitoring) การติดตามผลและเฝ้าระวัง ความเสี่ยง (Monitoring) ตลอดเวลาการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงจะต้องติดตามประเมินผลการ ดำเนินงาน ระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพิ่มเติม และดำเนินการประเมินความเสี่ยงใหม่ เพื่อให้ สามารถกำหนดแผนรองรับความเสี่ยง ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และวิธีการบริหารความเสี่ยงที่ได้ เลือกลงไว้เดิมหากพบปัญหาหรืออุปสรรคในการ ดำเนินการควรได้รับการแก้ไขหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป ดังนั้นการติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยง จึงเป็นขั้นตอนที่ นำไปสู่ระบบการบริหารความเสี่ยง ที่มีความต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์เป็นการตามรอยของข้อมูล เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดการความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การตัดสินใจที่จะ จัดการกับความเสี่ยงนั้นอย่างไรต่อไป

2.6.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงให้ประสบผลสำเร็จได้แก่ปัจจัย ดังต่อไปนี้ (วิทยา อินทร์สอน และ คณะ, 2565: ออนไลน์)

ปัจจัยที่ 1 การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การปฏิบัติตามกรอบการบริหาร ความเสี่ยงขององค์กร จะประสบความสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับเจตนาธรรมณ์ การสนับสนุน การมีส่วนร่วม และความเป็นผู้นำของผู้บริหารระดับสูงในองค์กร คณะกรรมการ และผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ทั่วไปต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้ทุกคนในองค์กร เข้าใจความสำคัญในคุณค่าของการบริหาร ความเสี่ยงต่อองค์กร มิฉะนั้นแล้วการบริหารความเสี่ยงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ การบริหารความเสี่ยง ต้องเริ่มต้นจากการที่กรรมการผู้จัดการหรือผู้นำสูงสุดขององค์กร ต้องการให้ระบบนี้เกิดขึ้น โดย

กำหนดนโยบายให้มีการปฏิบัติ รวมถึงการกำหนดให้ผู้บริหารต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงในการตัดสินใจ และบริหารงาน เป็นต้น

ปัจจัยที่ 2 ความเข้าใจความหมายความเสี่ยงตรงกัน การใช้คำนิยามเกี่ยวกับความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยงแบบเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย กระบวนการ เพื่อใช้ในการบ่งชี้และประเมินความเสี่ยง และกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม การจัดทำกรอบและนโยบายการบริหารความเสี่ยงที่มีความชัดเจน จะทำให้ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนใช้ภาษาความเสี่ยงในแนวทางเดียวกันและมีจุดหมายร่วมกันในการบริหารความเสี่ยง

ปัจจัยที่ 3 กระบวนการบริหารความเสี่ยง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การที่องค์กรทั่วไปจะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้นั้น รูปแบบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะต้องมีการกำหนดขึ้น และเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารในทุกระดับที่จะนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กร และต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ปัจจัยที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลงต้องมีการชี้แจง ในการนำเอากระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการปรับวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงขององค์กรให้เข้ากับทุกระดับขององค์กร และต้องให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคนได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและผลที่องค์กร และแต่ละบุคคลจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยองค์ประกอบที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้คือ

- กำหนดความคาดหวังที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ
- กำหนดระยะเวลาของกระบวนการเปลี่ยนแปลงและสื่อให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ
- กำหนดลักษณะและระดับของความพยายามที่ต้องการ
- ดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่ามีการสื่อสารไปยังทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง
- ระบุปัญหา อุปสรรคที่ต้องดำเนินการแก้ไขตั้งแต่เริ่มแรก

ปัจจัยที่ 5 การสื่อสารที่มีคุณภาพเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ การสื่อสารเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง และวิธีปฏิบัติ มีความสำคัญอย่างมากเพราะการสื่อสารจะเน้นให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับกลยุทธ์องค์กร การชี้แจงทำความเข้าใจต่อพนักงานทุกคนถึงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยง จะช่วยให้เกิดการยอมรับในกระบวนการ และนำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยง โดยควรได้รับการสนับสนุนทั้งทางวาจา และในทางปฏิบัติจากกรรมการผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องให้มั่นใจได้ว่า

- ผู้บริหารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่ถูกต้องและทันเวลา
- ผู้บริหารสามารถจัดการกับความเสียงตามลำดับความสำคัญ หรือตามการเปลี่ยนแปลงหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ได้ทันท่วงที
- การติดตามแผนการจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงการบริหารองค์กร และจัดการความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรมีโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากที่สุด

ปัจจัยที่ 6 การวัดผลการบริหารความเสี่ยง ควบคู่กับกระบวนการด้านบุคลากร การวัดความเสี่ยงในรูปแบบของผลกระทบและโอกาสที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารสามารถประเมินความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและดำเนินการให้กระบวนการทั้งหมดเกิดความสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเป็นการลดความแตกต่างระหว่างความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับ

การวัดความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงโดยอาศัยดัชนีวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งอาจกำหนดเป็นระดับองค์กร ฝ่ายงาน หรือของแต่ละบุคคล การใช้ดัชนีวัดผลการดำเนินงานนี้อาจปฏิบัติร่วมกับกระบวนการด้านทรัพยากรบุคคล

ปัจจัยที่ 7 การฝึกอบรม ความรู้ ความรับผิดชอบการบริหารความเสี่ยง กรรมการผู้บริหาร และพนักงานทุกคนในองค์กร ควรต้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้เข้าใจกรอบการบริหารความเสี่ยง และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในการจัดการความเสี่ยง เพื่อบรรลุความสำเร็จขององค์กร การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง การฝึกอบรมในองค์กรควรต้องคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

- ความแตกต่างกันของระดับความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง
- ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยงที่มีอยู่แล้วในองค์กรพนักงานใหม่ทุกคนควรได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความเข้าใจในความรับผิดชอบต่อความเสี่ยง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้วยเช่นกัน

ปัจจัยที่ 8 การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ขั้นตอนสุดท้ายของปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยง คือการกำหนดวิธีที่เหมาะสมในการติดตามการบริหารความเสี่ยง การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ควรจะมีการพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

- การรายงาน และสอบทานขั้นตอนตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง
- ความชัดเจนและสม่ำเสมอของการมีส่วนร่วม และความมุ่งมั่นของผู้บริหารระดับสูง
- บทบาทของผู้นำในการสนับสนุน และติดตามการบริหารความเสี่ยง
- การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

2.6.5 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารความเสี่ยง

1) การบริหารงานยังมีความเข้าใจว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงความผิดพลาดในการ บริหารงานของกองทุนฯจึงไม่คัดเลือกกระบวนการงาน/โครงการที่มีความสำคัญมา

ดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง หรือไม่ยอมรับที่จะนำความเสี่ยงที่แท้จริงของโครงการมาไว้ในแผนบริหารความเสี่ยง

2) บุคลากรในกองทุนฯ มีความรู้เรื่องการบริหารความเสี่ยงเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบบริหาร ความเสี่ยง โดยไม่มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบบริหาร ความเสี่ยงให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับใน หน่วยงาน ทำให้บุคลากรของกองทุนฯ ไม่เข้าใจว่าการบริหาร ความเสี่ยงมีส่วนช่วยให้กองทุนฯ บรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน จึงไม่ให้ความสำคัญและมีความคิด ว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย

3) ผู้มีหน้าที่ประเมินความเสี่ยงไม่ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงโครงการตามความเป็นจริง โดยมีความเห็นว่า โครงการที่รับผิดชอบไม่มีความเสี่ยง จึงประเมินความเสี่ยงโดยให้เกณฑ์ คะแนนอยู่ในระดับต่ำหรือปานกลาง เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงของโครงการต้องถูกนำมาจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยง

4) ผู้มีหน้าที่ประเมินความเสี่ยงเลือกกลยุทธ์และ/หรือแนวทางการจัดการความ เสี่ยงไม่สอดคล้องกับ ผล การวิเคราะห์ความเสี่ยง ทำให้การบริหารความเสี่ยงไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ของการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการความเสี่ยงและเป้าหมายของโครงการ/กองทุนฯ

5) การบริหารความเสี่ยงไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วทั้งกองทุนฯ ทำให้บุคลากร ในกองทุนฯ ไม่เห็นถึงประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงว่ามีส่วนทำให้กองทุนฯ บรรลุผลสำเร็จได้ อย่างไร

6) นอกจากการตัดสินใจภายใต้สภาวะความเสี่ยงตามข้อมูลที่มีแล้ว เหตุการณ์ที่ อยู่นอกเหนือการควบคุม อันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้หรือเหตุการณ์พิเศษที่ไม่ได้ คาดการณ์มาก่อนทำให้ไม่สามารถบริหารความเสี่ยงให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

สรุป การบริหารความเสี่ยง (Risk) หมายถึง เหตุการณ์การกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และอาจส่งผลกระทบต่อ สร้างความเสียหาย ความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่ จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและ ระดับบุคคลได้ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงทางการท่องเที่ยว จึงหมายถึง เหตุการณ์ หรือการกระทำ ใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเนื่องมาจากโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งอาจก่อให้เกิดสิ่งเลวร้ายที่ส่งผลกระทบต่อที่เป็นผลทางลบต่อองค์กร กิจการหรือ ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นผลให้เกิดความไม่มั่นคงทางการท่องเที่ยว การบริหาร หรือการจัดการองค์กร ก่อให้เกิดความล้มเหลวให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ดังนั้น ในแต่ละองค์กรจึงควรให้ความสำคัญต่อการจัดการหรือการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นแนวคิดที่เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ร่วมกันพัฒนาด้านความรู้ ปัญญา ความสามารถ และพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2552) กล่าวถึง แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไปจะมีความหมายกว้าง คือการที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม การมีส่วนร่วมในความหมายนี้ จึงเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

มุกดา จิตพรมมา (2552) การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมหรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน โดยมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินงานเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน

Wertheim (1981) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการที่ประชาชนจะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหาร การเมือง เพื่อที่จะกำหนดความต้องการของตนเองในชุมชนได้ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา

เออร์วิน (1976, อ้างถึงใน ถิรพันธ์ ศุภระศร, 2547) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการ

อรทัย ก๊กผล (2548) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชน จะต้องมีส่วนร่วมในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด กล่าวคือ เริ่ม

ตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ร่วมคิดร่วมกันวางแผนงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมกันติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

2.7.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

1) เพื่อต้องการให้ประชาชนเกิดความผูกพัน รู้สึกรัก และมีจิตสำนึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

2) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ บริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรงกับความ ต้องการของประชาชน และรับผิดชอบต่อประชาชนมากที่สุด

3) เพื่อให้มีการตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐทุกชั้นตอน

2.7.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

1) เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

2) การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

3) การสร้างความฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรม ในการตัดสินใจของรัฐ

4) การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5) การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น สามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

6) ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7) การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของคนสาธารณสุข ถือว่า เป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8) ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

9) เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกรักและแสดงความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

10) มีประสบการณ์และคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

11) เห็นความสำคัญของตนเองและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรค และสามารถ แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของตนเองได้

12) สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และการบริการที่ดีขึ้น

13) สามารถป้องกันการบริหารการจัดการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่โปร่งใส ไม่ถูกต้อง และไม่เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นได้

2.7.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ ต้องเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางครอบคลุม การมีส่วนร่วมของประชาชนหลากหลายระดับ ตั้งแต่การ แจ้งให้ประชาชนรับทราบการดำเนินโครงการของประชาชนหลังจากผู้บริหารตัดสินใจแล้ว การรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน การให้ประชาชนมาร่วมในการกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ ปลูกป่า โดย ประชาชนอาจไม่ได้ร่วมคิดเลยก็ได้ ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วม ของประชาชนได้ในอนาคต การเข้าใจในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งนักวิชาการได้ เสนอตัวแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางเลือกและทางเลือก

ระดับที่ 2 ทหารู้ เพื่อได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหา ทางเลือกและแนวทางแก้ไข

ระดับที่ 3 เข้ามามีบทบาท เพื่อร่วมท างานกับประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจกับ ประชาชนว่าความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะได้รับการพิจารณา

ระดับที่ 4 สร้างความร่วมมือ เพื่อเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการ ตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหาพัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข

ระดับที่ 5 เสริมอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ

ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมืองของ

ตัวแบบ “ขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง” หรือ Ladder of Citizen Participation (อรรถัย ก๊กผล, 2552) ถือเป็นตัวแบบที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง เพราะนำเสนอ ตั้งแต่ ค.ศ.1969 ซึ่งแบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้น ประกอบด้วย

- 1) ขั้นการควบคุม (Manipulation)
- 2) ขั้นการรักษา (Therapy)
- 3) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
- 4) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
- 5) ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation)
- 6) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
- 7) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power)

8) ใช้นโยบายเมือง (Citizen Control)

2.7.4 หลักการและแนวทางการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2531) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวทางการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ดังนี้

1) ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของคนในชุมชนที่เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม ซึ่งต้องใช้เวลาในการกระตุ้น เร่งเร้าความเข้าใจ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจจนกระทั่งคนในชุมชนยอมรับความจำเป็นและประโยชน์ในการจัดกิจกรรมเหล่านั้น

2) กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังชุมชนในการรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม ปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3) แนวทางการพัฒนาในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนที่รับดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องพึ่งพาภายนอก โดยระยะเริ่มแรกต้องไปทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้คนในชุมชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกัน และต้องสามารถทำต่อไปได้เอง เมื่อการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง การช่วยตนเองและการพึ่งตนเองเป็นหลักการสำคัญที่ต้องเริ่มตั้งแต่ต้น

4) กิจกรรมที่นำเข้าไปในชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความพร้อมรับของชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงการใช้ทรัพยากรชุมชน การสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน

5) การริเริ่มกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน ซึ่งหมายถึงผู้นำตามธรรมชาติ ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งจากราชการ เพื่อเป็นผู้บุกเบิก และชักนำชาวบ้าน ผู้นำชุมชนโดยทั่วไปจะสามารถปรับทัศนคติและการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ได้เร็วกว่า และเป็นผู้ที่ชาวบ้านศรัทธาในตัวอยู่แล้ว การเริ่มต้นจากผู้นำจึงไปได้เร็วกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่าประชาชนทั่วไป

6) ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น กล่าวคือ ร่วมหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุปัญหา ร่วมปรึกษาหารือทางแก้ปัญหา ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมการวางแผน ร่วมการปฏิบัติงาน ร่วมการติดตามผลงาน จนถึงขั้นการร่วมบำรุงรักษาในระยะยาว

2.7.5 รูปแบบการมีส่วนร่วม

John M. Cohen and Norman T. Uphoff (1977 อ้างถึงใน พิสุทธิ วรรณฉัตรสิริ, 2546) รูปแบบของการมีส่วนร่วมแบ่ง ออกเป็น 4 ชนิด โดยมีขอบเขตระหว่างกิจกรรมที่คาดหวังกับโครงสร้างของการมีส่วนร่วม ความคิด เหตุผล ความปลอดภัย และโดยที่การวัดขอบเขต ความต้องการหรือตัวชี้วัด และผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมไม่สามารถจะนำมานับเป็นการมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมที่เหมาะสมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มจากการคิด ตัดสินใจ และการตัดสินใจนั้นมีหลาย ๆ แบบอย่างด้วยกันที่ก่อให้เกิดกระบวนการวางแผนและการ ประเมินผล กิจกรรมการพัฒนาโดยเฉพาะ

- 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในวิธีการ/การดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จะมีรูปแบบการวัดที่เหมาะสม อันเนื่องมาจากธรรมชาติของกิจกรรมในชุมชนนั้น ชนิดของผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับ และเป้าหมายที่สำคัญ คือ สวัสดิการสังคม ที่จะได้รับเมื่อกิจกรรมนั้น ๆ เสร็จสิ้นลง

- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.7.6 ขั้นตอนการวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิผลควรมีการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ

1. ขั้นเตรียมการ ได้แก่

- 1.1 กำหนดทีมงานหรือผู้รับผิดชอบ
- 1.2 ตรวจสอบสถานการณ์ภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตัดสินใจ
- 1.3 ประเมินสถานการณ์สาธารณะหรือชุมชน

2. ขั้นวางแผนการมีส่วนร่วม มีดังนี้

- 2.1 ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประเด็นที่ห่วงกังวล
- 2.2 คาดการณ์ระดับของการโต้เถียงและความไม่ลงรอยของประเด็นหรือโครงการ
- 2.3 ระบุวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ
- 2.4 ระบุเงื่อนไขพิเศษของชุมชนหรือประเด็นที่อาจกระทบต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม

ร่วม

- 2.5 การเลือกรูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ตาม

ขั้นตอนการตัดสินใจ

- 2.6 เขียนแผนการมีส่วนร่วม

3. ขั้นนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

- 3.1 วางแผนการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมการมีส่วนร่วม

2.7.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

จากที่ได้กล่าวมาแล้วถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จำเป็นที่เราต้องทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ดังนี้ John M. Cohen

and Norman T. Uphoff (1977 อ้างถึงใน พิสุทธิ วรรณฉัตรสิริ, 2546) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม คือ

1. ปัจจัยทางด้านกายภาพและชีวภาพ การแยกตัว หรือกระจายของการมีส่วนร่วม เกี่ยวเนื่องกับการอยู่อาศัยของประชากรเป็นหลัก ที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดกฎเกณฑ์ เช่น การพบปะสังสรรค์ เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การมีผลประโยชน์และการขาดแคลนที่ดิน แรงงาน และทุน เป็นปัจจัยสำคัญในที่นี้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาซึ่งความสามารถและการขนส่ง และการสื่อสารเป็นผลกระทบที่สำคัญของการมีส่วนร่วมในพื้นที่ เป็นผลกระทบและความเป็นไปได้ที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจ

3. ปัจจัยทางด้านนโยบาย การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยแนวคิดการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการคาดหวัง และทำให้เกิดสถานการณ์การมีส่วนร่วมในที่นั้น ยกตัวอย่างเช่น มีหมู่บ้านหนึ่งที่มีนโยบายไม่สนับสนุนความเสมอภาคของประชาชน แต่ทางเลือกและการกระทำถูกกำหนดขึ้นจากการมีส่วนร่วมที่ดำรงอยู่ และต่อเนื่องไปเพื่อนำมาพิจารณาแทน

4. ปัจจัยทางด้านสังคม ความไว้วางใจของประชากรขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้นำในการก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งจะมีอิทธิพลมากต่อการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์ หรือองค์กรที่มีความคล้ายคลึงกัน และความซับซ้อนและการประเมินค่าที่สะสมของสังคม เช่น ศาสนา และเชื้อชาติ

5. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมน้อยในชุมชนพื้นฐาน ที่มีผลกระทบจากความสัมพันธ์ที่น้อยต่อกัน ความสับสนซึ่งเกิดจากทัศนคติที่แตกต่างกัน หรือความเชื่อที่ตรงกันข้ามในทางสังคม

6. ปัจจัยทางด้านภูมิหลัง ยกตัวอย่าง เช่น ที่ซึ่งเราไม่สามารถคาดการณ์ถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือ เช่น การถูกบังคับให้เข้ามามีส่วนร่วม เราไม่สามารถที่จะคาดการณ์การมีส่วนร่วมได้เลย ถ้าการมีส่วนร่วมของสังคมคือการบังคับคนในสังคมให้ปฏิบัติตามประสบการณ์การมีส่วนร่วมในอดีตก็มีความสำคัญต่อการกำหนดกฎหมายในเรื่องการมีส่วนร่วม

2.7.8 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบายและองค์กรของรัฐ สามารถแบ่งได้ 2 ระดับ คือ

1.1 ระดับนโยบาย โครงสร้างทางการบริหาร โครงสร้างทางสังคม พบว่า

-นโยบายของรัฐไม่เอื้อต่อการพัฒนา

-อำนาจในการตัดสินใจรวมศูนย์ที่ส่วนกลางไม่ได้กระจายอำนาจให้แก่ประชาชน

-โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การบริหาร และระบบเศรษฐกิจ อยู่ในกลุ่มนายทุน

1.2 ระดับปฏิบัติ พบว่า

- เจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจ และไม่มีทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- เจ้าหน้าที่ไม่มีจิตวิทยาในการปฏิบัติงาน และไม่มี ความเสียสละที่จะทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

- ขาดการประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
- ความล่าช้าในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
- ขาดการประสานงานและระบบการติดตามประเมินผล

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มผู้นำ พบว่า

- ผู้นำ ไม่มีความเข้มแข็ง ทำให้ชาวบ้านขาดความเชื่อถือและศรัทธา
- ผู้นำครอบงำความคิดเห็นของชาวบ้าน
- การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนของผู้นำ

2.2 กลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า

- ชาวบ้านมีภาระด้านการประกอบอาชีพ ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพ
- ชาวบ้านขาดทุนทรัพย์ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน
- ชาวบ้านเกิดความขัดแย้งในด้านความคิดเห็น และผลประโยชน์ทำให้ขาดความสามัคคี และเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก

-ชาวบ้านมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

- ขาดการศึกษา ขาดความรู้ด้านวิทยาการต่าง ๆ
- ชาวบ้านขาดความเชื่อมั่น และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
- ชาวบ้านไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ส่วนการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาพบปัญหาที่เกิดขึ้น คือ
- สตรีขาดความเชื่อมั่นในการเสนอโครงการ และไม่กล้าแสดงออก เพราะขาดโอกาส ขาดความรู้ และประสบการณ์ในงานพัฒนา

- ผู้เข้าร่วมประชุมบุรุษไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น และบทบาทของสตรี
- สตรีภารกิจทั้งในและนอกบ้าน

3. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง

3.1 ด้านการเมือง

- ขาดการกระจายอำนาจ
- ระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อย

3.2 ด้านเศรษฐกิจ

- กระบวนการผลิต และปัจจัยการผลิต อยู่ภายใต้ระบบทุนนิยม
- กลไกของรัฐควบคุมระบบเศรษฐกิจอย่างเข้มงวด
- ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากร

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

- การแบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ และอายุ
- ความไม่รู้อันเกิดจากการไร้การศึกษา
- คนยากจนตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์
- การครอบงำของผู้มีอำนาจ และการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยว เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้น ๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าใจร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด

2.8 ข้อมูลบริบทจังหวัดภูเก็ต

2.8.1 ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

จังหวัดภูเก็ต ประวัติความเป็นมา (แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2565) วิสัยทัศน์ (Vision) จังหวัดภูเก็ต “ศูนย์กลางการท่องเที่ยว การศึกษา นวัตกรรมบริการในระดับมาตรฐานนานาชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน” (A hub of international standard for sustainable development of tourism, education, and innovations Inservice providing)

2.8.1.1 ความเป็นมา

“ภูเก็ต” ได้มีการขุดพบเครื่องมือหินและขวานหินที่บ้านกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต แสดงให้ทราบว่ามิมีมนุษย์อาศัยในดินแดนแถบนี้ไม่ต่ำกว่า 3,000 ปีมาแล้ว และได้มีหลักฐานเมื่อปี พ.ศ.700 หรือ คริสต์ศตวรรษที่ 2 ในบันทึกของนักเดินเรือ ชื่อ คลอดิอุสปีโตเลมี กล่าวถึงผืนดินหรือแผ่นดินในส่วนนี้ว่า แหลมตะโกลา เป็นผืนดินที่ถูกดันออกมาทางใต้กลายเป็นแหลมยาว อยู่ส่วนปลายสุดของจังหวัดพังงา เนื่องมาจากการเคลื่อนไหวของรอยเลื่อน ของเปลือกโลกขนาดใหญ่ ที่เรียกว่า รอยเลื่อนคลองมารุย (Klong Marui Fault) ซึ่งวางตัวเป็นแนวยาวจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพังงา ลงมาทางทิศตะวันออกของภูเก็ต ต่อมาได้ถูกคลื่นลมในทะเลกัดเซาะ และตัดพื้นที่ดังกล่าวนี้ ออกจากผืนแผ่นดินใหญ่จนกลายเป็นเกาะ โดยเกิดร่องน้ำระหว่างจังหวัดภูเก็ตและพังงาขึ้น ที่เรียกว่า ช่องแคบปากพระ (เป็นร่องน้ำแคบ ๆ โดยส่วนที่ลึกที่สุดลึกเพียง 8-9 เมตร) ในปัจจุบัน

สำหรับการเรียกขานภูเก็ทของชาวต่างประเทศ ในอดีตนอกจากจะเรียกว่าแหลมตะโกลา แล้วได้มีปรากฏหลักฐานการกล่าวถึงจากบันทึกและแผนที่การเดินทางเรือมาเอเชียตะวันออกเฉียงของชาตินยุโรป ระหว่าง พ.ศ.2054-2397 เรียกผืนดินนี้ว่า จังซีลอน นอกจากนี้ ได้มีหลักฐานเกี่ยวกับการเรียกขานผืนดินนี้ของชาวทวีปในปี พ.ศ.1568 ว่า มณีคราม หมายถึง เมืองแก้ว ซึ่งมีความหมายตรงกับชื่อ ภูเก็ต ที่ปรากฏในจดหมายเหตุเมืองกลาง ฉบับที่ 1 ปีพ.ศ.2328 และได้มีการเรียกขานเรื่อยๆ จนกลายเป็น ภูเก็ต ซึ่งได้ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา มาตั้งแต่ พ.ศ.2450 เป็นต้นมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ชื่อของจังหวัดภูเก็ตที่ได้มีการกล่าวขานตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ประกอบด้วย แหลมตะโกลา มณีคราม จังซีลอน ภูเก็ต และภูเก็ต ซึ่งในบางครั้งได้มีการเรียกขานว่า สิลัน กลาง และทุ่งคร่วมด้วย

2.8.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดภูเก็ตตั้งอยู่ในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทยตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 7 องศา 45 ลิปดา ถึง 8 องศา 15 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 98 องศา 15 ลิปดาถึง 98 องศา 40 ลิปดา ตะวันออก มีลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของภาคใต้ในทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ส่วนกว้างที่สุดของเกาะภูเก็ตเท่ากับ 21.3 กิโลเมตร ส่วนยาวที่สุดของเกาะภูเก็ตเท่ากับ 48.7 กิโลเมตร รวมพื้นที่ 543.034 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 339,396.25 ไร่ มีเกาะบริวาร 32 เกาะ เฉพาะเกาะมีพื้นที่ 27 ตารางกิโลเมตรอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 402 รวมระยะทาง 867 กิโลเมตรหรือ 688 กิโลเมตรทางอากาศ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือติดช่องแคบปากพระ จังหวัดพังงา เชื่อมโดยสะพานเทพกระษัตรี และสะพานศรีสุนทร

ทิศตะวันออกติดทะเลเขตจังหวัดพังงา

ทิศใต้ติดทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย

ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย

2.8.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะเป็นหมู่เกาะวางตัวในแนวจากทิศเหนือไปทิศใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 เป็นภูเขามียอดเขาที่สูงที่สุด คือยอดเขาไม้เท้าสิบสอง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 529เมตร และประมาณร้อยละ 30 เป็นพื้นที่ราบอยู่ตอนกลางและตะวันออกเฉียงของเกาะ พื้นที่ชายฝั่งด้านตะวันออกเฉียงเป็นดินเลนและป่าชายเลน ส่วนชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกเป็นภูเขา และหาดทรายที่สวยงาม

2.8.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะภูมิอากาศแบบเขตศูนย์สูตร อยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอากาศร้อนชื้นตลอดปีมี 2 ฤดู ประกอบด้วย

ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง เดือนพฤศจิกายน

ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึง เดือนมีนาคม

2.8.1.5 ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

● ข้อมูลการปกครอง

จังหวัดภูเก็ตบริหารราชการแผ่นดินในรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง มีตำบล 17 ตำบล 96 หมู่บ้าน 61 ชุมชน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 19 แห่ง ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 9 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 6 แห่ง

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลเขตการปกครอง

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ระยะห่างจากจังหวัด (กม.)	ตั้งเมื่อ พ.ศ.	จำนวน		
				ตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชน
เมืองภูเก็ต	224.000	1	2481	8	44	26
กะทู้	67.034	10	2457	3	6	26
ถลาง	252.000	19	2441	6	46	9
จังหวัดภูเก็ต	543.034	-	-	17	96	61

● ข้อมูลประชากร

ประชากรจังหวัดภูเก็ต ณ 31 กรกฎาคม 2562 มีจำนวน 414,506 คน เป็นชาย 195,023 คน หญิง 218,438 คน อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองภูเก็ตมากที่สุดคือ 249,562 คน รองลงมา คือ อำเภอถลาง จำนวน 106,009 คน และอำเภอกะทู้ จำนวน 58,935 คน

2.8.1.6 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(1) การคมนาคม

จังหวัดภูเก็ตมีเส้นทางคมนาคม 3 ทางได้แก่ทางบกทางน้ำ และทางอากาศ

(1.1) การคมนาคมทางบก

การคมนาคมทางบกมีทางหลวงหมายเลข 402 เป็นเส้นทางหลัก และมีทางหลวงจังหวัดรอบเกาะ รวมทั้งเส้นทางอื่น ๆ ที่แยกออกจากทางหลวงหมายเลข 402 ไปยังชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งนี้จังหวัดภูเก็ตมีทางหลวงแผ่นดิน จำนวน 17 เส้นทาง

(1.2) การคมนาคมทางน้ำ

จังหวัดภูเก็ต มีท่าเรือน้ำลึก จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต บริเวณอ่าวมะขาม ตำบลวิชิต อำเภอเมืองภูเก็ต ใช้เป็นท่าเรือเพื่อการขนส่งสินค้าและเพื่อการท่องเที่ยว และมีจำนวนท่าเทียบเรือในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตทั้งสิ้น 38 แห่ง

♦ ข้อมูลมารีนาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

นอกจากนี้ จังหวัดภูเก็ตยังมีท่าจอดเรือของเอกชน (Marina) จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะ ซึ่งเป็นท่าเรือที่สามารถเดินทางไปที่ท่องเที่ยวเกาะต่าง ๆ ในอ่าวพังงา และเกาะต่าง ๆ ในจังหวัดกระบี่ได้อย่างสะดวก ซึ่งผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1.3) การคมนาคมทางอากาศ

การคมนาคมทางอากาศ มีท่าอากาศยานภูเก็ต ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร เชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยตรงซึ่งสามารถรองรับเที่ยวบินได้ 20 เที่ยวบิน/ชั่วโมงรองรับผู้โดยสารได้มากกว่า 15 ล้านคนโดยในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนเที่ยวบินทั้งภายในและต่างประเทศ จำนวน 116,487 เที่ยวบิน เฉลี่ยวันละ 317 เที่ยวบิน มีจำนวนผู้โดยสารเข้า-ออก จำนวน 18,261,156คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.8.1.7 ด้านเศรษฐกิจ

(1) การประกอบอาชีพ

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร จังหวัดภูเก็ต ปี 2560 จากจำนวนผู้ที่มีงานทำ 318,907 คน เป็นลูกจ้างเอกชนมากที่สุด จำนวน 199,555 คน รองลงมา ได้แก่ ทำงานส่วนตัว จำนวน 64,518 คน ลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 22,715 คน ช่วยธุรกิจครัวเรือน จำนวน 17,347 คน นายจ้าง จำนวน 14,333 คน และการรวมกลุ่ม จำนวน 438 คน ดังตาราง

ตารางที่ 2.2 จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ปี พ.ศ. 2560

สถานภาพการทำงาน	จำนวน (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
นายจ้าง	10,999	3,334	14,333
ลูกจ้างรัฐบาล	10,039	12,676	22,715
ลูกจ้างเอกชน	107,425	92,131	199,555
ทำงานส่วนตัว	42,162	22,356	64,518
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	5,410	11,936	17,347
การรวมกลุ่ม	318	120	438
รวม	176,353	142,553	318,907

เมื่อจำแนกผู้มีงานทำตามประเภทอุตสาหกรรมพบว่า จากจำนวนผู้มีงานทำ จำนวน 318,907 คน ทำงานในกิจการที่เกี่ยวกับโรงแรมและอาหารมากที่สุด คือ จำนวน 91,147 คน โดยเป็นหญิงมากกว่าชาย รองลงมา ได้แก่ ทำงานในกิจการการขายส่งและขายปลีก จำนวน 60,740 คน โดยเป็นหญิงมากกว่าชาย ผู้ทำงานด้านการบริหารและการสนับสนุน จำนวน 26,211 คน โดยเป็นชายมากกว่าหญิง ผู้ทำงานในกิจการขนส่ง ที่เก็บสินค้า จำนวน 22,896 คน โดยเป็นชายมากกว่าหญิง ผู้ทำงานในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง จำนวน 18,905 คน โดยเป็นชายมากกว่าหญิง เป็นต้น

ตารางที่ 2.3 จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2560

อุตสาหกรรม	จำนวน (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และประมง	2,027	7,891	9,918
การทำเหมืองแร่	138	216	354
การผลิต	7,265	11,035	18,300
ไฟฟ้า ก๊าซและไอน้ำ	131	260	391
การจัดหาน้ำและบำบัดน้ำเสีย	57	1,226	1,283
การก่อสร้าง	2,234	16,672	18,905
การขายส่ง ขายปลีก	31,033	29,707	60,740
การขนส่ง ที่เก็บสินค้า	2,731	20,165	22,896
กิจการโรงแรมและอาหาร	49,338	41,809	91,147
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	292	2,087	2,380
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	2,276	1,316	3,591
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์	3,319	3,240	6,559

ตารางที่ 2.3 จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2560 (ต่อ)

อุตสาหกรรม	จำนวน (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
กิจกรรมทางวิชาชีพและเทคนิค	2,950	3,994	6,943
การบริหารและการสนับสนุน	8,182	18,029	26,211
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	4,073	3,617	7,690
การศึกษา	5,726	2,836	8,562
สุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	5,172	1,572	6,744
ศิลปะ บันเทิง นันทนาการ	2,817	4,659	7,476
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	9,465	5,513	14,978
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	3,326	511	3,837
รวม	142,553	176,353	318,907

(2) ผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ของประชากรจังหวัดภูเก็ต

ปี 2559 จังหวัดภูเก็ตมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี (Gross Provincial product: GPP) เท่ากับ 191,695 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.5 ของ GRP และร้อยละ 1.3 ของ GDP และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP per capita) รายได้ต่อคนต่อปี เท่ากับ 357,498 บาท สูงเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้และเป็นอันดับ 8 ของประเทศ มาจากการผลิตในภาคเกษตร 5,375 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 และภาคนอกเกษตร 186,319 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 97.2

เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาโรงแรมและภัตตาคาร คิดเป็นร้อยละ 43.4 สาขาการขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 19.90 การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 5.5 กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และกิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยคิดเป็นร้อยละ 5.0 และ อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 21.1 ตามลำดับ

(3) แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

1) แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวบริเวณสามเหลี่ยมอันดามัน มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภททั้งบนเกาะภูเก็ตซึ่งมีจุดขายหลัก คือ ชายหาดทรายและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมบันเทิง นันทนาการและกีฬาทางน้ำ และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง สามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1.1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แบ่งได้เป็น

ก) แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด จังหวัดภูเก็ตมีชายหาด อยู่หลายแห่งซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติจำนวนมากในแต่ละปี ส่วนใหญ่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของเกาะ ชายหาดที่สำคัญ ได้แก่

- หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน เป็นหาดทรายยาว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คึกคักตลอดทั้งวันทั้งกิจกรรมชายหาด กิจกรรมกีฬาทางน้ำ กิจกรรมบันเทิงและนันทนาการรูปแบบต่าง ๆ

- หาดสุรินทร์ หาดกมลา หาดกะหลิม หาดในหาน หาดราไวย์ เป็นชายหาดทรายที่ไม่ยาวนานนัก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คึกคักน้อยกว่า 3 หาดแรก

- ชายหาดอ่าวบางเทา เป็นชายหาดที่เงียบสงบและเป็นที่ตั้งของโรงแรมที่พัก และบ้านพักตากอากาศรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง

ภาพที่ 2.5 แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด

- ชายหาดที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ได้แก่ หาดทรายแก้ว หาดไม้ขาว หาดในยาง หาดในทอน เป็นชายหาดที่ค่อนข้างเงียบสงบ ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์จะมีเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ เริ่มมีการก่อสร้างโรงแรมที่พักรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง

- อ่าวต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันออก มีทิวทัศน์ที่สวยงามแต่ไม่เหมาะในการลงเล่นน้ำ จึงเป็นที่ตั้งของท่าเรือไปเกาะต่าง ๆ และมารีน่า ได้แก่ อ่าวปอ อ่าวสะป้า อ่าวภูเก็ต อ่าวมะขาม และอ่าวฉลอง

ข) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว มีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ โครงการคืนชะนีสู่ป่า น้ำตกโตนไทร น้ำตกบางแป และต้นปาล์มหลังขาว ศูนย์ศึกษาธรรมชาติทำฉัตรไชย มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนระยะทาง 600 เมตร ตั้งอยู่ในอำเภอถลาง

ค) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ จังหวัดภูเก็ตมีเกาะบริวารทั้งหมด 39 เกาะ ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออกและทางตอนใต้ของเกาะภูเก็ต เกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่

- เกาะราชาใหญ่ เกาะราชาน้อย เกาะเฮ เกาะโหลน เกาะบอน เกาะแก้ว และเกาะไม้ท่อน ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะภูเก็ต เหมาะสำหรับการพักผ่อนชายหาด ดำน้ำดูปะการัง (เกาะเฮ เกาะไม้ท่อน) ตกปลา (เกาะราชาน้อย) และพักผ่อน บนเกาะแก้วมีรอยพระพุทธรูปจำลองตั้งอยู่ด้วยเกาะที่มีที่พักให้บริการบนเกาะ ได้แก่ เกาะราชาใหญ่ เกาะเฮ เกาะโหลน และเกาะไม้ท่อน (รีสอร์ทส่วนตัว)

- เกาะตะกั่วใหญ่ ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะภูเก็ตบริเวณอ่าวภูเก็ต มีสิ่งที่น่าสนใจ คือ นกเงือก และมีที่พักแรมบริการบนเกาะ

- เกาะรังใหญ่ เกาะมะพร้าว เกาะไข่นอก ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะภูเก็ตบริเวณอ่าวสะพาน เหมาะสำหรับการพักผ่อนชายหาดและเล่นน้ำ ที่เกาะรังใหญ่มีสิ่งที่น่าสนใจ คือ ฟาร์มหอยมุก กิจกรรมพายเรือแคนูและขี่จักรยานรอบเกาะ ส่วนเกาะมะพร้าวมีหมู่บ้านประมงที่ยังคงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เส้นทางศึกษาธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถขี่จักรยานและพักผ่อนบนเกาะได้

ภาพที่ 2.6 แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ

- เกาะนาคาน้อย ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะภูเก็ตใกล้กับอ่าวปอมีฟาร์มหอยมุกและการสาธิตการเลี้ยงมุกให้นักท่องเที่ยวชม มีร้านอาหารทะเลบริการ แต่ไม่มีที่พักแรม

- เกาะแรดและเกาะนาคาใหญ่ ปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างรีสอร์ทหรูของเอกชนรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง

ง) จุดชมทิวทัศน์ ได้แก่ จุดชมทิวทัศน์แหลมพรหมเทพ แหลมกาแหลมพันวา หาดกะตะ-กะรน เขารัง เขาขาด เป็นต้น

ภาพที่ 2.7 แหล่งท่องเที่ยววิวทิวทัศน์

1.2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและศาสนา กระจายอยู่บนเกาะภูเก็ตทางตอนในของเกาะ

ก) ในอำเภอเมือง ที่สำคัญ ได้แก่ ตัวเมืองภูเก็ต (มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจและอาคารศิลปะแบบซิโนโปรตุกีสอยู่หลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต ธนาคารนครหลวงไทย ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขหลังเก่า อาคารสำนักงานที่ดิน บ้านหลวงอำนาจนรารักษ์) วัดฉลอง ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต

ข) ในอำเภอกลางที่สำคัญ ได้แก่ อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี และท้าวศรีสุนทร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถลาง วัดพระทอง วัดพระนางสร้าง วัดม่วงโกมารภัจจ์ (เชียมซีประวัติศาสตร์ที่เดียวในภูเก็ต) วัดไชยธาราราม (พระบรมสารีริกธาตุ) วัดสี่ลสุการาม (แหล่งปฏิบัติธรรม หลวงปู่สุภาภณุตสึโล) บ้านพระยาวิชิตสงคราม (เมืองถลางเก่า) บ้านพระพิทักษ์ชินประชา

ภาพที่ 2.8 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์

รักษมรดกท้องถิ่นกะทู้

ค) ในอำเภอกะทู้ที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์เมืองแร่ ศูนย์อนุรักษ์

1.3) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในจังหวัดภูเก็ตมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made attraction) ทั้งในรูปแบบของสถานบันเทิง การแสดงโชว์ต่าง ๆ สวนสาธารณะลักษณะพิเศษ (Theme park) พิพิธภัณฑ์เฉพาะทางสวนสัตว์ และสวนสนุก เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว กระจายกันอยู่ทั่วไปตามชายหาดสำคัญและทางตอนในของเกาะ เช่น ภูเก็ตแฟนตาซี ไซม่อน คาบาเรย์ ในอำเภอกะทู้ ฟาร์มจระเข้และสวนเสือภูเก็ต สวนผีเสื้อและอควาเรียมภูเก็ต พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย ไดโนปาร์ค สวนสัตว์ภูเก็ต สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ หมู่บ้านไทยและสวนกล้วยไม้ภูเก็ต ในอำเภอเมือง และมีสวนสาธารณะที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในจังหวัดและนักท่องเที่ยวที่สะพานหินและเขาแร้ง

ภูเก็ตแฟนตาซี

อควาเรียมภูเก็ต

ภาพที่ 2.9 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

1.4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมและความสนใจพิเศษ มีหลากหลายประเภทที่เป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

ก) แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาทั้งสถานที่ประกอบกิจกรรมกีฬาทางบก เช่น สนามกอล์ฟ สนามขี่ม้า แหล่งตกปลา สถานที่ประกอบกิจกรรมกีฬาทางน้ำ เช่น วินด์เซิร์ฟ เคเบิลสกี สถานที่ประกอบกิจกรรมกีฬาผาดโผน (Extreme games) เช่น บ้านจี้จิมพ์ เพนท์บอล โกคาร์ท ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณหาดป่าตอง บนเกาะภูเก็ตมีสนามกอล์ฟกระจายอยู่ 5 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอถลาง 4 แห่ง และอำเภอกะทู้ 1 แห่ง

ข) แหล่งดำน้ำบริเวณเกาะใกล้เคียงมีทั้งกิจกรรมดำน้ำตื้นและดำน้ำลึก ได้แก่ หมู่เกาะราชา เกาะเฮ เกาะไม้ท่อน หินหมู่สังนอกและหินหมู่สังใน (Anemone Reef และ Shark Point) เรือจมคิงส์ครุยเซอร์ (ระหว่างเกาะภูเก็ตและเกาะพีพี) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเดินใต้ทะเล (Sea Walking) ที่เกาะเฮด้วย ปัจจุบันมีการสร้างแหล่งดำน้ำแห่งใหม่บริเวณอ่าวบางเทา โดยนำซากเครื่องบินรบสมัยสงครามเกาหลีมาทำเป็นปะการังเทียม จำนวน 10 ลำ ห่างจากชายฝั่ง 1 กิโลเมตร ลึก 15-20 เมตร ซึ่งคาดว่าจะมีผู้มาดำน้ำปีละ 2,000 คน

ภาพที่ 2.10 แหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมและความสนใจพิเศษ

ค) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ สปาให้บริการตามโรงแรมระดับ 4-5 ดาว ศูนย์บริการทางการแพทย์ (Medical health care center)

ง) แหล่งซื้อสินค้า ได้แก่ ร้านค้าขายของที่ระลึกทั่วไป ร้านค้าตามชายหาดที่เป็นที่นิยม เช่น หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน สินค้าพื้นเมืองที่เป็นที่รู้จักกันดี เช่น น้ำพริกกุ้งเสียบ แกงไตปลา ผ้าบาติก เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ขนมเต่าส้อ เครื่องประดับจากไข่มุก นอกจากนี้ยังมีแหล่งซื้อสินค้าแบรนด์เนมในลักษณะของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น ห้างสรรพสินค้าจังซีลอน ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเฟสติวัล และภูเก็ตเอาท์เลท

จ) การล่องเรือยอร์ชไปยังเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง

2) การแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพื้นที่จังหวัดภูเก็ต สามารถแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพื้นที่ได้ ดังนี้

2.1) พื้นที่ชายหาดรองรับกิจกรรมบันเทิงและนันทนาการเต็มรูปแบบ ได้แก่ บริเวณหาดป่าตองซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบทั้งกิจกรรมกีฬาทางบกและทางน้ำ กิจกรรมบันเทิงและนันทนาการ โดยเฉพาะสถานบันเทิงยามค่ำคึกคัก และร้านค้าต่าง ๆ รองรับตลาดต่างชาติที่พักรีสอร์ทเป็นหลัก

2.2) พื้นที่ชายหาดรองรับกิจกรรมบันเทิงและนันทนาการ ได้แก่ ชายหาดฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ตในเขตอำเภอกะทู้และอำเภอเมือง ซึ่งเน้นกิจกรรมการพักผ่อนชายหาดและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นตัวเสริม มีที่พักแรมบริการ มีความคึกคักแตกต่างกันไปในแต่ละหาด ได้แก่ หาดสุรินทร์ หาดกมลา หาดกะรน หาดกะตะ หาดในหาน หาดราไวย์ เป็นต้น

2.3) พื้นที่ชายหาดแบบเงียบสงบและเป็นส่วนตัว ได้แก่ ชายหาดฝั่งตะวันตกทางตอนเหนือของเกาะในเขตอำเภอถลาง ซึ่งมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสิริน

นาถ ได้แก่ หาดทรายแก้ว หาดไม้ขาว หาดในยาง หาดในทอน หาดลายันและหาดบางเทา เป็นที่ตั้งของโรงแรมที่พัก และบ้านพักตากอากาศรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูงเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมการพักผ่อนชายหาดและกิจกรรมกีฬาและนันทนาการต่าง ๆ ซึ่งมีให้บริการครบครันในโรงแรม

2.4) พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ พื้นที่ในเขตสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว วนอุทยานน้ำตกโดนไพร อุทยานแห่งชาติสิรินาถ พื้นที่ป่าชายเลนอ่าวภูเก็ต

2.5) พื้นที่ท่องเที่ยวในตัวเมืองภูเก็ต ได้แก่ บริเวณย่านตัวเมืองเก่าซึ่งเป็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของผู้คน วัฒนธรรมประเพณีและสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ คือ อาคารเก่าแก่สไตล์ซิโนโปรตุกีสบริเวณถนนถนอม ถนนดีบุก ถนนพังงา ถนนกระบี่ ถนนเยาวราช

2.6) พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ บริเวณตัวอำเภอกลาง ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพระนางสร้าง วัดพระทอง บริเวณอนุสาวรีย์วีรสตรีซึ่งมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถลางอยู่ใกล้เคียง และวัดฉลองในเขตอำเภอเมืองภูเก็ต

2.7) จุดชมทิวทัศน์ ได้แก่ แหลมพรหมเทพ จุดชมทิวทัศน์หาดกะตะ-กะรน เขารัง แหลมพันวาเขาขาด

2.8) พื้นที่ทำเรือเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเกาะที่อยู่โดยรอบ ได้แก่ บริเวณอ่าวปอ อ่าวบางโรง อ่าวสะพาน อ่าวภูเก็ต อ่าวมะขาม อ่าวฉลอง เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารของเกาะภูเก็ตและเกาะที่อยู่ในเขตจังหวัดพังงาและกระบี่ เช่น เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย หมู่เกาะในอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะลันตาหมู่เกาะพีพี หมู่เกาะห้อง เกาะปอดะ รูปแบบกิจกรรมเป็นการเดินทางไปพักผ่อนชายหาดดำน้ำ ชมวิถีชีวิต โดยอาจเป็นการท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับหรือพักค้างแรมบนเกาะซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือโดยสาร เรือสำราญ เรือหางยาว หรือล่องเรือไปด้วยตนเอง

2.8.1.8 ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนศาสนิกชน ที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด คือ มีจำนวน 245,418 คน คิดเป็นร้อยละ 68.61 รองลงมา คือ ศาสนาอิสลาม 95,322 คน คิดเป็นร้อยละ 26.65 ศาสนาคริสต์ 3,488 คนคิดเป็นร้อยละ 0.98 และอีก 1,140 คน นับถือศาสนาหรือลัทธิอื่น ๆ

ในอดีตเจ้าถิ่นเดิมที่อาศัยบนเกาะภูเก็ต ได้แก่ เงาะซาไก และชาวน้ำ (ชาวเลหรือชาวไทยใหม่) ต่อมา มีชาวอินเดีย ชาวไทย และชาวจีนซึ่งส่วนใหญ่เป็นฮกเกี้ยนอพยพเข้ามาสำหรับชาวไทยได้มีการอพยพเข้ามาอาศัยมากขึ้นทำให้สามารถยึดครองภูเก็ตได้มากกว่าชาติอื่นและในที่สุดชาวไทยที่อาศัยอยู่ก็ได้นำเอาวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ มาปรับปรุงและดัดแปลงจนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูเก็ตสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

▪ **ประเพณีตรุษจีน:** เป็นการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ของคนไทยเชื้อสายจีน วันตรุษจีนตรงกับวันแรกของเดือน 1 ของจีน หรือเดือน 2 เดือน 3 ทางจันทรคติ มีพิธีกรรมทั้งหมด 3 วัน

ภาพที่ 2.11 ประเพณีตรุษจีน

-วันแรก คือ วันที่ 29 เดือน 12 ของจีน มีการเตรียมอาหาร และของไหว้ต่าง ๆ ไว้สำหรับวันรุ่งขึ้น

-วันที่สอง คือ วันที่ 30 เดือน 12 ของจีน มีการไหว้ 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า จะมีการไหว้เทพเจ้า และช่วงบ่ายจะมีการไหว้บรรพบุรุษเมื่อเสร็จพิธีไหว้ จะมีการรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัว และมีการแจก " อั่งเปา" (แต๊ะเอีย) ให้แก่เด็ก ๆ

-วันที่สาม คือ วันที่ 1 เดือน 1 ของจีนชาวจีนจะแต่งกายด้วยชุดใหม่เพื่อเป็นสิริมงคล ไปไหว้พระที่ศาลเจ้าและถือว่าเป็นวันที่ยวอาจะไปเยี่ยมญาติในท้องถิ่นอื่นซึ่งในวันนี้จะไม่มีการทำงานแต่อย่างใด จะไม่มีการพูดคำหยาบหรือดูด่าว่ากล่าวกัน

▪ **ประเพณีไหว้เทวดา:** เป็นการไหว้ต้อนรับ และขอบคุณเทวดาที่ช่วยพิทักษ์รักษามนุษย์การไหว้จะเริ่มหลังเที่ยงคืนของวันที่ 8 เดือน 1 ของจีนไปแล้วหรือช่วงเวลาเริ่มต้นของวันที่ 9 เดือน 1 ของไหว้ที่สำคัญ คือ ต้นอ้อย 2 ต้นและของคาวหวานต่าง ๆ

▪ **ประเพณีสารทจีน :** เป็นเดือนที่ชาวจีนถือว่า ยมบาลมีการปล่อยภูตผี หรือวิญญาณต่าง ๆ ให้ออกมารับส่วนบุญประจำปี มีการไหว้บรรพบุรุษของแต่ละครอบครัว ในวันที่ 15 เดือน 7 จีน มีการ "ไปบ๊ว" หรือจัดตกแต่งเครื่องเช่นไหว้ภูตผีและวิญญาณ ด้วยการทำขนมและแกะสลักผลไม้เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ และของไหว้ที่สำคัญคือ "อั่งกู่" หรือขนมเต่าสีแดง ทำจากแป้งข้าวเหนียว มีไส้ถั่วเหลืองกวน หรือทำจากแป้งสาลีไม่มีไส้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอายุยืนนาน และมีการไหว้ ณ สถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- ในวันที่ 17 ค่ำ เดือน 6 ของจีน ณ ศาลเจ้าบ้านกะทู้

- ในวันที่ 13 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ บริเวณบ้านตลาดใหญ่
- ในวันที่ 16 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ ศาลเจ้าบ้านตลาดเหนือ
- ในวันที่ 17-18 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ ตลาดสดเทศบาล
- ในวันที่ 21 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ บ้านอ่าวเก (ถนนตะกั่วป่า)
- ในวันที่ 19-30 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ ศาลเจ้าพ้อต๋อ ก้อง

(บ้านบางเหนียว)

▪ **งานพ้อต๋อ:** เป็นงานประเพณีของชาวภูเก็ตที่มีเชื้อสายจีน จะมีพิธีในช่วงเดือน 7 ของจีน หรือเดือน 9 ของไทย โดยมีพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษและวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ด้วยเครื่องบวงสรวง เป็นขนมชนิดหนึ่งทำด้วยแป้งเป็นรูปเต่าขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้าง ทาสีแดงซึ่งคนจีนเชื่อว่าเต่าเป็นสัตว์ที่มีอายุยืน ดังนั้น การไหว้เต่าจึงเป็นการต่ออายุให้ตนเองและถือกุศลที่ยิ่งใหญ่

▪ **ประเพณีไหว้พระจันทร์:** คือการไหว้เทพเจ้าด้วยขนมไหว้พระจันทร์ (ตงจิวเปี้ย) และขนมโก๋ ในวันที่ 15 ค่ำ เดือน 8 ของจีน

▪ **ประเพณีถือศีลกินผัก:** เป็นการถือศีลชำระจิตใจ และงดเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์ทุกชนิดมีระยะเวลา 9 วัน เริ่มตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 9 จนกระทั่งถึง ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ของทุกปี ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคมเป็นงานประเพณี ซึ่งชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในภูเก็ต ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2368 จนถึงทุกวันนี้ จะมีพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีอัญเชิญพระ พิธีลุยไฟพิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีส่งพระ เป็นต้นงานเทศกาลนี้นับเป็นงานที่ได้รับความสนใจและเลื่อมใสศรัทธาทั้งจากชาวไทย และชาวต่างประเทศมากที่สุดงานหนึ่ง

ภาพที่ 2.12 ประเพณีถือศีลกินผัก

▪ **ประเพณีลอยเรือชาวเล:** จัดขึ้นในเดือน 6 และเดือน 11 แต่มีความแตกต่างกันโดยกลุ่มชาวเลที่หาดราไวย์และบ้านสะปำ จะมีพิธีลอยเรือในวันขึ้น 13 ค่ำกลุ่มชาวเลที่เกาะสิเหร่จะมีพิธีลอยเรือ ในวันขึ้น 14 ค่ำ และกลุ่มชาวเลที่แหลมหลา (ทางตอนเหนือของเกาะภูเก็ต) จะมีพิธีลอยเรือในวันขึ้น 15 ค่ำ ซึ่งประเพณีลอยเรือถือเป็นพิธีสะเดาะเคราะห์ของชาวเล คล้ายกับพิธีลอยกระทงของชาวไทยมีการสร้างเรือจากไม้ระกำ ตัดผมตัดเล็บและทำตุ๊กตาไม้แทนคนใส่ลงไปในเรือแล้วนำไปลอยเพื่อนำเอาความทุกข์โศกเคราะห์ร้ายต่าง ๆ ออกไปกับทะเลแล้วมีการรำหรือที่เรียกว่า รำรองเง็งรอบเรือ

▪ **ประเพณีสารทไทย (เดือนสิบ):** ตรงกับแรม 8 ค่ำ เดือน 10 และแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ซึ่งแต่ละวัดจะกำหนดเพียง 1 วันแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ประเพณีสารทไทยเกิดจากความเชื่อว่า ยมบาลมีการปล่อยญาติ และวิญญาณต่าง ๆ ให้ออกมารับเอาส่วนบุญ จึงมีการนำของคาวหวาน มาทำบุญและให้ทานกันที่วัดสำหรับขนมที่สำคัญในพิธี คือ ขนมลา ขนมเทียน ขนมท่อนใต้ ขนมต้ม

▪ **งานท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร:** ตรงกับวันที่ 13 มีนาคมของทุกปี มีการจัดงานเฉลิมฉลอง มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ที่สองวีรสตรีสามารถปกป้องเมืองถลางให้รอดพ้นจากข้าศึกพม่าและศัตรูในวีรกรรมของท่าน

ภาพที่ 2.13 งานท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร

▪ **ประเพณีแข่งเม็ง:** เป็นการรวมญาติครั้งใหญ่เพื่อทำกิจกรรมชุมชนบรรพบุรุษร่วมกันส่วนใหญ่จะตรงกับ วันที่ 5 เมษายนของทุกปี แต่ในการไหนดังนั้นมีระยะเวลาที่สามารถไหว้ได้ คือ ก่อนวันที่ 5 เมษายน 10 วัน และหลังวันที่ 5 เมษายน 10 วัน

▪ **ประเพณีปล่อยเต่า:** เป็นการทำบุญและเมื่อพระสวดมนต์ให้ศีลให้พรเสร็จ ก็จะมีการปล่อยเต่าลงทะเล ณ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ (หาดในยาง) ในวันที่ 13 เมษายน (วันสงกรานต์) ของทุกปี

▪ **ประเพณีเดินเต่า:** เป็นการสังเกตเต่าขึ้นมาวางไข่ริมชายหาด ในตอนกลางคืนถึงย่ำรุ่ง (ช่วงน้ำทะเลขึ้น) ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ หรือฤดูเต่าวางไข่เพื่อดูเต่าตัวใหญ่ๆ ที่หาดูได้ยาก

นอกจากประเพณีประจำปีดังกล่าวแล้ว จังหวัดภูเก็ตยังมีประเพณีวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเองอีกมากมาย อันได้แก่ การอุปสมบทการแต่งงาน (พิธีวิวาห์บาบำภูเก็ต) เป็นต้น

สรุปปัญหาและความต้องการที่สำคัญในภาพรวมของจังหวัดภูเก็ตที่ผ่านมามี ดังนี้

- 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการคมนาคมขนส่ง มีการกระจายอยู่ในบางพื้นที่ของทั้ง 3 อำเภอ
- 2) ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตชุมชนและเมืองใหญ่ของทั้ง 3 อำเภอ
- 3) ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และประชาชน มีการกระจายอยู่ในบางพื้นที่ทั้งในย่านเมืองและแหล่งท่องเที่ยวของทั้ง 3 อำเภอ
- 4) ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม การบริหารจัดการขยะ/น้ำเสีย มีการกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งย่านชุมชน/เมือง/สถานที่ท่องเที่ยวของทั้ง 3 อำเภอ
- 5) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ชายหาด พื้นที่ป่า/ป่าชายเลน กระจายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ของทั้ง 3 อำเภอ
- 6) ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่และถนนสายหลัก ซึ่งจะกระทบกับปัญหาด้านการจราจรและปัญหาอื่น ๆ ในบริเวณถนนสายหลักโดยเฉพาะถนนสาย 402 และถนนสายรองอื่น ๆ เช่น ย่านเทศบาลเมืองป่าตอง ย่านเมืองเก่า (Old Town) เป็นต้น
- 7) ปัญหายาเสพติดและปัญหาเกี่ยวข้องกับเรื่อง ซึ่งกระจายอยู่ในบางพื้นที่ของทั้ง 3 อำเภอ
- 8) ปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของทั้ง 3 อำเภอ
- 9) ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของทั้ง 3 อำเภอ
- 10) ปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐ ที่ยังขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของจังหวัดภูเก็ตที่มีการเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว

ด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงในระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท ทั้งบนเกาะภูเก็ตซึ่งมีจุดขายหลัก คือ ชายหาดและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมบันเทิง นันทนาการและกีฬาทางน้ำ และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ จังหวัดภูเก็ตยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น ตลาดนัดที่ขึ้นชื่อของวัยรุ่นและนักท่องเที่ยว และยังมีการจัดงานเมกะอีเว้นท์ต่าง ๆ ในช่วงปลายปี เช่น กีฬา เทศกาลประจำปีซึ่งจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดยุโรปและอเมริกา รายใหม่ ๆ ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภูเก็ตมากขึ้นอย่างไรก็ตาม การเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวชาวเงินระดับกลาง ซึ่งมีการใช้จ่ายไม่สูงนักเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดยุโรปและอเมริกาที่เริ่มท่องเที่ยวยังจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น อาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดยุโรปและอเมริกาที่ต้องการท่องเที่ยวแบบสงบและเป็นส่วนตัวที่เพิ่งวางแผนในช่วงปลายปีนี้มีบางส่วนที่อาจเปลี่ยนจุดหมายปลายทางไปยังจังหวัดใกล้เคียงอื่น ๆ เช่น กระบี่ พังงา มากขึ้น ดังนั้นความท้าทายของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภูเก็ต จึงอยู่ที่การรักษาภาพลักษณ์ของการเป็นเมืองท่องเที่ยวไว้ด้วยการคงมาตรฐานการให้บริการต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวระดับบนให้คงอยู่กับแหล่งท่องเที่ยวของภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก ทั้งนี้ ด้วยความโดดเด่นในเรื่องธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกมากมาย ทั้งวิถีวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยปัจจุบัน มีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย ซึ่งเป็นสถานที่ที่โดดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจำนวนมาก เช่น สวนน้ำ หรือแหล่งช้อปปิ้งต่าง ๆ เป็นต้น จากฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพสูง ความได้เปรียบในเรื่องของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต ทำให้สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวของภูมิภาคและนานาชาติ แนวคิดการขับเคลื่อนภูเก็ตจึงมีเป้าหมายที่ **4M 3S แห่งศักยภาพ**

1) Maritime Hub (Marina & Yacht): จังหวัดภูเก็ตมีท่าเทียบเรือทั้งหมดประมาณ 38 แห่ง ท่าจอดเรือของเอกชน (Marina) จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะ ซึ่งเป็นทำเลที่สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะต่าง ๆ ในอ่าวพังงา และเกาะต่าง ๆ ในจังหวัดกระบี่ได้อย่างสะดวก ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จึงทำให้จังหวัดภูเก็ตสามารถส่งเสริมธุรกิจประเภท รีสอร์ทสำหรับเรือยอร์ชแห่งภูมิภาคอันดามัน นอกจากนี้ ภูเก็ตยังเป็นศูนย์กลางการกีฬาทางทะเลระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นสนามแข่งขันกีฬาทางทะเลระดับนานาชาติหลายรายการต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

2) Medical Hub: การพัฒนาให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพอนามัย การบริการทางการแพทย์ มีแนวโน้มดีขึ้นเป็นลำดับเนื่องจากตลาดด้านสุขภาพมีความต้องการมากขึ้นทุกปี และสังคมผู้สูงอายุของประชากรโลกมีเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งจะรวมถึงเรื่องของสุขภาพความงามด้วย

3) MICE City: ด้วยความหลากหลายทางภูมิศาสตร์อันสวยงาม ภูมิทัศน์ของป่าเขาและชายหาดที่สวยงามระดับโลก การเดินทางที่สะดวกสบาย มีสนามบินนานาชาติ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ภูเก็ตยังมีสถานที่จัดงาน กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกครบครันสำหรับการจัดนิทรรศการ การประชุมทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยถูกจัดให้เป็นเมือง 1 ใน 5 เมือง ของ MICE City ของประเทศ ซึ่งบรรยากาศการต้อนรับอย่างอบอุ่นของคนไทย และวัฒนธรรมของชาวภูเก็ต จึงอาจกล่าวได้ว่า ภูเก็ตเป็น “เมืองไมซ์แห่งอันดามันของโลก”

4) Man Power Development: สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนภูเก็ตอย่างยั่งยืน คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ ที่มีแนวโน้มการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวและบริการสูงขึ้น เนื่องจากการเปิดตลาดเสรี โดยมีการพัฒนาเครือข่ายประชาชนและชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ โดยศักยภาพของจังหวัดภูเก็ตยังสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการศึกษานานาชาติ ซึ่งจะส่งผลให้ชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาและส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

5) Smart City: จังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินโครงการ Smart City เพื่อตอบสนองทิศทาง การพัฒนาสู่การเป็นเมืองที่มีความทันสมัยในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายรัฐบาลที่จะให้จังหวัดภูเก็ตเป็น Super Cluster ด้าน Digital และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดที่จะพัฒนาธุรกิจของเมืองเพิ่มขึ้นอีกสาขาหนึ่งนอกจากด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะสอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกัน รวมทั้งเชื่อมโยงกับนโยบาย Thailand 4.0 อีกด้วย

6) Sport Tourism: จังหวัดภูเก็ตกำลังปรับตัวเองและมีเป้าหมายเพิ่มขึ้นในการเป็นศูนย์กลางของเมือง Sport City ซึ่งปัจจุบันมีการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับภูมิภาคเกิดขึ้นอย่างมากมายในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งต่อไปจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการแข่งขันในระดับทวีปและระดับโลกต่อไป

7) Sustainable Development: เป็นการพัฒนาโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ เป็นการพัฒนาอย่างสมดุลในทุก ๆ ด้าน

การประเมินศักยภาพและสภาพแวดล้อมขับเคลื่อนจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

จังหวัดภูเก็ต ได้มีการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันขององค์กรโดยนำเครื่องมือทางการบริหาร SWOT Analysis มาใช้เพื่อค้นหาศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการดำเนินงานด้วยการวิเคราะห์หาจุดอ่อนจุดแข็งอุปสรรคและโอกาสในการพัฒนา โดยมองว่าการวิเคราะห์หาจุดแข็งหรือจุดเด่นภายใน

จังหวัด (Strength) จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสัมฤทธิ์และพยายามควบคุมจุดอ่อนหรือข้อด้อย (Weakness) ภายใน ที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ ในขณะที่เดียวกันวิเคราะห์หาโอกาสหรือปัจจัยส่งเสริมจากภายนอก (Opportunity) ที่ทำให้การดำเนินงานภายในจังหวัดบรรลุผลสัมฤทธิ์ และเฝ้าระวังอุปสรรคหรือภาวะคุกคามจากภายนอก (Threat) ที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

S1 มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นที่ดึงดูดใจและเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก

S2 เป็นพื้นที่ที่นักลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้ความสนใจ ทั้งนี้ไม่ใช่เฉพาะทุนไทยเท่านั้น แต่เป็นทุนจากทั่วโลก ทำให้มีสถานบริการด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายครบครันในการบริการนักท่องเที่ยว

S3 มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก มีท่าเรือ น้ำลึก สนามบินนานาชาติ มารีน่า และเชื่อมโยงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ที่เชื่อมกับภูมิภาค อันดามันและสามารถเชื่อมต่อไปยังต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย ได้

S4 มีความเป็นเลิศในด้านการให้บริการด้านสุขภาพ และการรักษาทางการแพทย์เฉพาะทางในหลายสาขา เช่น สาขาอุบัติเหตุ สาขาโรคหัวใจ ซึ่งมีศูนย์ผ่าตัดโรคหัวใจ และศูนย์อุบัติเหตุฉุกเฉิน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัดอันดามันในทุกด้าน

S5 ด้านสังคมมีการสืบทอดขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม มีวิถีชีวิตความเป็นมาอย่างยาวนาน ตลอดทั้งยังเชื่อมโยงกับเมืองหลักสำคัญด้านการค้า อาทิเช่น ตะกั่วป่า ระนอง ปีนัง มะละกา และสิงคโปร์ จึงส่งผลให้มีความสามารถในการหล่อหลอมทางสังคมสูง ประชาชนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับดี มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง

S6 มีการกำหนดทิศทางและตำแหน่งการพัฒนาพื้นที่ไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของคนในพื้นที่มาอย่างยาวนาน

S7 โครงสร้างทางเศรษฐกิจเข้มแข็ง ประชาชนมีรายได้ต่อหัวสูง มีความสามารถและสร้างสรรค์การพัฒนา ผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชนมีความรู้ทักษะความสามารถสูงในการประกอบการและการลงทุน

S8 สังคมมีความเป็นพลวัต ประชาชนมีความทันสมัย การมี/การใช้/การเข้าถึงระบบ ICT มีอัตราสูง จังหวัดภูเก็ต มี Network High Speed Internet ครอบคลุมทั้งเกาะ

S9 เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ต้นแบบ ในการส่งเสริมด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาจังหวัดสู่เมืองต้นแบบด้านการศึกษา มีสถานศึกษาที่มีคุณภาพและระบบการจัดการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ เพื่อรองรับการพัฒนาในทุกด้าน

S10 จังหวัดมีการวางระบบเฝ้าระวังความปลอดภัย มีหน่วยงานดูแลด้านความมั่นคงและการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองตั้งอยู่ในพื้นที่

จุดอ่อน (Weakness)

W1 โครงสร้างเศรษฐกิจมีการพึ่งพาภาคการท่องเที่ยวเป็นหลักและบุคลากรของภาครัฐยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน

W2 ปัญหาขาดการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม

W3 บุคลากรด้านการบริการและการประกอบอาชีพในขั้นต้นยังขาดการพัฒนาทักษะฝีมือที่ได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มผลิตภาพและยกระดับการให้บริการที่ดีและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

W4 ระบบเฝ้าระวัง ความปลอดภัย เช่น อุปกรณ์ต่าง ๆ ทางด้าน IT หอเตือนภัย ระบบ CCTV ขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาดูแลอย่างต่อเนื่อง

W5 ประชาชนและผู้ประกอบการบางส่วนยังมีการละเมิดกฎหมายชาตินิยมและชาติจิตสำนึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่มีวินัยในการใช้รถใช้ถนนก่อให้เกิดปัญหาจราจรการทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำสาธารณะการบุกรุกที่สาธารณะโดยเฉพาะพื้นที่ป่าการขาดจิตสำนึกในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นต้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติได้

W6 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รอคการบริหารจัดการเป็นจำนวนมากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ขาดพื้นที่ดำเนินการก่อสร้างสถานที่การกำจัดขยะ

W7 ชุมชนมีลักษณะชุมชนเมืองทำให้ขาดความเป็นเอกภาพและการมีส่วนร่วม ประชาชนบางส่วนยังขาดจิตอาสา ขาดการบูรณาการในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การขยายตัวของเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานของเมืองบางด้าน เช่น การคมนาคมขนส่ง การบริหารจัดการน้ำ และข้อกฎหมายบางด้านที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถพัฒนาให้รองรับได้ทันกับการพัฒนาของเมือง

W8 ข้อมูลพื้นฐานยังขาดระบบการบูรณาการทางด้านข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลเดียวกัน ซึ่งทำให้มีผลต่อการพัฒนาและต่อยอดในด้านต่าง ๆ

W9 ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ถูกทำลายมากขึ้นจากการท่องเที่ยว มีความเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ยังไม่สอดคล้องกับการรักษาสมดุลในการพัฒนา

โอกาส (Opportunity)

O1 ความก้าวหน้าและความทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นโอกาสในการประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์จังหวัดสู่ระดับนานาชาติ และเป็นโอกาสในการสร้างจังหวัดให้เป็นเมืองดิจิทัล

O2 เป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางด้านสาธารณสุข อันดับ 6 ของโลก และอันดับ 1 ของเอเชีย จากการจัดอันดับ ม.จอห์นส์ ฮอปกินส์ ของสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยเป็นที่สนใจของนานาชาติที่จะลงทุนในธุรกิจทางการแพทย์

O3 รัฐบาลส่งเสริมให้ภูเก็ตเป็นเมือง MICE CITY ของประเทศร่วมกับอีก 5 เมือง ขณะที่กระแสการท่องเที่ยว โดยเฉพาะภูเก็ตและภูมิภาคอันดามันยังคงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและชาวไทย ทั้งการท่องเที่ยวธรรมชาติ หรือเชิงวัฒนธรรม และการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

O4 นโยบายการพัฒนาภาค การเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันกับจังหวัดฝั่งอ่าวไทย เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเดิมกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ สร้างโอกาสการท่องเที่ยว การกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยว และเป็นการเปิดกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ของเกาะภูเก็ตและพื้นที่ใกล้เคียง

O5 นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว กระแสการเติบโตของการท่องเที่ยว เฉพาะกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวทางกีฬา ทางน้ำ การท่องเที่ยวด้วยเรือสำราญและเรือยอร์ช การท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นโอกาสแก่จังหวัดในการสร้างสรรคกิจกรรมและนวัตกรรมการท่องเที่ยว

O6 อยู่ใกล้กับประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย เป็นต้น ทำให้เป็นโอกาสในการขยายและส่งเสริมตลาดด้านการท่องเที่ยว

O7 กลุ่มทุนและรัฐบาลต่างประเทศให้ความสนใจกับจังหวัดภูเก็ต ทั้งในด้านการลงทุนและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น การเป็นเมืองพี่เมืองน้อง และ ITOP Forum ซึ่งเป็นโอกาสในการยกระดับด้านการค้าการลงทุน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

O8 นโยบาย Digital Economy โดยจังหวัดภูเก็ตถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 6 จังหวัดนำร่องโครงการ Flag Ship Pay Smart City แห่งแรกของประเทศไทยและนโยบาย/มาตรการ ส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Super Cluster รวมทั้งการเป็น Creative City เมืองแรกของประเทศจึงมีโอกาสดึงดูด Digital Worker เข้ามาทำงาน (แรงงานระดับมัธยม) เป็นโอกาสในการพัฒนาให้เป็นจังหวัดที่พัฒนาอย่างมากทางกายภาพ

O9 การได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในบางโครงการ ทำให้สามารถเกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เช่น การจัดทำอุโมงค์ทางลอดแก้ปัญหาจราจรและขณะเดียวกันรัฐบาล

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตโดยเฉพาะแนวคิดที่จะมี Mega Project ทางด้านการขนส่ง เพื่อให้เป็นเมืองชั้นนำระดับประเทศและระดับโลก

ภาวะคุกคาม (Threat)

T1 โรคติดต่อสายพันธุ์ใหม่ ภัยคุกคามจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การหลบหนีเข้าเมือง ผิดกฎหมาย ที่มากับนักท่องเที่ยวต่างชาติและแรงงานต่างด้าว ส่งผลกระทบต่อประชาชนและนักท่องเที่ยว

T2 การที่มีความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวในการขับเคลื่อนภาคต่าง ๆ ในพื้นที่ส่งผลต่อด้านบริการสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น อัตราของการใช้บริการต่อสถานพยาบาลที่เพิ่มขึ้น และมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรของคนต่างด้าวในพื้นที่

T3 ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจโลก หรือสงครามทางการค้าระหว่างประเทศ มีผลต่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากยุโรป เป็นต้น

T4 การบังคับใช้กฎหมายในภาพรวมโดยเฉพาะกฎหมายที่บังคับใช้จากหน่วยงานส่วนกลาง ยังขาดประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการและขาดเอกภาพทำให้มีผลต่อภาพรวมที่ไม่สามารถดำเนินการให้เบ็ดเสร็จได้ภายในพื้นที่ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในทุกด้าน เป็นต้น

T5 สังคมออนไลน์ (Social Network) นับว่าเป็นเครื่องมือที่สร้างความเสี่ยง ทั้งทางธุรกิจ อาชญากรรม การหลอกลวง การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และทรัพย์สินทางปัญญา รวมไปถึงการสร้างข่าวหรือกระแสที่ไม่จริง (Fake News) เป็นต้น

T6 จังหวัดภูเก็ตตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่มีโอกาสในการเกิดพิบัติภัยทางธรรมชาติเช่น แผ่นดินไหวสึนามิ เป็นต้น

T7 การไหลบ่าของวัฒนธรรมจากภายนอกที่ไม่เหมาะสม เช่น จากตะวันตก ทำให้วิถีของชุมชนที่ดั้งเดิมต้องเปลี่ยนแปลงไป อัตลักษณ์และอารยธรรมดั้งเดิมถูกคุกคาม

การกำหนดทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพ (TOWs Matrix)

ทิศทางเชิงรุก (SO)	ทิศทางเชิงป้องกัน (ST)
1) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการเป็นศูนย์กลางระดับโลก รองรับการท่องเที่ยวระดับพรีเมียม 2) การพัฒนาภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในระดับประเทศและนานาชาติในด้านการท่องเที่ยวทางเรือ การประชุมสัมมนา การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ	1) การเสริมสร้างคุณค่าจากประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีไทย 2) เสริมสร้างศักยภาพชุมชนมุ่งสู่การเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นชุมชนเมืองในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับประชาชนทุกระดับ

ทิศทางเชิงรุก (SO)	ทิศทางเชิงป้องกัน (ST)
<p>3) การเสริมสร้างอุตสาหกรรมแปรรูปต่อเนื่องจากภาคการเกษตร และความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน สร้างงานสร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ด้วยวิธีการเกษตรและการท่องเที่ยวชุมชน</p> <p>4) ยกกระดานการเป็นเมืองของจังหวัดภูเก็ตสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน</p> <p>5) สร้างมาตรฐานการจัดบริการทางการแพทย์ เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย Wellness City</p> <p>6) การสร้างสังคมนานาชาติที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อรองรับการเป็นทิวทัศน์ของผู้ที่มีกำลังซื้อในระดับ Premium เป็นสถานการณ์ที่มีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบแต่มีจุดอ่อนเป็นอุปสรรค จึงต้องแก้ไขจุดอ่อนและฉกฉวยโอกาสมาดำเนินการ จากการวิเคราะห์พบว่าจังหวัดภูเก็ตมีทิศทางการพัฒนาเชิงแก้ไข ดังนี้</p>	<p>3) สร้างแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว ทิศทางการพัฒนาเชิงรับ เป็นการปรับปรุงภายในจังหวัดและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามจากภายนอก พยายามหลบหลีกปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเป็นมาตรการที่จะทำให้เกิดความสูญเสีย น้อยที่สุด จากการวิเคราะห์พบว่าจังหวัดภูเก็ตมีทิศทางการพัฒนาเชิงรับ ดังนี้</p>
ทิศทางเชิงแก้ไข (WO)	ทิศทางเชิงรับ (WT)
<p>1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงการเดินทางครอบคลุมทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ</p> <p>2) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กลไกการบูรณาการร่วมรองรับการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก จัดการวิกฤตสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและการพัฒนา</p> <p>3) ส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีระบบการบริหารจัดการ ระบบป้องกัน/เฝ้าระวังความเสี่ยงหรือวิกฤตการณ์การท่องเที่ยว ทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับสากล</p>	<p>1) สร้างโอกาสและกระจายรายได้ในสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้วยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและแรงงานสู่มาตรฐานนานาชาติ</p> <p>2) การรับมือกับภัยคุกคามจากภายนอกทั้งความไม่สงบและภัยจากธรรมชาติ</p> <p>3) ส่งเสริมขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีของจังหวัดภูเก็ต ให้ก้าวไกลและมีชื่อเสียงเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ</p>

ทิศทางเชิงแก้ไข (WO)	ทิศทางเชิงรับ (WT)
<p>4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการการพัฒนาจังหวัดให้มีความต่อเนื่องของการพัฒนาสู่เมืองที่พัฒนาแล้วด้วยกลไกระดับพื้นที่</p> <p>5) พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐเพื่อเตรียมพร้อมสู่การเป็นผู้ให้บริการในระดับสากล</p> <p>6) การยกระดับขีดความสามารถของท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการตนเองบนฐานธรรมาภิบาลและความพร้อมสู่จังหวัดที่พัฒนาแล้ว</p>	

การกำหนดทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพ (TOWS Matrix)

ทิศทางเชิงรุก

- 1) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการเป็นศูนย์กลางระดับโลกรองรับการท่องเที่ยวระดับพรีเมียม
- 2) การพัฒนาภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในระดับประเทศและนานาชาติในด้านการท่องเที่ยว ทางเรือ การประชุมสัมมนา การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
- 3) การเสริมสร้างอุตสาหกรรมแปรรูปต่อเนื่องจากภาคการเกษตร และความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานชุมชน สร้างงานสร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ ด้วยวิถีการเกษตรและการท่องเที่ยวชุมชน
- 4) ยกระดับการเป็นเมืองของจังหวัดภูเก็ตสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน
- 5) สร้างมาตรฐานการจัดบริการทางการแพทย์ เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย Wellness City
- 6) การสร้างสังคมนานาชาติที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อรองรับการเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีกำลังซื้อในระดับ Premium

ทิศทางเชิงป้องกัน

เป็นสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการ แต่มีข้อได้เปรียบภายในที่มีจุดแข็งหลายประการสามารถเลือกมาสร้างโอกาสในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ระยะยาวได้จากการวิเคราะห์ พบว่า จังหวัดภูเก็ตมีทิศทางการพัฒนาเชิงป้องกัน ดังนี้

- 1) การเสริมสร้างคุณค่าจากประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน การพัฒนา การท่องเที่ยววิถีไทย

2) เสริมสร้างศักยภาพชุมชนมุ่งสู่การเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นชุมชนเมืองในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับประชาชนทุกระดับ

3) สร้างแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก

ทิศทางแก้ไข

เป็นสถานการณ์ที่มีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบ แต่มีจุดอ่อนเป็นอุปสรรค จึงต้องแก้ไขจุดอ่อนและฉกฉวยโอกาสมาดำเนินการ จากการวิเคราะห์พบว่า จังหวัดภูเก็ตมีทิศทางการพัฒนาเชิงแก้ไขดังนี้

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงการเดินทางครอบคลุมทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ

2) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กลไกการบูรณาการร่วมรองรับการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก จัดการวิกฤตสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและการพัฒนา

3) ส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีระบบการบริหารจัดการ ระบบป้องกัน/เฝ้าระวังความเสี่ยงหรือวิกฤตการณ์การท่องเที่ยว ทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับสากล

4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการการพัฒนาจังหวัดให้มีความต่อเนื่องของการพัฒนาสู่เมืองที่พัฒนาแล้วด้วยกลไกระดับพื้นที่

5) พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐเพื่อเตรียมพร้อมสู่การเป็นผู้ให้บริการในระดับสากลยกระดับขีดความสามารถของท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการตนเองบนฐานธรรมาภิบาลและความพร้อมสู่จังหวัดที่พัฒนาแล้ว

ทิศทางเชิงรับ

ทิศทางการพัฒนาเชิงรับ เป็นการปรับปรุงภายในจังหวัดและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามจากภายนอกพยายามหลบหลีกปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเป็นมาตรการที่จะทำให้เกิดความสูญเสียน้อยที่สุดจากการวิเคราะห์ พบว่า จังหวัดภูเก็ตมีทิศทางการพัฒนาเชิงรับ ดังนี้

1) สร้างโอกาสและกระจายรายได้ในสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้วยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและแรงงานสู่มาตรฐานนานาชาติ

2) การรับมือกับภัยคุกคามจากภายนอกทั้งความไม่สงบและภัยจากธรรมชาติ

3) ส่งเสริมขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม และประเพณีของจังหวัดภูเก็ต ให้ก้าวไกลและมีชื่อเสียงเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ ซึ่งทิศทางการพัฒนาในแต่ละด้าน จังหวัดภูเก็ตจะนำไปใช้ในการกำหนดประเด็นการพัฒนาจังหวัดและมาตรการในการปฏิบัติต่อไป

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

เป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2561 - 2565)

“ศูนย์กลางการท่องเที่ยว การศึกษา นวัตกรรมบริการ ในระดับมาตรฐานนานาชาติ
และการพัฒนาที่ยั่งยืน”

(A hub of international standard for sustainable development of tourism,
education, and innovation in service providing)

กรอบนิยามของเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565

ภูเก็ตเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ หมายถึง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานสากล มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก การเพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวคุณภาพเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างเศรษฐกิจ สร้างงานอาชีพแก่ประชาชน รายได้ชุมชน อย่างทั่วถึง

ภูเก็ตเมืองแห่งการศึกษาระดับนานาชาติ หมายถึง จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางระดับนานาชาติในการพัฒนาคน และสังคมแห่งการเรียนรู้ มีโรงเรียนนานาชาติในระดับอนุบาล ประถม มัธยม อุดมศึกษา ในระดับมาตรฐานโลก เป็นแหล่งเรียนรู้ การศึกษาต่อเนื่องในระดับนานาชาติ มีระบบการศึกษาระดับนานาชาติที่มีคุณภาพ มาตรฐานเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงอาเซียนและประชาคมโลก เสริมสร้างขีดความสามารถประชาชนภูเก็ตในการเป็นพลเมืองของประเทศ พลเมืองอาเซียน พลเมืองของโลก ที่มีอัตลักษณ์อย่างเข้มแข็ง และเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การวิจัย ในระดับโลก สามารถสร้างรายได้แก่จังหวัดภูเก็ตผ่านการศึกษาระดับนานาชาติที่เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

นวัตกรรมบริการในระดับนานาชาติ หมายถึง ความสมบูรณ์ของการเป็นเมืองดิจิทัล การพัฒนาเมืองให้เติบโตด้วยนวัตกรรมบริการสู่ความเป็นเมืองที่มีความเจริญทั้งการพัฒนาบริการในระบบการคมนาคม และโลจิสติกส์ของจังหวัดภูเก็ตที่เชื่อมโยงการเดินทาง ทั้งทางบก ทางอากาศ ทางน้ำ และทางราง เพื่อรองรับการเป็นเมืองนานาชาติ การเป็นต้นแบบของประเทศของการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม การศึกษา (Mobility and smart city)

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การบริหารจัดการ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการทางการเกษตรอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการของจังหวัดภูเก็ต ให้มีศักยภาพที่

แข่งขันได้ มีแบรนด์ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต พัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีความคุ้มค่า ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด

- 1) การพัฒนาสู่เมืองเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และบริการมูลค่าสูงระดับนานาชาติ (Value based economy and high value service)
- 2) การพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการเติบโตที่ทันสมัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Smart City)
- 3) การพัฒนาคน สังคม บริการรัฐ และการจัดการความมั่นคง ความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย (Human resource, Social development and Security Management)

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม และ MICE ศูนย์กลางเมืองท่องเที่ยวระดับโลก
- 2) สร้างนวัตกรรมทางการเกษตรของจังหวัดที่มีศักยภาพที่แข่งขันได้
- 3) ส่งเสริมให้จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองศูนย์กลางของการศึกษาในระดับนานาชาติ
- 4) เสริมสร้างขีดความสามารถของจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์รองรับการท่องเที่ยว
- 5) พัฒนาขีดความสามารถจังหวัดภูเก็ต ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาการบริการด้านกีฬาแบบครบวงจรระดับนานาชาติ (International Sport Complex)
- 6) พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีความยั่งยืน
- 7) พัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลแบบบูรณาการ ระบบการคมนาคมและโลจิสติกส์ (ทางบก ทางน้ำ ทางราง และทางอากาศ) ของจังหวัดภูเก็ตที่ เพื่อรองรับการเป็นเมืองนานาชาติ
- 8) ส่งเสริมการพัฒนาเมืองสีเขียว การใช้พลังงานสะอาด และส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
- 9) พัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง ภูมิทัศน์เมืองให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ ยั่งยืน ทันสมัย ระดับสากล (Smart City)
- 10) พัฒนาศักยภาพคนสู่สังคมสุขภาวะและพหุสังคม สร้างโอกาสในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการทางสังคมในทุกกลุ่มวัยอย่างเท่าเทียม สังคมตื่นรู้และทันการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงอาเซียนและประชาคมโลก

- 11) พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการความสงบเรียบร้อยสู่เมืองแห่งความปลอดภัย
- 12) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีสมรรถนะสูง มีระบบบริการที่มีคุณภาพ ทันสมัย และได้มาตรฐาน

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ (2563) ได้ศึกษาการปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลเอกสารทุติยภูมิและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวด้านการท่องเที่ยวของไทยท่ามกลางสภาวะโรคระบาดนี้ ควรมีการปรับตัวใน 5 ด้าน คือ 1) การปรับตัวด้านการเพิ่มศักยภาพท่องเที่ยวชุมชน ยกกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความเชื่อมั่น ต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้นพร้อมทั้งพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับชุมชน 2) การปรับตัวด้านการฟื้นตัวเศรษฐกิจในการท่องเที่ยว ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ทันเวลา เชื่อถือได้ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือกับคู่เจรจาและหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในมาตรการสนับสนุนและบรรเทาทุกข์ในภาคการท่องเที่ยว เพื่อรับมือกับความท้าทายในสถานการณ์นี้ 3) การปรับตัวด้านธุรกิจท่องเที่ยว ใช้หลักการ 9Ps เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย 4) การปรับตัวด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสมัยใหม่โดยใช้หลักคิดเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ โลกาภิวัตน์การท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ชีวิตยุคดิจิทัล ความปลอดภัยระหว่างการเดินทาง สายการบินราคาประหยัด นโยบายทางการเมือง และสังคมผู้สูงอายุ และ 5) การปรับตัวด้านการรับมือและสื่อสารภาวะวิกฤตส่งผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวที่ต้องมีการปรับตัว มีการพัฒนาช่องทางระบบการสื่อสารด้านความเสี่ยงการ ควบคุมโรคและสร้างความรู้ให้ประชาชนให้รู้สึกปลอดภัยในการท่องเที่ยว

เอกชัย ชำนินา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 2) วิเคราะห์ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 3) เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมีวิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ และเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(COVID-19) ภาครัฐประสบปัญหาการมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่ำที่สุดนับตั้งแต่มีการเก็บสถิติทางการท่องเที่ยว ต่ำที่สุดนับตั้งแต่ปี 2496 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหยุดชะงักจากการวิเคราะห์ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยว ภาครัฐมีมาตรการเยียวยาแก้ปัญหาให้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของการเยียวยาด้านภาษี โดยการให้กลุ่มนิติบุคคลสามารถเลื่อนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีออกไปก่อนเพื่อให้กลุ่มนิติบุคคลดังกล่าวสามารถนำเงินมาหมุนเวียนให้เกิดสภาพคล่องให้มากที่สุด การลดอัตราเงินสมทบประกันสังคม รวมถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจท่องเที่ยวภายในประเทศไทย เช่น โครงการเที่ยวปันสุข การเพิ่มวันหยุดพิเศษเพื่อให้ประชาชนได้ออกมาท่องเที่ยวคลายล็อกกระตุ้นเศรษฐกิจ เมื่อภาครัฐส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวมากขึ้น ประการต่อมาคือการที่ภาครัฐอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โดยยึดหลักการสะอาด สะดวก และปลอดภัยเพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติกลับมาท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความปลอดภัยบนเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อวางแผนระยะยาว สำหรับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว

สุพัตรา รุ่งรัตน์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัวกับการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา จำนวน 400 ตัวอย่าง กระจายใน 40 ชุมชนของเทศบาล สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีการปรับตัวโดยการสวมหน้ากากอนามัย เพื่อไม่ให้รับเชื้อโควิด-19 ล้างมือ ด้วยสบู่ก่อนและหลังปรุงอาหาร พกแอลกอฮอล์เจลบางครั้ง และเว้นระยะ เพื่อลดระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่สาธารณะ โดยเห็นว่าวิธีดังกล่าวช่วยลดโอกาสการระบาดของโรคโควิด-19 ได้ปานกลาง และยังไม่เชื่อมั่นในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข แนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยการช่วยเหลือเงินเยียวยา การส่งเสริมสร้างอาชีพ การใช้มาตรการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าครองชีพ แนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคม ทั้งแนวทางดูแลด้วยตัวประชาชนเอง ได้แก่ การดูแลสุขภาพ ลดการพบปะในสถานที่สาธารณะ การปฏิบัติศาสนกิจตามมาตรการป้องกันของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของรัฐอย่างเคร่งครัด ทุกคนในสังคมเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนแนวทางการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนโดยภาครัฐ ได้แก่ แจกหน้ากากอนามัยให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้หันมาออกกำลังกาย การ

ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลการปฏิบัติเพื่อดูแลตนเอง สร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันโรค และปรับปรุงการรักษาทางการแพทย์

วนัญญรัตน์ ทองฤทธิ์ (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของ Covid-19 ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยว กรณีศึกษา: หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ การระบาดของ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อไปทั่วทั้งโลก และประเทศไทย จากการระบาดครั้งนี้ จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ Covid-19 เป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติ หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นสองประเด็นหลัก คือผลกระทบของ Covid-19 ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จากการศึกษาสรุปได้ว่า Covid-19 ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี ทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบ ผลกระทบเชิงบวก เช่น พบ สิ่งมีชีวิตหายากออกมาหากิน เช่น หมึกโตม่อน ปูไก่ ปูก้ามดาบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำให้สภาพแวดล้อมได้ฟื้นฟู โดยเฉพาะแนวปะการังที่ฟื้นฟูถึง 70% เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บำรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ผลกระทบเชิงลบ เช่น เกิดการลักลอบทิ้งหน้ากากอนามัยลงในทะเล ชายหาด และลักลอบล่าสัตว์ทะเลหายาก เป็นต้น ส่วนด้านการท่องเที่ยวนั้นจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า Covid-19 ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี ทั้งผลกระทบเชิงบวก และผลกระทบเชิงลบเช่นเดียวกัน โดยทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในบริเวณพื้นที่อุทยานฯ น้อยลง ส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการทั้งโรงแรม ร้านอาหาร รถ และเรือนำเที่ยวรวมถึงอุทยานฯ เองก็ได้รับผลกระทบสูญเสียรายได้ไปถึง 90% ในขณะที่ผลกระทบเชิงบวกคือความสวยงามด้านทรัพยากรทางทะเล น้ำทะเลใส หาดทรายขาว คนน้อยไม่มีใครมารบกวนการท่องเที่ยว เป็นต้น

ศันสนีย์ กระจ่างโฉม (2563) ศึกษากลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนภายใต้วิกฤติการณ์ การระบาดโควิด-19 วัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนภายใต้วิกฤติการณ์การระบาดของโควิด-19 และ 2) เสนอแนะกลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนภายใต้วิกฤติการณ์การระบาดของโควิด-19 ผ่านกระบวนการ TOWS Matrix ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ SWOT ด้านการท่องเที่ยวทั้งในทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งนำไปต่อยอดในการกำหนดกลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวภายใต้วิกฤติการณ์การระบาดของโควิด-19 ผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์ที่ควรดำเนินการเชิงรุก ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวบนจุดแข็งด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ และการทำการตลาดเชิงรุก กลยุทธ์ที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขจุดอ่อนที่สามารถใช้โอกาสได้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและ

บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมคนในชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และการสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนที่ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและปลอดภัย และกลยุทธ์ที่ต้องหาทางผ่านพ้นจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่ การพัฒนาความปรกติใหม่ของการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอย่างยั่งยืน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน

ศรุตานนท์ ขอบประดิษฐ์ (2563) ได้ศึกษาวิกฤตโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างไร พบว่า วิกฤตการณ์ของเชื้อไวรัสผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ โดยจะแสดงอาการตั้งแต่ ระดับความรุนแรงน้อย ได้แก่ คัดจมูก เจ็บคอ ไอ และมีไข้ โดยในบางรายที่มีอาการรุนแรงจะมีอาการปอดบวมหรือหายใจลำบากร่วมด้วยบางรายเสียชีวิตได้แต่พบไม่บ่อยนัก แต่หากผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน และโรคหัวใจ จะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยรุนแรงหากได้รับเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้ และเมื่อปลายปี 2562 จนถึง ณ ปัจจุบัน สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ได้กระจายไปทั่วโลก โดยอัตราการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 นั้น ส่งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นี้ จะส่งผลกระทบต่อไปสู่ระดับความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่จะเพิ่มสูงขึ้นได้ ซึ่งผลกระทบในระยะสั้นเหล่านี้อาจส่งผลไปสู่ผลกระทบระยะยาวได้ เช่น การที่ประเทศจะสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long-Term Economic Growth) เนื่องจากจะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการป้องกันและรักษาเชื้อไวรัสโควิด-19 นี้ จนขาดแคลนทรัพยากรในการลงทุน ในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น นอกจากนี้ยังเกิดการสูญเสียทางด้านทุนมนุษย์ (Human Capital) ของประเทศ ที่จะต้องเจ็บไข้ได้ป่วยเรื้อรัง (เช่นโรค ที่เกี่ยวข้องกับปอด) หรือการที่เด็กนักเรียนนักศึกษาจะต้องหยุดเรียน โดยเฉพาะในประเทศที่มีฐานะยากจนที่ระบบการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างระบบสาธารณสุขและระบบการศึกษายังไม่ครอบคลุมทั่วถึงนัก เมื่อคนไม่สามารถเดินทางออกจากบ้านได้ ธุรกิจจำนวนมากจึงได้รับผลกระทบโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจค้าขาย ธุรกิจท่องเที่ยว ฯลฯ ในช่วงไม่กี่เดือนที่ผ่านมา บริษัทและห้างร้านจำนวนมาก ต้องทยอยปิดตัว และในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อม โรคอุบัติใหม่ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างฉับพลัน ความหมายของ “New Normal เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่เพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่น คนที่ยังไม่ติดก็ระวังตัว มีการใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือให้ถูกต้อง ไม่เอามือไปสัมผัสบริเวณใบหน้า มีระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ใช้ชีวิตในพื้นที่ส่วนรวม มีระยะห่างประมาณ 2 เมตร สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญและจะเป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตของเราไปอีกนาน หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ต้องทำตลอดไป เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดโรคทางเดินหายใจอื่น ๆ ไม่เฉพาะโควิด-19

รุ่งทิwa มากอ้อม ฐิติกร โตโพธิ์ไทย และ ชมพูนุท โตโพธิ์ไทย (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทเรียนจากการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า โลกกำลังอยู่ในวิกฤตของการระบาดของโคโรนาไวรัสอุบัติใหม่ หรือโควิด-19 ตั้งแต่การค้นพบการติดเชื้อครั้งแรกที่เมือง อุ๋ฮั่น ประเทศจีน ในปลายปี พ.ศ. 2562 โครมมีการระบาดอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก การระบาดนี้นับว่ารุนแรงในระดับศตวรรษ ในประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อโควิดสะสมจำนวนกว่าสามพันคน โดยพบผู้ติดเชื้อโควิดใน 68 จาก 77 จังหวัด บทความนี้ ทำการ ศึกษาเนื้อหาสาระด้านรูปแบบการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็น 1 ใน 9 จังหวัด ที่ไม่พบชาวอ่างทองในพื้นที่ที่ติดเชื้อจากบุคคลภายนอกจังหวัด โดยวิเคราะห์ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จากมุมมองของเทศบาลเมืองอ่างทอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวทางการป้องกัน และควบคุมการระบาดของโควิด-19 จากการทำงานแบบมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในพื้นที่จริง โดยบทเรียนที่ได้จากการศึกษา มีประเด็นเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างมากที่ทำให้เข้าใจกลไกการดำเนินการโดยคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง เข้าใจศิลปะในการดำเนินการโดยเทศบาลเมืองอ่างทอง เห็นความสำคัญของบทบาทของผู้นำในพื้นที่ และเห็นพลวัตการปรับ เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน อันจะส่งผลให้การพัฒนานโยบายการควบคุมโรคระบาดในระดับพื้นที่และประเทศดียิ่งขึ้นต่อไป

นุสรุ ปารมี (2564) ได้ศึกษาพฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกัน และการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง และเพื่อศึกษาพฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกันและการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปยังพื้นที่เกาะสีชัง ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 จำนวน 399 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง พบว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมากับคู่รัก สามี ภรรยา มีผู้ร่วมเดินทาง 1-2 คน ช่วงเวลาที่เดินทางคือ วันหยุดสุดสัปดาห์ เป็นการเดินทางแบบไปเช้า-เย็นกลับ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัย ความสะอาด และความสะดวก ส่วนการใช้เทคโนโลยีที่ใช้ในการท่องเที่ยวคือ เพื่อค้นข้อมูลท่องเที่ยว พฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกันและการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19 พบว่า พฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติในระดับทุกครั้ง มี 5 ประเด็นแรก ได้แก่ ทานสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในพื้นที่สาธารณะ ($\bar{x}=2.93$, $SD=0.328$) ทานไม่ใช้สิ่งของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า แก้ว

น้ำ ($\bar{x}=2.92$, $SD=0.286$) ท่านปฏิบัติตาม มาตรการตรวจวัดอุณหภูมิ ($\bar{x}=2.91$, $SD=1.508$) ท่านทั้ง สิ่งปนเปื้อนน้ำมูก น้ำลาย ในภาชนะหรือสถานที่ที่ จัดเตรียมไว้ ($\bar{x}=2.90$, $SD=0.378$) ท่านเลือก รับประทานอาหารปรุงสุก ($\bar{x}=2.86$, $SD=0.355$) พฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติในระดับบางครั้ง มี 3 ประเด็น ได้แก่ ท่านเดินเข้า-ออกอาคาร สถานที่ท่องเที่ยวตามแนวบอ ก เส้นทาง ($\bar{x}=2.27$, $SD=1.180$) ท่านลงทะเบียนก่อนเข้าและก่อนออกจากสถานที่ ($\bar{x}=2.12$, $SD=0.589$) ท่านทำความสะอาดพื้นที่ที่สัมผัสบ่อย ๆ เช่น ที่กดลิฟต์ มือจับในรถโดยสาร ที่จับบริเวณประตู เบาะนั่ง ที่พักแขน เป็นต้น ($\bar{x}=1.77$, $SD=0.691$) ส่วนพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามมาตรการเลย มี 2 ประเด็น ได้แก่ ท่านเลือกใช้บริการชำระเงินค่าบริการผ่านระบบออนไลน์ (E-Payment) หรือ QR Code ผ่าน แอปพลิเคชัน เพื่อลดการสัมผัสธนบัตรและเหรียญโดยตรง ($\bar{x}=1.66$, $SD=0.629$) และท่านเลือกซื้อ บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวผ่าน ระบบการจอง หรือซื้อบัตรโดยสารล่วงหน้า เพื่อหลีกเลี่ยงคนอยู่ รวมกันมาก ($\bar{x}=1.59$, $SD=0.646$)

วิไลวรรณ วัชระแก้ว และคณะ (2564) ศึกษาการท่องเที่ยวไทยแลนด์แดนสยามยุคโควิด มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทยแลนด์แดนสยามยุคโควิด ซึ่งในประเทศไทยมีแบ่ง การท่องเที่ยวออกเป็นหลากหลายรูปแบบให้เลือกอาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเฉพาะทาง การจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่าง ยั่งยืน จำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยว ตาม คุณลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้แก่ 1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) ของวัฒนธรรม รวมถึงสามารถมอบประสบการณ์นันทนาการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวด้วย 2) เป็นการ ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) เน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ นันทนาการและคุณภาพ ชีวิตของคนในชุมชน และ 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) ระหว่างความต้องการของ นักท่องเที่ยวของคนในชุมชน และขีดความสามารถของทรัพยากรหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ ของเชื้อไวรัส COVID-19 คลี่คลาย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์การฟื้นฟู การท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ สร้างความ เชื่อมั่นของผู้บริโภคนักท่องเที่ยวเกิดการใช้จ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อ ก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ รวมไปถึงผู้ประกอบการ SME และการจ้างงานภาคประชาชนใน ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาทิ ธุรกิจโรงแรม สายการบิน ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว ภายใต้อาณาเขต ปลอดภัย (New Normal) กระตุ้นไทยเที่ยวไทยด้วยรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่ปลอดภัยต่อ สุขภาพและบริการที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่าง รับผิดชอบ (Responsible Tourism) ภายใต้นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว 4 ประการ คือ ความ ปลอดภัย (Safety) ความสะอาด (Clean) ความเป็นธรรม (Fair) และกระจายรายได้สู่ชุมชนเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน (Sustainability)

ธนพัชญ์ เผือกพิพัฒน์ (2564) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในสถานการณ์โควิด-19 กรณีศึกษา: แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในสถานการณ์โควิด-19 ของประชากรแขวงคลองจั่น ในเขตบางกะปิ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในแขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, ANOVA (F-test) และการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้ด้วยวิธี LSD ทดสอบความแตกต่างรายคู่หากพบที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชากรในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในสถานการณ์โควิด-19 ของประชากรแขวงคลองจั่น ในเขตบางกะปิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกันการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในสถานการณ์โควิด-19 ของประชากรแขวงคลองจั่น ในเขตบางกะปิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

กิตติกร เรืองขำ และคณะ (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การปรับตัวโดยใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภายใต้สถานการณ์ Covid 19 ธุรกิจร้านอาหารริบส์แมน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การปรับตัวโดยใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภายใต้สถานการณ์ Covid 19 ธุรกิจร้านอาหารริบส์แมน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิทยาการศึกษาระดับเฉพาะ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ พนักงาน และลูกค้า ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การปรับตัวโดยใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภายใต้สถานการณ์ Covid 19 ประกอบด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ประกอบการได้มีการวิเคราะห์ถึงผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้ในการผลิตอาหารโดยการวิเคราะห์พิจารณาถึงต้นทุน ได้ใช้วิธีการปรับลดปริมาณในการสั่งซื้อวัตถุดิบ 2) ด้านราคา พบว่า ผู้ประกอบการไม่ได้มีปรับราคาสินค้าให้กับผู้บริโภคแต่จะมีการลดราคาเมื่อลูกค้าสั่งผ่านระบบออนไลน์ 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้ประกอบการใช้ระบบออนไลน์เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้า 4) ด้านการส่งเสริมการขาย พบว่า ร้านอาหารมีการส่งเสริมการตลาดให้กับลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์หรือสินค้าผ่านระบบออนไลน์สามารถรับส่วนลดได้ตามโปรแกรมต่าง ๆ ที่ทางร้านอาหารกำหนดไว้ 5) ด้านบุคคลหรือพนักงาน พบว่า ผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์กำลังคนโดยการลดเวลาการทำงานลง และให้ความใส่ใจในเรื่องของสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของพนักงาน 6) ด้านกายภาพและการนำเสนอ พบว่า ผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางกายภาพของร้านอาหารทั้งด้านสภาพ

ห้องอาหาร บรรยากาศ การตกแต่ง และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ 7) ด้านกระบวนการ พบว่าผู้ประกอบการมีการตรวจสอบคุณภาพด้านการบริการโดยมีกระบวนการควบคุมการบริการด้วยการนำข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเห็นของลูกค้าในรูปแบบออนไลน์

อรรถพล ศิริเวชพันธ์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อรองรับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา ชุมชนหนองสะ อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหนองสะ อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาผลกระทบด้านการท่องเที่ยวจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความต้องการปรับตัวของชุมชน และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปกติใหม่ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ 1) ผู้นำชุมชน 2) ผู้นำจากสถาบันศาสนา และ 3) ผู้นำจากสถาบันการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการประชุมระดมความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่า 1) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน มีความสอดคล้องกับ “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” ปรากฏอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ที่มุ่งเสนอการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นวิถีชีวิต 2) กรณีผลกระทบด้านการท่องเที่ยว พบว่าตั้งแต่เดือนมีนาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2563 ไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ ทว่าคนในชุมชนต้องการหารายได้ทดแทนโดยการผลิตสินค้าอัตลักษณ์ชุมชนจำหน่าย และ 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคนในชุมชนเห็นว่า มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) นั้นมีความเหมาะสม มีการจัดโครงสร้าง 3 ด้าน คือ ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ใน 3 ระยะ ได้แก่ 1) การต้อนรับนักท่องเที่ยว กำหนดจุดคัดกรองเช็คอิน โดยมี อสม.เข้ามามีส่วนร่วม 2) การให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น บริการอาหาร เครื่องดื่ม และที่พักเป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย เช่น การแยกภาชนะ และการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ และ 3) การส่งนักท่องเที่ยวมีการให้เช็คเอาท์ ประเมินการให้บริการ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการท่องเที่ยวชุมชนมาตรฐานความปกติใหม่ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้แก่ชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษได้อีกด้วย

ศุภัตรา ฮวบเจริญ และ นันทินี ทองอร (2565) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นต่อการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤตโรคระบาด ผลการวิจัยพบว่า มาตรการของรัฐในการกระตุ้นการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต โดยมีนโยบายแบบยืดหยุ่นในการยกเลิกหรือเปลี่ยนวันเวลาเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) ด้านมาตรการการเข้าออกพื้นที่ในภาวะวิกฤต โดยนักท่องเที่ยวได้รับวัคซีนครบถ้วนอย่างน้อย 14 วัน ก่อนการเดินทาง และมีเอกสารรับรองการได้รับวัคซีน 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต โดยมีการคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ซึ่งดำเนินการตามมาตรฐานความปลอดภัย และ 4) ด้านการให้บริการ โดยมีระบบการจอง การยืนยันที่พักที่สะดวก และทันสมัยในรูปแบบออนไลน์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และได้กำหนดประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1.1 ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

- 1) ธุรกิจนำเที่ยว
- 2) ธุรกิจที่พัก

3.1.1.2 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาครัฐ จังหวัดภูเก็ต ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต
- 2) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต
- 3) สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต
- 4) องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต

3.1.1.3 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาคเอกชน จังหวัดภูเก็ต ดังนี้

- 1) สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- 2) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- 3) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต

3.1.1.4 ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต

3.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือหน่วยงาน หรือสถานประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยโดยวิธีการสุ่มเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 ราย ซึ่งคัดเลือกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงประกอบด้วย

3.1.2.1 ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

- 1) ผู้จัดการธุรกิจนำเที่ยว หรือตัวแทน 5 ราย
- 2) ผู้จัดการธุรกิจที่พักในจังหวัดภูเก็ต หรือตัวแทน 4 ราย

3.1.2.2 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาครัฐในจังหวัดภูเก็ต ดังนี้

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต 1 ราย
- 2) ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต หรือตัวแทน 1 ราย
- 3) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต หรือตัวแทน 1 ราย
- 4) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต หรือตัวแทน 1 ราย

3.1.2.3 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาคเอกชน จังหวัดภูเก็ต ดังนี้

- 1) นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต 1 ราย
- 2) ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต 1 ราย
- 3) ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต 1 ราย

3.1.2.4 ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต คือ หาดป่าตอง หาดกะตะ และหาดกะรน 3 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview-IDI) แบบสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงการทบทวนเอกสารต่าง ๆ เพื่อออกแบบคำถามใช้ในการสัมภาษณ์ผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้สัมภาษณ์ วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย 4 ประเด็น จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตอนที่ 3 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต จำแนกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) แนวทางการฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบด้านนักท่องเที่ยว 2) แนวทางการฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบธุรกิจท่องเที่ยวช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต 3) การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และ 4) มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open – end – From)

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสัมภาษณ์และการหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3.3.2 นำผลการศึกษามาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3.3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

3.3.3.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการที่ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนในข้อคำถาม

3.3.3.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข ตามคำปรึกษาของที่ปรึกษาวิจัยให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์แบบ เสร็จแล้วจึงจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 การสัมภาษณ์ (Interview)

3.4.1.1 นัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือตัวแทน ผู้ประกอบธุรกิจที่พัก หรือตัวแทน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตัวแทน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ใช้วิธีสุ่มเลือกและขออนุญาตสัมภาษณ์

3.4.1.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยตั้งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีข้อคำถามก่อนทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างทำการสัมภาษณ์ ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

3.4.2 หลังจากสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ครบเรียบร้อยแล้ว ทำการสรุปข้อมูลเชิงลึกของทุกกลุ่มเพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

3.4.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสัมภาษณ์

3.4.4 จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์เขียนรายงานวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเขียนรายงานผลการศึกษาวิจัยและสรุปผลการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาประเด็นที่มีความเหมือนกันหรือต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และแนวทาง

การฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต หลังจากนั้นเชื่อมโยงข้อมูลให้มีลักษณะเป็นแนวคิดสรุปเชิงนามธรรม โดยนำเสนอผลการศึกษาระบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยเรียงตามข้อคำถามและนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับหลักการการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนประสมทางการตลาด การมีส่วนร่วมด้านการฟื้นฟู การจัดการความเสี่ยง ส่วนประสมทางการตลาด การป้องกันโรคติดต่อไวรัสโคโรนา-2019 บริบทจังหวัดภูเก็ต เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ให้แก่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์และเกิดความยั่งยืนในพื้นที่สืบไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในการศึกษารั้งนี้คือ มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต ผลการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้ให้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้สัมภาษณ์ วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย 4 ประเด็น จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต จำแนกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) แนวทางการฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบด้านนักท่องเที่ยว 2) แนวทางการฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบธุรกิจท่องเที่ยวช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต 3) การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และ 4) มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ชาย	13	72.3
หญิง	5	27.7
รวม	18	100.0

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านเพศ พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 18 คน เป็นเพศชาย จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.3 เพศหญิงจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.7 และ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านอายุ

สถานภาพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ไม่เกิน 40 ปี	3	16.7
41-50 ปี	1	5.5
51-60 ปี	11	61.1
มากกว่า 60 ปี	3	16.7
รวม	18	100.0

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมา อายุ ไม่เกิน 40 ปี และมากกว่า 60 ปี จำนวนเท่ากัน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ปริญญาตรี	10	55.5
ปริญญาตรีโท	8	44.5
รวม	18	100.0

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านระดับการศึกษา พบว่า มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.5 ปริญญาโท จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	44.5
รับราชการ	3	16.7
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	5.5
ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต	1	5.5
พนักงานลูกจ้าง	2	11.1
อื่น ๆ	3	16.7
รวม	18	100.0

จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 รองลงมา รับราชการ และอื่น ๆ จำนวน 3 รายเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

2.1 นักท่องเที่ยว

จากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาบังคับใช้ทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 การประกาศสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เรื่อง ห้ามอากาศยานทำการบิน คือ ห้ามอากาศยานขนส่งโดยสารทำการบินเข้ามายังท่าอากาศยานในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว รวมถึงการประกาศของจังหวัดภูเก็ตเรื่อง ปิดช่องทางเข้า-ออกจังหวัดภูเก็ต ทั้งทางบก และทางน้ำ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2563 ดังนี้

1) ปิดช่องทางบก ทางเข้าด่านตรวจจังหวัดภูเก็ต (ท่าฉัตรไชย) โดยห้ามยานพาหนะทุกชนิด และบุคคลเข้า - ออก ยกเว้นยานพาหนะขนส่งสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งจำเป็น เช่น ยานพาหนะกู้ชีพ กู้ภัย รถพยาบาล รถฉุกเฉินทางการแพทย์ รถที่ใช้สำหรับภารกิจของทางราชการ รถขนส่งพัสดุและสิ่งพิมพ์

2) ปิดช่องทางน้ำ ทางเข้า-ออก ทางน้ำระหว่างประเทศและในประเทศ โดยห้ามเรือทุกชนิด และบุคคล เข้า-ออก ยกเว้นเรือบรรทุกสินค้า ขนส่งสินค้าตามความจำเป็น สำหรับช่องทางเข้า-ออก ทางน้ำระหว่างจังหวัด โดยห้ามเรือทุกชนิดและบุคคล เข้า-ออก ยกเว้นเรือสำหรับการขนส่งเครื่อง

อุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง เรือกู้ชีพและขนส่งเครื่องมือแพทย์ เรือพยาบาล เรือฉุกเฉินทาง การแพทย์ เรือที่ใช้สำหรับภารกิจของทางราชการ

รวมถึงคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ 2098/2563 ลงวันที่ 16 เมษายน 2563 ดำเนินการปิดพื้นที่ รอยต่อระหว่างตำบลทุกตำบล เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายบุคคล และยานพาหนะให้น้อยที่สุดตาม มาตรการควบคุมการแพร่ระบาด โดยห้ามประชาชนเข้า-ออก พื้นที่รอยต่อ จากมาตรการดังกล่าวทำ ให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด ภูเก็ต โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งเศรษฐกิจของภูเก็ตนั้นต้องพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติ มาโดยตลอด

2.2 ธุรกิจท่องเที่ยว

การระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบเมื่อประมาณปลายเดือน ธันวาคม 2562 ที่ผ่านมา ในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และเป็นศูนย์กลางการระบาดของ โรค โดยในช่วงเดือนมกราคม 2563 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ได้รับผลกระทบธุรกิจลุ่มเป็นโดมิโนส่งผลกระทบเป็นวงกว้างโดยเฉพาะ ธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง และธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ภูเก็ต เป็นจังหวัดด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก เพราะพึ่งพิงเม็ดเงินส่วนใหญ่จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เมื่อไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามา ภาคธุรกิจท่องเที่ยวใน จังหวัดภูเก็ตไม่สามารถเปิดกิจการได้ บางแห่งประกาศปิดกิจการ หรือให้ชั่งกิจการ และที่พักบาง แห่งประกาศขาย เช่น โรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น ธุรกิจการขนส่ง ได้แก่ รถเช่า รถตุ๊ก ๆ แท็กซี่ รถบัส รถตู้ ฯลฯ หยุดกิจการผู้ประกอบการ เลิกจ้างงานปิดกิจการชั่วคราว แรงงานภาคบริการต้องตกงาน เป็นจำนวนมากอันส่งผลต่อรายได้และการใช้จ่ายของผู้บริโภค หรือถูกลดเงินเดือน

2.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

จากการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวค่อนข้างทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดในการ เดินทาง การประสานงานต่าง ๆ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานในการแก้ไขปัญหา คือ คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตเป็นประธาน ส่วนภาคธุรกิจ และ ภาคประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมขอความร่วมมือให้ประชาชนอยู่ในที่อยู่อาศัย การให้ร้านค้าหลาย ประเภทหยุดการให้บริการชั่วคราว ให้ภาคธุรกิจใช้นโยบายให้พนักงานทำงานที่บ้าน หรือ (Work from Home) เป็นต้น

2.4 การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).

โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) เริ่มมีการระบาดวงกว้างใน สาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 เป็นต้นมา องค์การอนามัยโลกจึงประกาศวันที่

11 มีนาคม พ.ศ. 2563 ให้โรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 เป็นโรคระบาดทั่วโลก การระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพของประชากรทั่วโลก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รายงานสถานการณ์ของจังหวัดภูเก็ตกล่าวว่ามีการลดลงของนักท่องเที่ยวและรายได้ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 อีกทั้งจังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่สีแดงเพราะมีการแพร่ระบาดเป็นอันดับสองของประเทศ นำไปสู่มาตรการปิดเกาะภูเก็ตตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคมถึง 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ห้ามประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าออกทั้งทางบกและทางน้ำ วันที่ 10 เมษายน ถึง 13 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ปิดสนามบินภูเก็ต ปิดรอยต่อระหว่างตำบลวันที่ 13 ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2563 สถานการณ์การระบาด มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูล ณ วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้ป่วย 227 ราย รักษาหายกลับบ้าน 223 ราย คิดเป็นร้อยละ 98 เสียชีวิต 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 จำหน่าย 1 ราย อ้างอิงจากคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดภูเก็ต สถานการณ์โรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 ของจังหวัดภูเก็ต ณ ระลอกเมษายน 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 พบผู้ติดเชื้อสะสม 19,796 ราย ผู้ติดเชื้อเสียชีวิตสะสม 143 ราย ผู้ติดเชื้อรักษาหายกลับบ้านสะสม 19,241 ราย ผู้ติดเชื้อในระบบการดูแลต่างจังหวัดสะสม 22 ราย ผู้ติดเชื้อในระบบการดูแลต่างประเทศสะสม 39 ราย ผู้ติดเชื้อในระบบการดูแลโครงการรับผู้ป่วยกลับบ้านสะสม 42 ราย ผู้ติดเชื้อในระบบการดูแล Sandbox สะสม 370 ราย ผู้ติดเชื้อในระบบการดูแล Exemption from Quarantine / Test & Go สะสม 222 ราย ทั้งนี้ จังหวัดภูเก็ตยังมีความเสี่ยงที่จะพบการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 จึงต้องมีมาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 และเตรียมความพร้อมแผนเผชิญเหตุรองรับการระบาด

ตอนที่ 3 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

3.1 แนวทางการฟื้นฟูการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบด้านนักท่องเที่ยวช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

แนวทางการฟื้นฟูการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบด้านนักท่องเที่ยว จากการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลควรเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้กับภาคธุรกิจท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดภูเก็ตให้ครอบคลุมประชากรกว่าร้อยละ 70 เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยและสาธารณสุข โดยจะเริ่มจากจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดนำร่อง (Phuket Sandbox) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนผ่านการสร้างรายได้ การลงทุน และเพิ่มโอกาสการจ้างงานภายในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทาง (Tourist destination) ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ การแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้พฤติกรรมเดินทางของนักท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวความเป็นปกติใหม่ (New Normal) โดยจะ

เพิ่มความใส่ใจในองค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ 1) สุขภาพอนามัย (Sanitation) 2) ความสะอาด (Hygiene) 3) ความปลอดภัย (Safety) 4) ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) 5) ดิจิทัล (Digital) 6) ความเชื่อถือได้ (Reliability) และ 7) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) เพื่อให้เกิด “ความสมดุล (Balance)” ซึ่งก็คือความสามารถในการบริหารจัดการกับสถานะที่ไม่เป็นปกตินี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจการขนส่งจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและปรับรูปแบบการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้บริการแบบปกติใหม่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน อาทิ กิจกรรมด้านอาหารซีฟู้ด วัฒนธรรมด้านอาหารประจำถิ่น โดยเฉพาะอาหารพื้นเมืองภูเก็ตของชาวบาหลีที่โดดเด่นในด้านรสชาติ และวิธีการปรุงที่ได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศให้จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหารของยูเนสโก หรือ Phuket: City of Gastronomy in UNESCO Creative City Network เป็นเมืองแรกของไทยและอาเซียน และปัจจุบันเป็น 1 ใน 36 เมืองทั่วโลก จนได้รับการกล่าวขานว่าภูเก็ตเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและวัฒนธรรมที่งดงามติดอันดับโลก ส่งเสริมการท่องเที่ยวการจัดอบรมสัมมนาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและกระตุ้นให้เกิดการเดินทางภายในประเทศ จากภูมิภาคอื่นหรือจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจและส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตให้มั่นคงและยั่งยืน ภาครัฐควรสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาร่วมการแข่งขัน และชมกีฬา ด้านที่พักประกาศเปิดให้เข้าพักด้วยราคา ที่ปรับลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนล็อกดาวน์และมีโปรโมชั่นอาหารเช้า

3.2 แนวทางการฟื้นฟูการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบธุรกิจท่องเที่ยวช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

ระหว่างที่ยังไม่สามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาได้ ให้รัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต การจัดอบรมสัมมนาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รวมไปถึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยเฉพาะในช่วงที่ไม่ใช่วันหยุด เพื่อให้ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวสามารถขับเคลื่อนไปได้ นโยบายการคลัง (เช่น การลดหย่อนหรือ การยกเว้นภาษี เป็นต้น) นโยบายการเงิน (เช่น การเพิ่มประเภทของสินเชื่อ และการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ช่วยเหลือสำหรับสภาพคล่องทางการเงินให้กับธุรกิจท่องเที่ยว สนับสนุนค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อช่วยธุรกิจให้สามารถจ้างงานได้ต่อไป มาตรการด้านการตลาด ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับนักท่องเที่ยว เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยว ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อออนไลน์ เพื่อมุ่งให้

นักท่องเที่ยวรู้สึกสัมผัสถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ในภาพลักษณ์ที่เท่ ทันสมัย มีสไตล์ และสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยว หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มคลี่คลาย ซึ่งดำเนินการพร้อมกับมาตรการอื่น ๆ เช่น การรักษาความปลอดภัย และสุขอนามัย มาตรการทางการตลาดและการส่งเสริมการตลาดที่มุ่งเป้าไปที่การท่องเที่ยวในประเทศ การแจกบัตรกำนัล (Voucher) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการตลาด (Market Intelligence)

ด้านตลาดต่างประเทศ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวต่อแบรนด์ท่องเที่ยวประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังอยู่ในใจของนักท่องเที่ยว (Top of Mind) โดยเพิ่มการสร้างเชื่อมั่นในคุณค่าแบรนด์ Amazing Thailand ให้เกิดภาพลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย พร้อมทั้งรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย และกระตุ้นความต้องการของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางและเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยว เผยแพร่สารคดีเชิงท่องเที่ยวทาง National Geographic และ Discovery Channel นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ และออฟไลน์ในต่างประเทศ ผ่านสถานีโทรทัศน์ขนาดใหญ่ เช่น BBC World News และ Euro News เว็บไซต์ YTimes.com, cnn.com เป็นต้น เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรองรับนักท่องเที่ยว 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) กลุ่ม Medical & wellness tourism ที่จะได้รับความนิยมน่าขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูง (2) กลุ่ม Green & community-based tourism ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวเมืองรองและลด over-tourism (3) กลุ่ม Business เช่น กลุ่มนักลงทุน และ Professional staffs ที่เข้ามาทำงานในไทย หรือมาจัดสัมมนาในไทย รวมถึงกลุ่ม Work from anywhere และผู้ติดตาม ซึ่งจะเป็นกลุ่มศักยภาพที่ใช้จ่ายสูงเพราะมีแนวโน้มที่จะอยู่นาน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามนโยบายดึงดูดการลงทุนและบุคลากรต่างชาติมาทำงานในไทย

3.3 การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เผยแพร่สถานการณ์โรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ กับสาธารณชน จัดเผยแพร่คู่มือแนวทางในการเฝ้าระวัง สอบสวนโรค และแนวทางเวชปฏิบัติ (CPG) กรณีผู้ป่วยสงสัยโรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ พร้อมทั้งแจ้งช่องทางการส่งต่อข้อมูลผู้ป่วยและผู้ป่วยสงสัยโรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์กลุ่มภารกิจตระหนักรู้สถานการณ์สาธารณสุข ประชุมหารือแนวทางการเตรียมการและการดำเนินงานในระดับนโยบายระหว่างผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต สมาคมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ให้นำหน่วยงานทางด้านการท่องเที่ยวจัดให้มีการ Upskill Reskill บุคลากรด้านการท่องเที่ยว จัดให้มีการอบรมพนักงานบริการโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวให้มีความรู้ด้านความปลอดภัย ตามมาตรฐาน SHA ของกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการการท่องเที่ยวยุค New Normal กำหนดภาคเอกชนปฏิบัติ ตามมาตรการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด กำหนดร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และให้องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยว ให้ชุมชนร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนาตนเองในการรองรับนักท่องเที่ยวยุค New Normal รวมถึงนักท่องเที่ยวปฏิบัติ ตามมาตรการที่กำหนด และปรับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวยุค New Normal

3.4 มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะ และไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยไอจาม หากเลี่ยงไม่ได้ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ป้องกันได้โดยใช้หลักการป้องกันโรคติดต่อทางเดินหายใจ ได้แก่ ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และไม่คลุกคลีกับผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ ให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะ และไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยไอจาม หากเลี่ยงไม่ได้ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย หมั่นล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอด้วยน้ำ และสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจลล้างมือ ไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น ไม่ใช้ของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น (เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว) เนื่องจากเชื้อก่อโรคทางระบบทางเดินหายใจสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทางการสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ รับประทานอาหารปรุงสุกร้อน ขอความร่วมมือไม่เดินทางข้ามจังหวัด ให้สถานการศึกษาหยุดการเรียนการสอนหรือใช้รูปแบบออนไลน์ ให้มีการทำงานแบบ Work from Home มาตรการสั่งปิดสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการเดินทางของบุคคลที่เดินทางจากพื้นที่ควบคุมสูงสุด รวมทั้งเร่งค้นหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกและสอบสวนโรคในพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อและพื้นที่เชื่อมโยงที่ได้ข้อมูลจากการสอบสวนโรคของหน่วยงานสาธารณสุข

ตอนที่ 4: ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

รูปแบบการท่องเที่ยวหลังจากโควิด-19 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัย ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นตัวชูโรงด้านการ

ท่องเที่ยวของประเทศไทยหลังโควิด ดังนั้นกำลังคนในด้าน Health & Wellness และ Digital Transformation ภาครัฐต้องเข้าไปพัฒนากำลังคนให้เกิดทักษะให้กับสถานประกอบการ

ด้านวัฒนธรรมและอาหารพื้นฟูอาหารท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติควรได้รับการฟื้นฟูและดูแลจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนในพื้นที่

การบริหารจัดการของรัฐ ควรส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลังสู่ท้องถิ่น ให้องค์กรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว สร้างจังหวัดภูเก็ตให้เป็นเขตปกครองเศรษฐกิจพิเศษด้านการท่องเที่ยว ควรปรับปรุงกฎหมายด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ท่องเที่ยว ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวและการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวของนักลงทุนต่างชาติ ให้ภาครัฐเก็บค่าประกันการรักษาสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และควรมีที่กักตัวสำหรับผู้ที่เป็นโรคอุบัติใหม่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยโดยวิธีการสุ่มเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งคัดเลือกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือตัวแทน จำนวน 5 ราย ผู้ประกอบธุรกิจที่พักในจังหวัดภูเก็ต หรือตัวแทน จำนวน 4 ราย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตัวแทน 1 ราย หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต คือ ผู้อำนวยการสำนักงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต หน่วยงานภาคเอกชน คือ นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คือ หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน จำนวน 3 ราย จำนวนรวมทั้งสิ้น 18 ราย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview-IDI) ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ตอนที่ 3 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดภูเก็ต และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดภูเก็ต การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาประเด็นที่มีความเหมือนกันหรือต่างกัน ที่เกี่ยวข้องสภาพปัญหา และอุปสรรคในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ในจังหวัดภูเก็ต และแนวทางการฟื้นฟู

ท่องเที่ยวในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

5.1.1.1 ด้านนักท่องเที่ยว จากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้มียกนักท่องเที่ยวลดลงอย่างเห็นได้ชัด รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาบังคับใช้ทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 การประกาศสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เรื่อง ห้ามอากาศยานทำการบิน คือ ห้ามอากาศยานขนส่งโดยสารทำการบินเข้ามายังท่าอากาศยานในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว รวมถึงการประกาศของจังหวัดภูเก็ตเรื่อง ปิดช่องทางเข้า-ออกจังหวัดภูเก็ต ทั้งทางบก และทางน้ำ รวมถึงคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการปิดพื้นที่รอยต่อระหว่างตำบลทุกตำบล เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายบุคคล และยานพาหนะให้น้อยที่สุดตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด โดยห้ามประชาชนเข้า-ออก พื้นที่รอยต่อ จากมาตรการดังกล่าวทำให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งเศรษฐกิจของภูเก็ตนั่นต้องพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติมาโดยตลอด

5.1.1.2 ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ผลกระทบธุรกิจล้มเป็นโดมิโนส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง และธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ภูเก็ตเป็นจังหวัดด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก เพราะพึ่งพิงเม็ดเงินส่วนใหญ่จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เมื่อไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามา ภาคธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตไม่สามารถเปิดกิจการได้ บางแห่งประกาศปิดกิจการ หรือให้ชั่งกิจการ และที่พักบางแห่งประกาศขาย เช่น โรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น ธุรกิจการขนส่ง ได้แก่ รถเช่า รถตุ๊ก ๆ แท็กซี่ รถบัส รถตู้ ฯลฯ หยุดกิจการผู้ประกอบการ เลิกจ้างงานปิดกิจการชั่วคราว แรงงานภาคบริการต้องตกงานเป็นจำนวนมากอันส่งผลต่อรายได้และการใช้จ่ายของผู้บริโภค หรือถูกลดเงินเดือน

5.1.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวค่อนข้างทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดในการเดินทาง การประสานงานต่าง ๆ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานในการแก้ไขปัญหา คือ คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตเป็นประธาน ส่วนภาคธุรกิจ และภาคประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมขอความร่วมมือ

ให้ประชาชนอยู่ในที่อยู่อาศัย การให้ร้านค้าหลายประเภทหยุดการให้บริการชั่วคราว ให้ภาคธุรกิจใช้นโยบายให้พนักงานทำงานที่บ้าน หรือ Work from Home เป็นต้น

5.1.1.4 ด้านการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพของประชากรทั่วโลก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รายงานสถานการณ์ของจังหวัดภูเก็ตกล่าวว่า มีการลดลงของนักท่องเที่ยวและรายได้ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 อีกทั้งจังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่สีแดงเพราะมีการแพร่ระบาดเป็นอันดับสองของประเทศ นำไปสู่มาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปิดเกาะภูเก็ต ห้ามประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าออกทั้งทางบกและทางน้ำ ปิดสนามบินภูเก็ต ปิดรอยต่อระหว่างตำบล ทั้งนี้ จังหวัดภูเก็ตยังมีความเสี่ยงที่จะพบการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงต้องมีมาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 และเตรียมความพร้อมแผนเผชิญเหตุรองรับการระบาด

5.1.2 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต

5.1.2.1 ด้านนักท่องเที่ยว รัฐบาลควรเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้กับภาคธุรกิจท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดภูเก็ตให้ครอบคลุมประชากรกว่าร้อยละ 70 เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยและสาธารณสุข โดยจะเริ่มจากจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดนำร่อง (Phuket Sandbox) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนผ่านการสร้างรายได้ การลงทุน และเพิ่มโอกาสการจ้างงานภายในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทาง (Tourist destination) ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวความเป็นปกติใหม่ (New Normal) โดยจะเพิ่มความใส่ใจในองค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ 1) สุภาพอนามัย (Sanitation) 2) ความสะอาด (Hygiene) 3) ความปลอดภัย (Safety) 4) ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) 5) ดิจิทัล (Digital) 6) ความเชื่อถือได้ (Reliability) และ 7) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) เพื่อให้เกิด “ความสมดุล (Balance)” ซึ่งก็คือความสามารถในการบริหารจัดการกับสถานะที่ไม่เป็นปกตินี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.2 ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ภาครัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยการจัดอบรมสัมมนาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รวมไปถึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยเฉพาะในช่วงที่ไม่ใช่วันหยุด เพื่อให้ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวสามารถขับเคลื่อนไปได้ นโยบายการคลัง (เช่น การลดหย่อนหรือ การยกเว้นภาษี เป็นต้น) นโยบายการเงิน (เช่น การเพิ่มประเภทของสินเชื่อ และการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ช่วยเหลือสำหรับสภาพคล่องทางการเงินให้กับธุรกิจท่องเที่ยว สนับสนุนค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อช่วยธุรกิจให้สามารถจ้างงานได้ต่อไป มาตรการด้านการตลาด ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับนักท่องเที่ยว เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยว ผ่านสื่อ

โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อออนไลน์ เพื่อมุ่งให้นักท่องเที่ยวรู้สึกสัมผัสถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ในภาพลักษณ์ที่เท่ ทันสมัย มีสไตล์ และสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยว หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มคลี่คลาย ซึ่งดำเนินการพร้อมกับมาตรการอื่น ๆ เช่น การรักษาความปลอดภัยและสุขอนามัย มาตรการทางการตลาดและการส่งเสริมการตลาดที่มุ่งเป้าไปที่การท่องเที่ยวในประเทศ การแจกบัตรกำนัล (Voucher) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการตลาด (Market Intelligence)

ด้านตลาดต่างประเทศ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวต่อแบรนด์ท่องเที่ยวประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังอยู่ในใจของนักท่องเที่ยว (Top of Mind) โดยเพิ่มการสร้างเชื่อมั่นในคุณค่าแบรนด์ Amazing Thailand ให้เกิดภาพลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย พร้อมทั้งรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย และกระตุ้นความต้องการของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางและเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยว เผยแพร่สารคดีเชิงท่องเที่ยวทาง National Geographic และ Discovery Channel นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ และออฟไลน์ในต่างประเทศ ผ่านสถานีโทรทัศน์ขนาดใหญ่ เช่น BBC World News และ Euro News เว็บไซต์ YTimes.com, cnn.com เป็นต้น เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรองรับนักท่องเที่ยว 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) กลุ่ม Medical & wellness tourism ที่จะได้รับคามนิยามมากขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูง (2) กลุ่ม Green & community-based tourism ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวเมืองรองและลด over-tourism (3) กลุ่ม Business เช่น กลุ่มนักลงทุน และ Professional staffs ที่เข้ามาทำงานในไทย หรือมาจัดสัมมนาในไทย รวมถึงกลุ่ม Work from anywhere และผู้ติดตาม ซึ่งจะเป็นกลุ่มศักยภาพที่ใช้จ่ายสูงเพราะมีแนวโน้มที่จะอยู่นาน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามนโยบายดึงดูดการลงทุนและบุคลากรต่างชาติมาทำงานในไทย

5.1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว มีการประชุมหารือแนวทางการเตรียมการและการดำเนินงานในระดับนโยบายระหว่างผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ให้หน่วยงานทางด้านการท่องเที่ยวจัดให้มีการ Upskill Reskill บุคลากรด้านการท่องเที่ยว จัดให้มีการอบรมพนักงานบริการโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวให้มีความรู้ด้านความปลอดภัย ตามมาตรฐาน SHA ของกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการการท่องเที่ยวยุค New Normal กำหนดภาคเอกชนปฏิบัติ

ตามมาตรการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด กำหนดร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และให้ห้องความรู้การจัดการท่องเที่ยว ให้ชุมชนร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาตนเองในการรองรับนักท่องเที่ยวยุค New Normal รวมถึงนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด และปรับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวยุค New Normal

5.1.2.4 มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะ และไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยไอจาม หากเลี่ยงไม่ได้ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ป้องกันได้โดยใช้หลักการป้องกันโรคติดต่อทางเดินหายใจ ได้แก่ ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และไม่คลุกคลีกับผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ ให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะ และไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยไอจาม หากเลี่ยงไม่ได้ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย หมั่นล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอด้วยน้ำ และสบู่ หรือ แอลกอฮอล์เจลล้างมือ ไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น ไม่ใช้ของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น (เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว) เนื่องจากเชื้อก่อโรคทางระบบทางเดินหายใจสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทางการสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ รับประทานอาหารปรุงสุกร้อน ขอความร่วมมือไม่เดินทางข้ามจังหวัด ให้สถานการศึกษาหยุดการเรียนการสอนหรือใช้รูปแบบออนไลน์ ให้มีการทำงานแบบ Work from Home มาตรการสั่งปิดสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการเดินทางของบุคคลที่เดินทางจากพื้นที่ควบคุมสูงสุด รวมทั้งเร่งค้นหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกและสอบสวนโรคในพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อและพื้นที่เชื่อมโยงที่ได้ข้อมูลจากการสอบสวนโรคของหน่วยงานสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

รูปแบบการท่องเที่ยวหลังจากโควิด-19 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัย ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นตัวชูโรงด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยหลังโควิด ดังนั้นกำลังคนในด้าน Health & Wellness และ Digital Transformation ภาครัฐต้องเข้าไปพัฒนากำลังคนให้เกิดทักษะให้กับสถานประกอบการ ด้านวัฒนธรรมและอาหารฟื้นฟูอาหารท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติควรได้รับการฟื้นฟูและดูแลจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนในพื้นที่ การบริหารจัดการของรัฐ ควรส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลังสู่ท้องถิ่น ให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว สร้างจังหวัดภูเก็ตให้เป็นเขตปกครองเศรษฐกิจพิเศษด้านการท่องเที่ยว ควรปรับปรุงกฎหมายด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ท่องเที่ยว ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวและการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวของนักลงทุนต่างชาติ ให้ภาครัฐ

เก็บค่าประกันการรักษาสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และควรมีที่กักตัวสำหรับผู้ที่เป็นโรคอุบัติใหม่

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

5.2.1 สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

5.2.1.1 ด้านนักท่องเที่ยว พบว่า ได้รับผลกระทบ โดยจากการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยรัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน บังคับใช้ทุกเขตท่องเที่ยวที่ทั่วราชอาณาจักร รวมถึงการประกาศของจังหวัดภูเก็ต มีคำสั่งในการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการการแพร่ระบาด ซึ่งจากมาตรการดังกล่าวทำให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามาเที่ยวได้ สอดคล้องกับ วนัฎภรณ์ ทองฤทธิ์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของ Covid-19 ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและการท่องเที่ยว กรณีศึกษา: หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบโดย ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในบริเวณพื้นที่อุทยานฯ น้อยลง ส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการทั้งโรงแรม ร้านอาหาร รถ และเรือนำเที่ยวรวมถึงอุทยานฯ เองก็ได้รับผลกระทบสูญเสียรายได้ไปถึง 90% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบไปทั่วโลก ทุกประเทศจำเป็นต้องกำหนดมาตรการป้องกันให้เกิดการแพร่ระบาดน้อยที่สุด ให้แรงงานให้ทุกคนอยู่ในบ้านหรือ ทำงานที่บ้าน (Work from Home)

5.2.1.2 ด้านธุรกิจท่องเที่ยว พบว่า ผลกระทบธุรกิจล้มเป็นโดมิโนส่งผลกระทบเป็นวงกว้างโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง และธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ภูเก็ตเป็นจังหวัดด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก เพราะพึ่งพิงเม็ดเงินส่วนใหญ่จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เมื่อไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามา ภาคธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตไม่สามารถเปิดกิจการได้ บางแห่งประกาศปิดกิจการ หรือให้ชั่งกิจการ และที่พักบางแห่งประกาศขาย เช่น โรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น ธุรกิจการขนส่ง ได้แก่ รถเช่า รถตุ๊ก ๆ แท็กซี่ รถบัส รถตู้ ฯลฯ หยุคกิจการผู้ประกอบการ เลิกจ้างงานปิดกิจการชั่วคราว แรงงานภาคบริการต้องตกงานเป็นจำนวนมากอันส่งผลกระทบต่อรายได้และการใช้จ่ายของผู้บริโภค หรือถูกลดเงินเดือน แสดงให้เห็นว่าจาก

สถานการณ์โควิด-19 ธุรกิจต่าง ๆ ได้รับผลกระทบทั่วประเทศ รวมถึงประเทศไทย ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก ก็ได้รับผลกระทบ สอดคล้องกับ ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และ รุ่งเรือง ทองศร (2564) ที่พบว่า ประเทศที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก คือ ประเทศไทย โดยคิดเป็นร้อยละ 22 ของ GDP ของประเทศ และยิ่งสอดคล้องกับ เอกชัย ชำนินา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยพบว่า สภาพปัญหาของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภาครัฐประสบปัญหาการมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่ำที่สุดนับตั้งแต่มีการเก็บสถิติทางการท่องเที่ยว ต่ำที่สุดนับตั้งแต่ปี 2496

5.2.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวค่อนข้างทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดในการเดินทาง การประสานงานต่าง ๆ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานในการแก้ไขปัญหา คือ คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตเป็นประธาน ส่วนภาคธุรกิจ และภาคประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมขอความร่วมมือให้ประชาชนอยู่ในที่อยู่อาศัย การให้ร้านค้าหลายประเภทหยุดการให้บริการชั่วคราว ให้ภาคธุรกิจใช้นโยบายให้พนักงานทำงานที่บ้าน หรือ Work from Home เป็นต้น จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวช่วงสถานการณ์โควิด-19 ประสบปัญหาในการประสานงานต่าง ๆ ซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการ จึงควรมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปาหนัน เวฬุวัน (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานของฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-2019) ผลการวิจัยพบว่า ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ควรมีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ควรพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ มีความรู้การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ควรปรับเปลี่ยน ทัศนคติและเน้นให้ปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ควรอบรมการใช้งานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 4) ควรสำรวจสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความเพียงพอ 5) ควรสำรวจเครื่องมือวัสดุ-อุปกรณ์ ให้มีความทันสมัย มีสภาพพร้อมใช้งาน

5.2.1.4 ด้านการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพของประชากรทั่วโลก และจังหวัดภูเก็ต มีการแพร่ระบาดเป็นอันดับสองของประเทศ มีการลดลงของนักท่องเที่ยวและรายได้ นำไปสู่มาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปิดเกาะภูเก็ต ห้ามประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าออกทั้งทางบกและทางน้ำ ปิดสนามบินภูเก็ต ปิดรอยต่อระหว่างตำบล ซึ่งจากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ภาวะวิกฤตในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้จังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบทั้งภาคการท่องเที่ยว และ

อุตสาหกรรมอื่น ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐจะต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยภาพรวม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงภาคธุรกิจต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ต สอดคล้องกับ เอกชัย ชำนินา (2563) ที่ได้กล่าวว่า ภาครัฐควรเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศหลังภาวะการแพร่เชื้อโควิด-19 ด้วยการสร้างงาน สร้างรายได้ เสริมสภาพคล่อง กระตุ้นการบริโภคภาคประชาชนผ่านการเดินทางภายในประเทศ และสร้างรายได้จากฐานนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง สร้างสมดุลเชิงโครงสร้างใหม่ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทย ในจังหวัดต่าง ๆ และรวมถึงจังหวัดภูเก็ต กลับมามีเศรษฐกิจที่ดี ด้วยความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยว นักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างชาติ ได้กลับมาท่องเที่ยว มาลงทุนในประเทศ มีการใช้จ่ายใช้สอยกันอย่างปกติ และเกิดความยั่งยืนต่อไป

5.2.2 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต

5.1.2.1 ด้านนักท่องเที่ยว พบว่า รัฐบาลควรเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้กับภาคธุรกิจท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดภูเก็ตให้ครอบคลุมประชากรกว่าร้อยละ 70 เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยและสาธารณสุข โดยจะเริ่มจากจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดนำร่อง (Phuket Sandbox) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนผ่านการสร้างรายได้ การลงทุน และเพิ่มโอกาสการจ้างงานภายในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทาง (Tourist destination) ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวความเป็นปกติใหม่ (New Normal) โดยจะเพิ่มความใส่ใจในองค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ 1) สุขภาพอนามัย (Sanitation) 2) ความสะอาด (Hygiene) 3) ความปลอดภัย (Safety) 4) ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) 5) ดิจิทัล (Digital) 6) ความเชื่อถือได้ (Reliability) และ 7) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) เพื่อให้เกิด “ความสมดุล (Balance)” ซึ่งก็คือความสามารถในการบริหารจัดการกับสถานะที่ไม่เป็นปกตินี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนจากภาครัฐในการกระตุ้นนักท่องเที่ยวให้เกิดความเชื่อมั่น และกลับมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งเน้นถึงมาตรการด้านความปลอดภัย สอดคล้องกับ ศุภัตรา ฮวบเจริญ และ นันทินี ทองอร (2565) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นต่อการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤตโรคระบาด ผลการวิจัยพบว่า มาตรการของรัฐในการกระตุ้นการท่องเที่ยวประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต โดยมีนโยบายแบบยืดหยุ่นในการยกเลิกหรือเปลี่ยนวันเวลาเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) ด้านมาตรการการเข้าออกพื้นที่ในภาวะวิกฤต โดยนักท่องเที่ยวได้รับวัคซีนครบถ้วนอย่างน้อย 14 วัน ก่อนการเดินทาง และมีเอกสารรับรองการได้รับวัคซีน 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต โดยมีการคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ซึ่งดำเนินการตามมาตรฐานความปลอดภัย และ 4) ด้านการ

ให้บริการ โดยมีระบบการจอง การยืนยันที่พักที่สะดวก และทันสมัยในรูปแบบออนไลน์ ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นต่อการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต รัฐจะต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความเชื่อมั่นต่อการบริการจัดการในด้านต่าง ๆ

5.1.2.2 ด้านธุรกิจท่องเที่ยว พบว่า ภาครัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยการจัดอบรมสัมมนาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รวมไปถึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยเฉพาะในช่วงที่ไม่ใช่วันหยุด เพื่อให้ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวสามารถขับเคลื่อนไปได้ นโยบายการคลัง (เช่น การลดหย่อนหรือ การยกเว้นภาษี เป็นต้น) นโยบายการเงิน (เช่น การเพิ่มประเภทของสินเชื่อ และการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ช่วยเหลือสำหรับสภาพคล่องทางการเงินให้กับธุรกิจท่องเที่ยว สนับสนุนค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อช่วยธุรกิจให้สามารถจ้างงานได้ต่อไป มาตรการด้านการตลาด ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับนักท่องเที่ยว เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อมุ่งให้นักท่องเที่ยวรู้สึกสัมผัสถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งดำเนินการพร้อมกับมาตรการอื่น ๆ เช่น การรักษาความปลอดภัยและสุขอนามัย มาตรการทางการตลาดและการส่งเสริมการตลาดที่มุ่งเป้าไปที่การท่องเที่ยวในประเทศ การแจกบัตรกำนัล (Voucher) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการตลาด (Market Intelligence) สอดคล้องกับ เอกชัย ชำนินา (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยพบว่า จากการวิเคราะห์ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยว ภาครัฐมีมาตรการเยียวยาแก้ปัญหาให้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของการเยียวยาด้านภาษี โดยการให้กลุ่มนิติบุคคลสามารถเลื่อนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีออกไปก่อนเพื่อให้กลุ่มนิติบุคคลดังกล่าวสามารถนำเงินมาหมุนเวียนให้เกิดสภาพคล่องให้มากที่สุด การลดอัตราเงินสมทบประกันสังคม รวมถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจท่องเที่ยวภายในประเทศไทย เช่น โครงการเที่ยวปันสุข การเพิ่มวันหยุดพิเศษเพื่อให้ประชาชนได้ออกมาท่องเที่ยวคลายล็อคระตุ้นเศรษฐกิจ เมื่อภาครัฐส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวมากขึ้น ประการต่อมาคือการที่ภาครัฐอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โดยยึดหลักการสะอาด สะดวก และปลอดภัยเพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติกลับมาท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความปลอดภัยบนเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อวางแผนระยะยาว สำหรับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้เป็นเพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั่วทุกประเทศรวมถึงประเทศไทย และจังหวัดภูเก็ต เข้าใจ

ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้ออกมาตรการต่าง ๆ ในการบรรเทา ช่วยเหลือสนับสนุนภาพธุรกิจให้สามารถกลับมามีเสถียรภาพคล่องให้การดำเนินธุรกิจได้อีกครั้ง

5.1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว พบว่า มีการประชุมหารือแนวทางการเตรียมการและการดำเนินงานในระดับนโยบายระหว่างผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ให้นำหน่วยงานทางด้านการท่องเที่ยวจัดให้มีการ Upskill Reskill บุคลากรด้านการท่องเที่ยว จัดให้มีการอบรมพนักงานบริการโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวให้มีความรู้ด้านความปลอดภัย ตามมาตรฐาน SHA ของกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการการท่องเที่ยวยุค New Normal กำหนดภาคเอกชนปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด กำหนดร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และให้องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยว ให้ชุมชนร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาตนเองในการรองรับนักท่องเที่ยวยุค New Normal รวมถึงนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด และปรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวยุค New Normal สอดคล้องกับ สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ เมืองพัทยา (2565) ที่ได้ศึกษาโครงการ การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดรับนักท่องเที่ยวของเมืองพัทยาหลังช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มผ่อนคลาย ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับนักท่องเที่ยวของเมืองพัทยา หลังช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มผ่อนคลาย ภาพรวมอยู่ในระดับมีความพร้อมเป็นอย่างมากในการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะการให้ความสำคัญของทุกภาคส่วนในการช่วยกันฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาโดยเร็วที่สุด เพื่อการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของจังหวัดให้กลับสู่ภาวะปกติ

5.1.2.4 มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า ให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะและไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วย ไอจาม หากเลี่ยงไม่ได้ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ป้องกันได้โดยใช้หลักการป้องกันโรคติดต่อทางเดินหายใจ ได้แก่ ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และไม่คลุกคลีกับผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ ให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะ และไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยไอจาม หากเลี่ยงไม่ได้ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย หมั่นล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอด้วยน้ำ และสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจลล้างมือ ไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น ไม่ใช่ของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น (เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว) เนื่องจากเชื้อก่อโรคทางระบบทางเดินหายใจสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทางการสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ รับประทานอาหารปรุงสุกร้อน ขอความร่วมมือไม่

เดินทางข้ามจังหวัด ให้สถานการศึกษาหยุดการเรียนการสอนหรือใช้รูปแบบออนไลน์ ให้มีการทำงานแบบ Work from Home มาตรการสั่งปิดสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการเดินทางของบุคคลที่เดินทางจากพื้นที่ที่ควบคุมสูงสุด รวมทั้งเร่งค้นหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกและสอบสวนโรคในพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อและพื้นที่เชื่อมโยงที่ได้ข้อมูลจากการสอบสวนโรคของหน่วยงานสาธารณสุข สอดคล้องกับ กฎหมาย พรหมมณ (2565) ที่ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19): กรณีศึกษาตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ การล้าง มือด้วยสบู่ หรือแอลกอฮอล์ หลังจากสัมผัสสิ่งของ หรือกลับจากข้างนอก ทุกครั้ง การสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกไปในที่สาธารณะ การดูแลสุขภาพตัวเองและป้องกันตัวเองอยู่เสมอ เช่น ออก กำลังกายเป็นประจำ พกหน้ากากอนามัย และเจลแอลกอฮอล์ติดตัวทุกครั้งหลังออกจากบ้าน เป็นต้น การเข้ารับการศึกษาโควิด 2019 สามารถช่วยลดการติดเชื้อและลดการเสียชีวิตได้ การติดตามสถานการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 จากสื่อที่เผยแพร่โดยกระทรวงสาธารณสุข การหลีกเลี่ยงการไปสถานที่ที่มีความแออัด สถานที่ที่มีการรวมกลุ่มกัน และเสี่ยงต่อการติดเชื้อ การรักษาระยะห่าง 1-2 เมตร ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข ขณะออกนอกเคหะสถานทุกครั้ง การรับประทานอาหารที่ ปรุงสุกใหม่ และมีการใช้ช้อนกลางในการรับประทานอาหารร่วมกันทุกครั้ง ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ลำดับสุดท้าย คือ พฤติกรรมในเรื่องของการแยกของใช้ส่วนตัว และหลีกเลี่ยงการใช้ของร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะมาตรการของรัฐ ถือเป็นหน้าที่สำคัญของประชาชนที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากทุกคนร่วมมือร่วมใจปฏิบัติจะทำให้ช่วยลดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวหลังจากโควิด-19 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัย ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นตัวชูโรงด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยหลังโควิด ดังนั้นกำลังคนในด้าน Health & Wellness และ Digital Transformation ภาครัฐต้องเข้าไปพัฒนากำลังคนให้เกิดทักษะให้กับสถานประกอบการ ด้านวัฒนธรรมและอาหารพื้นฟูอาหารท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติควรได้รับการฟื้นฟูและดูแลจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนในพื้นที่ การบริหารจัดการของรัฐ ควรส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลังสู่ท้องถิ่น หน่วยงานในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว สร้างจังหวัดภูเก็ตให้เป็นเขตปกครองเศรษฐกิจพิเศษด้านการท่องเที่ยว ควรปรับปรุงกฎหมายด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อ

การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ท่องเที่ยว ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวและการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวของนักลงทุนต่างชาติ ให้ภาครัฐเก็บค่าประกันการรักษาสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และควรมีที่กักตัวสำหรับผู้ที่เป็นโรคอุบัติใหม่ จากข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จะเห็นได้ว่าแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เริ่มจากการทำความเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เริ่มเปลี่ยนไปจากเดิม เน้นสุขภาพและความปลอดภัย จังหวัดภูเก็ตจึงความนำเสนอการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสุขภาพ หรือแหล่งที่เป็นธรรมชาติเพื่อบำบัดสุขภาพ นอกจากนี้การบริหารจัดการของรัฐ จังหวัดภูเก็ตควรบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อให้การดำเนินการด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำกับดูแลรับผิดชอบจะทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งทิวา ฐิติกร และ ชมพูนุท (2563) ที่ได้กล่าวว่า ความเข้าใจแนวทางการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในพื้นที่จริง ควรทำให้เข้าใจกลไกการดำเนินการโดยคณะกรรมการโรคติดต่อ เห็นความสำคัญของบทบาทของผู้นำในพื้นที่ มีการกระจายอำนาจและประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และควรเข้าใจถึงพลวัตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน อันจะส่งผลให้การพัฒนา นโยบายการควบคุมโรค ระบาดในระดับพื้นที่และประเทศดียิ่งขึ้นต่อไป ทั้งนี้เพราะการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต เป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่ายที่จะต้องร่วมมือประสานงานซึ่งกันและกัน และในแต่ละฝ่ายควรมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอย่างเต็มที่ เพื่อให้การดำเนินการนั้นมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สภาพปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยว
<p>ด้านนักท่องเที่ยว : นักท่องเที่ยวลดลงอย่างเห็นได้ชัด</p> <p>ด้านธุรกิจท่องเที่ยว : ผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวล้มเป็นโดมิโนส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง</p> <p>ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว : การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวค่อนข้างทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดในการเดินทาง การประสานงานต่าง ๆ</p> <p>ด้านการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพของประชากรทั่วโลก รวมถึงจังหวัดภูเก็ต</p>	<p>ด้านนักท่องเที่ยว : รัฐบาลควรเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้กับภาคธุรกิจท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดภูเก็ตให้ครอบคลุมประชากร</p> <p>ด้านธุรกิจท่องเที่ยว : ควรจัดอบรมสัมมนาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รวมไปถึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่รวมถึงการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ช่วยเหลือสำหรับสภาพคล่องทางการเงินให้กับธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>ด้านตลาดต่างประเทศ : สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวต่อแบรนด์ท่องเที่ยวประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังอยู่ในใจของนักท่องเที่ยว</p> <p>ด้านการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว : ประชุมหารือแนวทางการเตรียมการและการดำเนินงานในระดับนโยบายระหว่างผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด</p> <p>มาตรการและคำแนะนำป้องกันการแพร่ระบาด : โดยให้หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด หรือมีมลภาวะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ Health & Wellness ● ภาครัฐต้องเข้าไปพ่วงเม็ดเงินกำลังคนให้เกิดทักษะให้กับผู้ประกอบการ ● แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติควรได้รับการฟื้นฟูและดูแลจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนในพื้นที่ ● ควรส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลังสู่ท้องถิ่น ให้องค์กรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ● สร้างจังหวัดภูเก็ตให้เป็นเขตปกครองเศรษฐกิจพิเศษด้านการท่องเที่ยว ● ควรปรับปรุงกฎหมายด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.1 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านนักท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว รวมถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และสำหรับแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจังหวัดภูเก็ต ฉะนั้น รัฐบาล และจังหวัดภูเก็ต ตลอดจนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการหรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการดังต่อไปนี้

5.3.1.1 ด้านนักท่องเที่ยว ควรสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว โดยกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ให้จังหวัดหรือการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตทำการประชาสัมพันธ์ถึงความปลอดภัยในการเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และในขณะเดียวกันสาธารณสุขจังหวัด อำเภอ และระดับตำบล ร่วมมือกับสถานที่พักในพื้นที่ต่าง ๆ ดำเนินการตรวจสอบสภาพนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เริ่มตั้งแต่สนามบินที่พักต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยให้จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดนำร่อง โดยในส่วนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าและออกจากจังหวัดภูเก็ต จะต้องได้รับการตรวจสอบเบื้องต้น หากกรณีมีอาการป่วย หรือติดเชื้อ จำเป็นจะต้องกักตัวและเข้ารับการรักษาจะมีอาการหายป่วย เพื่อให้แน่ใจว่าไม่เป็นพาหะแพร่เชื้อไปยังบุคคลอื่น รวมถึงประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จะต้องมีการกำหนดให้ทุกคนมีการตรวจสอบสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

5.3.1.2 ด้านธุรกิจท่องเที่ยว หน่วยงานที่เป็นผู้กำกับดูแลธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งธุรกิจขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจนำเที่ยว ควรสร้างมาตรการเน้นความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ในด้านสุขอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และรวมถึงโรคติดต่อสายพันธุ์อื่น ในขณะเดียวกันควรส่งเสริมการปล่อยสินเชื่อให้แก่ ธุรกิจท่องเที่ยวทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง เพื่อให้สามารถนำเงินทุนมาใช้หมุนเวียนเพื่อชดเชยในช่วงที่ขาดสภาพคล่องจากสถานการณ์ดังกล่าว และการปรับลดหย่อน หรือยกเว้นภาษี แก่ธุรกิจท่องเที่ยว สนับสนุนค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อช่วยธุรกิจให้สามารถจ้างงานได้ต่อไป พร้อมทั้งส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยการประชาสัมพันธ์สร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

5.1.3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว รัฐควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล สาธารณสุข อนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็ว เช่น การประชุมผ่าน Line Facebook Zoom Google Meet หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ พร้อมทั้งให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการฝึกอบรมการใช้งาน

เทคโนโลยีดังกล่าว พร้อมทั้งให้มีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ผู้ที่ดูแลรับผิดชอบสามารถมีอำนาจตัดสินใจได้ทันท่วงที เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพสูงสุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษากลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท บริษัทนำเที่ยว กลุ่มผู้ประกอบการขนส่ง ที่ได้รับผลกระทบเพื่อทำให้เห็นภาพของผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.3.2.2 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยศึกษาหลังสถานการณ์โควิด-19 ถึงแนวทางในสร้างมาตรการด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 หรือ โรคติดต่ออื่น ๆ ขึ้นมาอีกในอนาคต

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2539. **นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท).** กรุงเทพฯ: อมรินทร์พินท์ดิง.
- _____. (2550). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. จุลสารการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. (2559). **หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 3 จัดพิมพ์โดย สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย กรุงเทพฯ.
- กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย. (2564). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ประจำปีงบประมาณ 2564.** ค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565, จาก file:///C:/Users/User/Pictures/3_2564.pdf
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.** บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- กิตติ อริยานัน. (2552). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กรณีศึกษาอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี.** ดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิตติกร เรืองขำ และคณะ. (2564). **กลยุทธ์การปรับตัวโดยใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภายใต้สถานการณ์ Covid 19 ธุรกิจร้านอาหารริบส์แมน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.** วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม หน้า 748-760.
- กฤษ เตชะประเสริฐ. (2556). **การพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น.** ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- กฤษฎา พรหมมณ. (2565). **พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19): กรณีศึกษาตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กันยพร อีร์เวคิน. (2559). **ประสิทธิผลการบริหารจัดการของกิจการเพื่อสังคมด้านอุตสาหกรรมอาหารอินทรีย์ในประเทศไทย**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). **การบริหารความเสี่ยง**. กรุงเทพฯ: เอ็กเซเปอร์เน็ท.
- ชลธิชา กำลิ่งทรัพย์ (2554). **แนวทางการฟื้นฟูนิเวศภูมิทัศน์ป่าไม้ในพื้นที่แนวกันชน: กรณีศึกษาพื้นที่แนวกันชน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันทัช วรรณณอม. (2552). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ (2556). **การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ทับทิม สุวรรณประภา. (2541). **ความคาดหวังและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเชียงดาว**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนพัชญ์ เผือกพิพัฒน์. (2564). **การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในสถานการณ์โควิด-19 กรณีศึกษา: แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิกรุงเทพมหานคร**. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) หน้า 1-14.
- นิรภัย จันทรสวัสดิ์. (2551). **การบริหารความเสี่ยง Risk Management**. กรุงเทพฯ: สุตรไฟศาล.
- นุสรรา ปารมี. (2564). **พฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกัน และการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19 งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร**.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2563). **การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต โควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563) หน้า 1-25.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- _____. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- _____. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปาหนัน เวฬุวัน. (2564). การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานของฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-2019). คั่นคว้อิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2565). 2565 ปีพลิกโฉมเที่ยวไทย ก้าวสู่ “ท่องเที่ยวคุณภาพ-ยั่งยืน”. คั่นเมื่อ 23 มกราคม 2565, จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-834718>
- ปราชญา กล้าผจญ. (2551). การบริหารความเสี่ยง:การจัดการความเสี่ยงอย่างชาญฉลาด=Risk management. กรุงเทพฯ: ปราชญาพับลีซซิ่ง.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พงศ์กุลธร โรจน์วิรุฬห์. (2552). ความเสี่ยงแนวคิดพื้นฐานและการจัดการ. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- พิสุทธิ วรรณฉัตรสิริ. (2546). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดระเบียบสังคมในชุมชนกลุ่มรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2531). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). ความรู้พื้นฐาน COVID-19. คั่นเมื่อที่ 15 มิถุนายน 2564, จาก <http://phoubon.in.th/covid-19/ความรู้เรื่อง%20COVID%20รามา.pdf>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2562). การสร้างธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มุกดา จิตพรมมา. (2552). การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เลิศพร ภาระสกุล. (2553). การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รุ่งทิศา มากอิม รัฐติกร โตโพธิ์ไทย และชมพูนุท โตโพธิ์ไทย. (2563). *บทเรียนจากการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอ่างทอง*. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. 14 (4), 489-507.
- ฤทธิ วัฒนชัยยิ่งเจริญ. (2552). **ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมสิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ถิรพันธ์ สุกระศรี. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมื่อแห่งชาติ: ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้าน ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันฎกรณ์ ทองฤทธิ. (2563). **ผลกระทบของ Covid-19 ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและการท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์: หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัด กระบี่. รายงานการค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิทยา อินทร์สอน และคณะ. (2565). **การบริหารความเสี่ยงในองค์กร (Enterprise Risk Management: ERM)**. ค้นเมื่อวันที่ 255 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://www.thailandindustry.com/onlinemag/view2.php?id=553&section=1&issues=26>
- วิไลวรรณ วะปะแก้ว และคณะ. (2564). **การท่องเที่ยวไทยแลนด์แดนสยามยุคโควิด**. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) หน้า 719-732.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ. (2550). **การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยได้รับเงินทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกริก, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศุภิณญา ชารัตนสุวรรณ. (2563). **ผลกระทบเชื้อไวรัส COVID-19 ต่อวิกฤตการท่องเที่ยวของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และ รุ่งเรือง ทองศรี. (2564). **การแพร่ระบาดของ โควิด-19 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย**. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ 7 ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม หน้า 405-416.
- ศุภัตรา ฮวงเจริญ และ นันทินี ทองอร. (2565). **แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นต่อการท่องเที่ยวในภาวะวิกฤตโรคระบาด**. วารสารการบริหารและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565).

- ศรุตานนท์ ชอบประดิษฐ์. (2563). *วิกฤตโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างไร. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม สิงหาคม) หน้า 1-14.
- คันสนีย์ กระจำงโณม. (2564). *กลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยว ในภาคเหนือตอนบนภายใต้วิกฤติการณ์ การระบาดโควิด-19. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ปีที่ 41 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม หน้า 1-20.
- ศรัณญา วรากุลวิทย์. (2551). *ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สถาบันนโยบายสาธารณะ. (2563). *Foresight Training, Policy Brief: Future of Traveling (online training)*. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2565. จาก <https://spp.cmu.ac.th/foresight-training-policy-brief-future-of-traveling-online/>
- สุเทพ สิงห์ฆาพะ. (2549). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*.
- _____. (2561). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการบริการของมัคคุเทศก์ในจังหวัดภูเก็ต. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*.
- สุพัตรา รุ่งรัตน์. (2563). *ผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา เชียงพุทธ* ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์) หน้า 160-174
- สำนักงานจังหวัดภูเก็ต. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2561-2565)*. กลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดภูเก็ต.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2552). *คุณภาพแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณเมืองพัทยา. (2565). *โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดรับนักท่องเที่ยวของเมืองพัทยาลงช่วงสถานการณ์การแพร่. เทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*.
- สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต. (2563). *รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2564*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. พี พี บุคส์ แอนด์ คอม.
- อรทัย ก๊กผล. (2548). *คู่มือการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548*. ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก. (2561). *การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. ค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-444466>

- อนุเชนทร์ เรืองฤทธิ์. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของชุมชนเทศบาลตำบล เกาะคาแม่ยาว ตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- อรรถพล ศิริเวชพันธุ์. (2564). **การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อรองรับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา ชุมชนหนองหะ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) หน้า 58-75.
- เอกชัย ชำนินา (2563). **ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน.
- Butler, R., & Douglas, P. (2007). **Change in tourism: people, places, process**. 2nd ed. London and New York: Rutledge.
- Cooper, Chris et al. (2005). **Tourism Principles and Practice**. Third Edition. Pearson Education Limited. Harrow.
- David A. Fennell. (1999). **Tourism ethics**. Canada: Brock University.
- Holloway, J.C (1983). **The Business of Tourism Plymouth**: Macdonald and Evans Ltd.
- Wang, et al. (2020). **RDP3, A Novel Anti-Gout Peptide Derived from Water Extract of Rice**. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*. 36(16): 1-36.
- Wertheim. (1981). **The Urgency Factor and Democracy: a rhetorical contribution to Unrisd debate on participation**. Geneva, UNRISD.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัชรินทร์ เกิดทรัพย์	ผู้ประสานสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เศรษฐวิสิทธิ์ คงกะพันธ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาดดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต
3. ดร.ทิพย์พิรุณ พุ่มดวง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาดดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

การวิจัย เรื่องแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 3 แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต

2. การตอบแบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ทุกคำตอบของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย จึงขอความกรุณาตอบให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อ ทุกตอน เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

3. คำตอบของท่านจะไม่ส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานของท่านและตัวท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ท่านตอบไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้

นายสุเทพ สิงห์มาพะ

อาจารย์สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกสถานที่ตั้ง จังหวัดภูเก็ต

แบบสัมภาษณ์

**การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในช่วงการแพร่ระบาดของ
โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต**

ตอนที่ 1: ข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1. ผู้สัมภาษณ์.....
- 2. ชื่อ-สกุลผู้ให้แบบสัมภาษณ์.....เพศ.....
- อายุ.....ปี ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
- ตำแหน่ง.....
- สถานที่ทำงาน.....

**ตอนที่ 2 สภาพปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต**

2.1 นักท่องเที่ยว.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุเทพ สิงห์ฆาพะ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2505
ประวัติการศึกษา	Phuket Rajabhat University Bachelor of Arts in Community Development Phuket Rajabhat University Master of Art in Development Strategy ตำแหน่งและ
สถานที่ทำงาน	อาจารย์ประจำสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกระบบที่ตั้ง จังหวัดภูเก็ต
ประสบการณ์ทำงาน	Atlas Resort (Font Office Department) (1987-1988) Karon Villa and Karon Royal Wing Resort (Food and Beverage Department) (1988-1989) The Royal Paradise Hotel & Spa (Font Office Department) (1989-1991) Good Morning Holiday & Tours (Freelance Guide) (1991-Present) Phuket Gevalin Business and Travel (Freelance Guide) (1991-Present) Asia Sensations Travel Group Co., Ltd (Freelance Guide) (1991-Present) Andaman Travex (Freelance Guide) (1991-2019) Hotelbeds (Thailand) Ltd., Phuket Branch (Freelance Guide) (2017 – 2023) SEA Tours Co., Ltd Phuket Branch (Freelance Guide) (2018-Present) Discova Co., Ltd Phuket Branch (Freelance Guide) (2023-Present) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต (อาจารย์พิเศษสาขาการท่องเที่ยว) (2550 – 2552)

มหาวิทยาลัยทักษิณ ศูนย์ภูเก็ต (อาจารย์พิเศษสาขาบริหาร
ทรัพยากรมนุษย์) (2553-2553)

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ (ศูนย์ฯ ภูเก็ต)
(อาจารย์พิเศษสาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว)
(2553 – 2554)

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ เขต 2 (วิทยาลัยอาชีวภูเก็ต)
อาจารย์พิเศษสาขาวิชาการโรงแรม ระดับปริญญาตรี 2561-
ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ (ศูนย์ฯ ภูเก็ต)
(อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว)
(2554-ปัจจุบัน)

ชื่อผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่

Sustainable Tourism Development of Patong Beach
Phuket Province.

Development of Sustainable Tourism at Kamala
Sub-district and Kathu District, Phuket in Tourism
Operators' and Local Government Officers'
Perspective.